

**LATVIJAS UNIVERSITĀTE
ĢEOGRĀFIJAS UN ZEMES ZINĀTŅU FAKULTĀTE
ĢEOGRĀFIJAS NODAĻA**

**SALACGRĪVAS NOVADA TERITORIJAS PLĀNOJUMU IZVĒRTĒJUMS UN
JAUNU ATTĪSTĪBAS PRIEKŠLIKUMU SAGATAVOŠANA
NOVADAM UN TŪJAS CIEMAM**

Autori: Karīna Jansone
Stud. apliec. kj09001
Uldze Liepiņa
Stud. apliec. ul09001
Santa Buholce
Stud. apliec. sb05016
Mārtiņš Bilzēns
Stud. apliec. mb09012
Gunita Spēlmane
Stud. apliec. gs09007
Darba vadītājs: Pēteris Strancis

RĪGA 2010

SATURS

IEVADS	3
SALACGRĪVAS NOVADS	4
Esošās situācijas analīze	4
<i>Teritorijas raksturojums</i>	4
<i>Novada vēsture</i>	6
<i>Pašreizējā situācija</i>	9
<i>Teritorijas sadalījums</i>	9
<i>Iedzīvotāji</i>	10
<i>Nodarbinātība</i>	12
<i>Iedzīvotāju plūsma novadā</i>	15
<i>Ostas</i>	16
<i>Aktuālie plānošanas dokumenti</i>	18
<i>SVID analīze</i>	20
Nozaru attīstības scenāriji	21
<i>Tūrisma attīstība</i>	21
<i>Ostu attīstība</i>	22
<i>“Zaļā stratēģija” novadam</i>	23
<i>Kultūras piedāvājums</i>	24
<i>Ciemu attīstības scenārijs</i>	24
<i>Kopējais Salacgrīvas novada attīstības scenārijs</i>	26
TŪJAS CIEMS	29
Esošās situācijas analīze	29
<i>Tūjas ciema vēsture</i>	29
<i>Apbūves struktūra</i>	31
<i>Tūjas iedzīvotāju aptaujas analīze</i>	33
<i>Tūjas ciema priekšrocības un trūkumi</i>	34
Tūjas ciema strukturālie scenāriji	35
<i>Scenārijs Nr.1</i>	35
<i>Scenārijs Nr.2</i>	36
<i>Scenārijs Nr.3</i>	37
<i>Scenārijs Nr.4</i>	38
Telpiskās informācijas sistēmas	39
Secinājumi un ieteikumi:	42
IZMANTOTĀ LITERATŪRA UN AVOTI	44
PIELIKUMI	46

IEVADS

Kursa darba mērķis ir izstrādāt attīstības priekšlikumus Salacgrīvas novada telpiskajai attīstībai, tai skaitā kontekstā ar topošajām Piekrastes telpiskās attīstības pamatnostādnēm, kā arī sniegt priekšlikumus pasākumiem novada nomaļu integrācijas risināšanai. Tāpat mērķis ir izstrādāt priekšlikumus Tūjas ciema perspektīvajai telpiskajai attīstībai, pielietojot ĢIS.

Kursa darba uzdevums ir izvērtēt Salacgrīvas novada spēkā esošos teritorijas plānojumus un attīstības programmas un sniegt priekšlikumus to integrācijai, veikt novada nomaļu novērtējumu attīstības iespēju kontekstā, izvērtēt apdzīvojuma un nodarbinātības struktūru un skatīt to kontekstā ar transporta, pakalpojumu un sociālās infrastruktūras pieejamību.

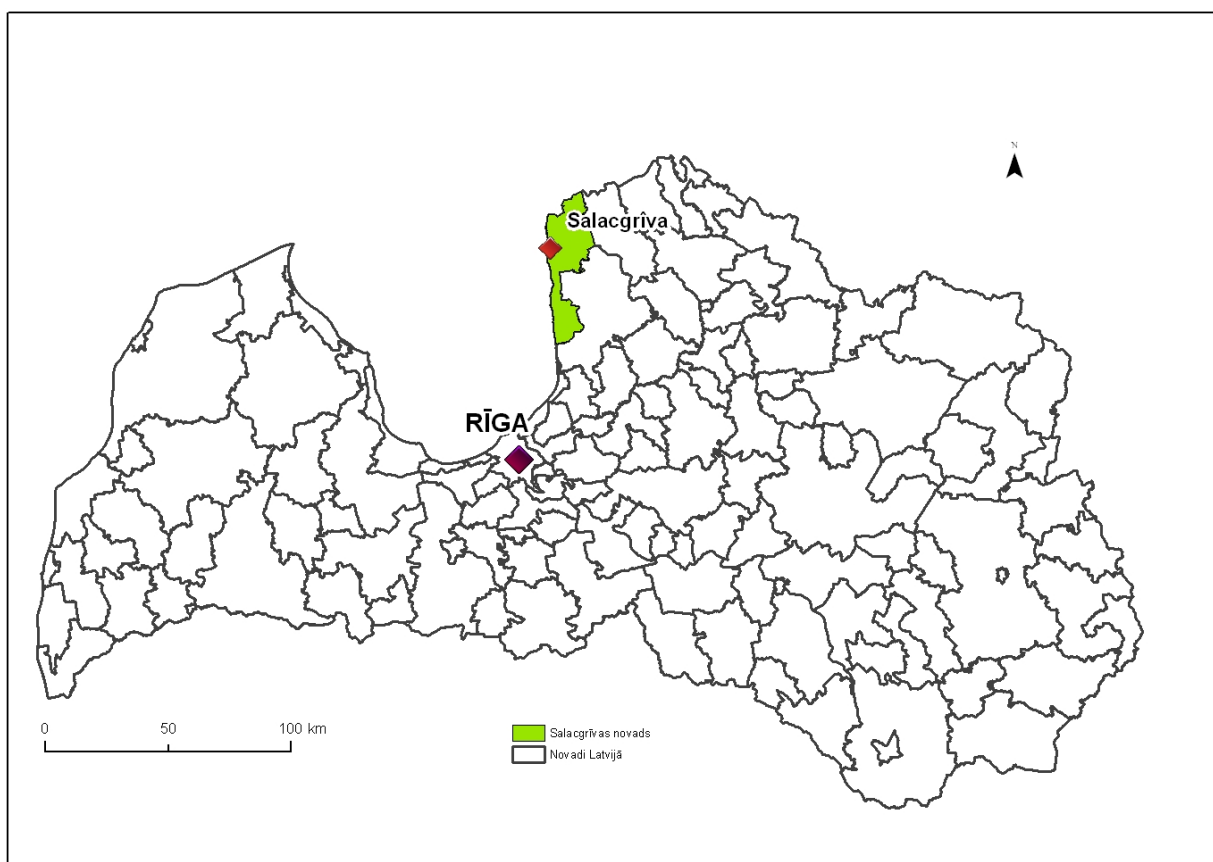
Kursa darba ietvaros tika izvērtēta novada esošā situācija, tā priekšrocības, trūkumi, lielākās iespējas un problēmas, kā arī novērtēti iespējamās attīstības impulsi un nosacījumi. Notika Salacgrīvas novada un Tūjas apmeklējums, kura ietvaros tikāmies ar novada vadību un Liepupes pagasta pārvaldnieku, kā arī veicām Tūjas iedzīvotāju aptauju. Izvērtējam un analizējam novadā apvienoto pilsētu un pagastu attīstības dokumentus.

SALACGRĪVAS NOVADS

Esošās situācijas analīze

Teritorijas raksturojums

Salacgrīvas novads atrodas Latvijas ZA daļā pie Rīgas līča un Igaunijas robežas. To veido Salacgrīvas pilsēta un Salacgrīvas pagasts, Ainažu pilsēta un Ainažu pagasts, kā arī Liepupes pagasts. Salacgrīvas novads robežojas ar Alojas novadu un Limbažu novadu. Teritorijas rietumu daļa robežojas ar jūru. Novada centrs – Salacgrīva, attālums līdz Rīgai 103 km, līdz Limbažiem – 50 km, līdz Valmierai – 95 km, līdz Ainažiem – 13 km, līdz Tūjai – 33 km.

1.attēls. Salacgrīvas novads Latvijā
(izstrādāja Santa Buholce, izmantojot Envirotech vektoru datu
Pamatnes GisLatvija 2004)

2.attēls. Salacgrīvas novada teritorija bij. Limbažu rajonā (izstrādāja Mārtiņš Bilzēns, izmantojot Envirotech vektoru datu Pamatnes GisLatvija 2004)

Vidzemes akmeņainā jūrmala, „Karateri”, Kalna purvs, Niedrāju – Pilkas purvs, Lielpurvs un Vitrupes ieleja. kā arī dabas pieminekļi – laukakmeņu saliņa jūrā pie Svētciena un Lībiešu upuralas, Salacas sarkanās klintis, Veczemju klintis, Lielais krauju jūrakmens, Ežurgu sarkanās klintis, Zaķu akmens.

Salacgrīvas novada R mala visā garumā robežojas ar Baltijas jūras Rīgas līci, veidojot garu jūras piekrastes teritoriju. Līdz ar to būtiska ietekme uz novada apdzīvotajām vietām un attīstību ir Aizsargjoslu likumā noteiktajai Baltijas jūras aizsargjoslai un teritorijas izmantošanas aprobežojumiem. Tajā pašā laikā piekraste ir nozīmīgs tūrisma un rekreācijas resurss, jo jau šobrīd jūras līča Vidzemes piekraste ir iecienīta atpūtas vieta Rīgas un Vidzemes reģiona iedzīvotājiem, piekrastes teritorijas ir arī pievilcīgas no nekustamā īpašuma iegādes un uzturēšanas viedokļa, pārsvarā brīvdienu māju ierīkošanai.

Nozīmīga loma Salacgrīvas novadā ir ostām – novada ekonomiskais motors ir Salacgrīvas tirdzniecības un zvejas osta, attīstās Kuivižu jahtu un zvejas osta, savukārt Ainažu osta, kas vēsturiski ievērojami ietekmējusi novada teritorijas attīstību, pašlaik nedarbojas.

Līdz administratīvi teritoriālajai reformai, kas noslēdzās 2009.gada jūlijā, tagadējā novada teritorija ietilpa Limbažu rajonā.

Salacgrīvas novadu visā garumā D-Z virzienā šķērso automaģistrāle A1 Via Baltica, veidojot galveno satiksmes artēriju gan paša novada iekšienē, gan savienojot to ar apkārtējām teritorijām un kaimiņvalsti Igauniju. Nozīmīgas transporta maģistrāles ir valsts 1. kategorijas autoceļš P-11 Kocēni–Limbaži –Tūja un valsts 2.kategorijas autoceļš P15 Ainaži – Staicele (Ziemeļu stīga).

Salacgrīvas novadā ir 2 pilsētas – Salacgrīva un Ainaži, kā arī 32 ciemi. Lielākie ciemi pēc iedzīvotāju skaita ir Svētciems, Liepupe, Tūja, Korģene un Vecsalaca (skat. 1.pielikumu).

Viss Salacgrīvas novads atrodas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta teritorijā, kas būtiski ietekmē novada ekonomisko un sociālo attīstību. Lielākā novada teritorijas daļa atrodas ainavu aizsardzības zonā, mazākā daļa – neitrālajā zonā (skat. 2.pielikumu).

Salacgrīvas novadā noteikts dabas parks Salacas ieleja, ainavu aizsardzības apvidi Vidzemes piekrastē, Salacā, Pālē – Viļķenē un Svētupē-I, Natura 2000 teritorijas Randu pļavas, Mērnīku dumbrājs,

Novada vēsture

Vēsturiskie Salacgrīvas novada teritorijas pamatiedzīvotāji ir bijuši lībieši. Uz to norāda gan arheoloģiskie atradumi, gan arī vietvārdu izcelsme – Ainažu nosaukums radies no lībiešu vārda *Ainagi* – vientuļš¹, Salacgrīvas pirmsākums bijis lībiešu apmetne *Saletsa* pie Salacas upes grīvas², arī Liepupes pagasta vēsturiskais vietvārds *Pernigēle* ir lībiskas izcelsmes.³ Ir pieņēmums, ka tieši šeit bijis senā lībiešu novada Metsepoles centrs.

Pēc vācu invāzijas 13.-14.gadsimtā tagadējās novada teritorijas zemes pārvaldījušas dažādas vācu muižnieku dzimtas. Muižu darbības ekonomiskais pamats bija lauksaimniecība, piekrastē – arī zveja. Salacgrīva jau 13. gs. kļuva par bīskapa izmantotu tirdzniecības centru un ostu (uz šejieni bija iespējams nogādāt preces gan pa ūdens, gan pa sauszemes ceļiem). Radās nepieciešamība sazarot satiksmes ceļu tīklu Limbažu - Salacgrīvas virzienā. Pateicoties tirdzniecības attīstībai, satiksmes tīkla biezuma ziņā Salacas novads jau 14. gs. izvirzījās vienā no pirmajām vietām Latvijas teritorijā. Osta un satiksmes ceļu tīkls ļāva Salacgrīvas un tuvākās apkārtnes iedzīvotājiem iegūt papildus līdzekļus tirgojoties.⁴

19 gs. otrajā pusē līdz ar piekrastes kuģniecības attīstību Rīgas līcī attīstījās ostas un kuģu būvniecība, ko veicināja mastu priežu daudzums tuvējos mežos un lētais darbaspēks Vidzemes zvejnieku ciemos. Salacas grīvā no laukakmeņiem izbūvēja molu un padziļināja upes gultni, kas ļāva ostā līdzšinējo liellaivu vietā iebraukt arī kuģiem. Salacgrīva kļuva par nozīmīgu Ziemeļvidzemes ražojumu - labības, linu, bet īpaši kokmateriālu - pārkraušanas vietu tālākai transportēšanai galvenokārt uz Rīgu un Pērnavu. Gada laikā ostā ienāca 150 - 200 kuģu. Pirmās tirgotavas atvēršana Salacgrīvā 1870. gadā sekmēja iedzīvotāju pieplūdumu, un gadsimta beigās te jau bija vairāk nekā 70 dzīvojamo un 40 noliktavu ēku. Attīstoties dzelzceļu būvniecībai Vidzemē, mazinājās preču plūsma caur Salacgrīvu. Lielākā daļa potenciālo kravu tika transportēta caur no jauna izbūvēto (1909.g.) Ainažu ostu, ko ar iekšzemi savienoja dzelzceļš. Šādos apstākļos par Salacgrīvas prioritāti kļuva tikai koku pludināšana pa Salacu un to transportēšana tālāk. Ainažos tika nodibināta pirmā jūrskola Latvijā, kuru 1864. gadā pēc Krišjāņa Valdemāra ierosinājuma nodibināja tālbraucējs kapteinis Kristians Dāls. Mācības bija bezmaksas un notika latviešu, igauņu un vēlāk arī krievu valodās. Izvērsās kuģu būvniecība. Jūrskola pastāvēja 50 gadus, līdz Pirmajam pasaules karam. Ar jūrskolas atklāšanu Ainažos sākās saimnieciskais uzplaukums. XIX gs. 80.-90. gados ik gadu skolu beidza 20-30 tālbraucēju stūrmaņu un kapteiņu. Arī ostā bija rosība, caur to Vidzemes zemnieku saimniecības eksportēja graudus, linus un citas preces. Pilsētas budžetu papildināja arī nodokļi no kuģu un dzelzceļa kravām⁵. Pirmā pasaules kara laikā krievu armija saspridzināja un nodedzināja ostu, sagrāva tās infrastruktūru, tika iznīcināta arī burukuģi, kuri tajā brīdī atradās ostā. Pēc kara jūrskolas ēkā novietojās ostas valde un pamatskola.

Latvijas pirmās brīvvalsts laikā vispirms Ainaži 1926.gadā ieguva pilsētas tiesības, divus gadus vēlāk - 1928.gadā pilsētas statusu ieguva arī Salacgrīva. 1921.gadā tika nodibināta Salacgrīvas vidusskola. 1935. gadā Salacgrīvā bija 168 dzīvojamās ēkas, bet iedzīvotāju galvenā nodarbošanās bija zemkopība, koku pludināšana, tirdzniecība un zvejniecība. Tagadējā Salacgrīvas pagasta teritorijā atradās divi – Salacas un Svētciema pagasti, kuros darbojās kopā 3 pamatskolas, nespējnieku patversme, aizsargu nodaļas, dažādas biedrības. Uz 1937. gadu Salacas pagastā bija 2520 iedzīvotāju, 129 vecsaimniecības un 145 jaunsaimniecības, 66 sīksaimniecības, bet Svētciema pagastā – 56 vecsaimniecības, 163 jaunsaimniecības un 27 sīksaimniecības ar 1750

¹ Ainažu pilsētas pārvaldes mājas lapa Pilsētas vēsture. Sk 21.04.2010. Pieejams www.ainazi.lv

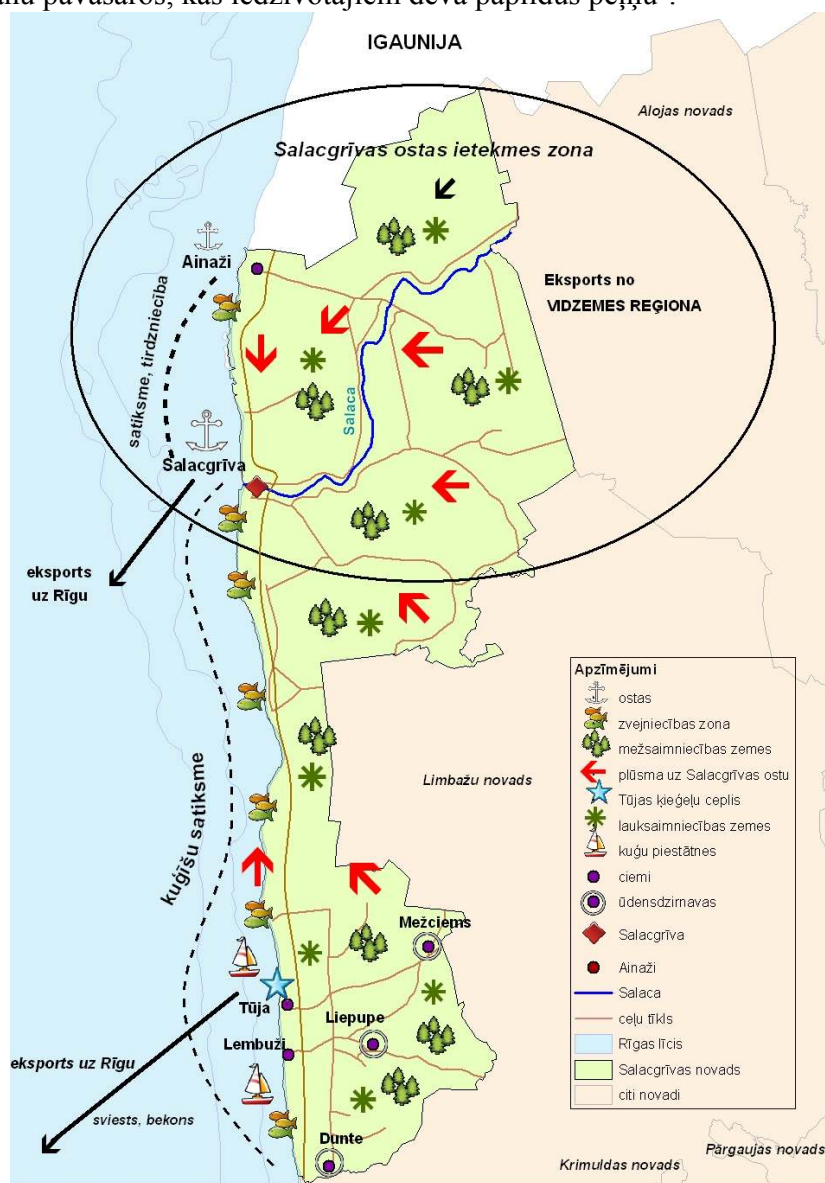
² Salacgrīvas novada pašvaldības mājas lapa Salacgrīvas vēsture. Sk. 21.04.2010. Pieejams www.salacgriva.lv

³ Liepupes pagasta plānojums 2008-2020.g., paskaidrojuma raksts, 10.lpp

⁴ Salacgrīvas novada pašvaldības mājas lapa Salacgrīvas vēsture. Sk. 21.04.2010. Pieejams www.salacgriva.lv

⁵ Ainaži. Wikipedia: the Free Encyclopedia. Sk.21.04.2010. Pieejams <http://lv.wikipedia.org/wiki/Aina%C5%BEi>

iedzīvotājiem. Tā kā lauksaimniecības zemes šeit bija nabadzīgas, galvenos ienākumus deva lopkopība, turklāt nodarbojās ar zveju gan jūrā, gan upē, kā arī ar valsts mežu izstrādāšanu ziemā un koku pludināšanu pavasaros, kas iedzīvotājiem deva papildus peļņu⁶.

A
3.attēls. Salacgrīvas novada ekonomiskā struktūra pirms II pasaules kara
 (izstrādāja Santa Buholce, izmantojot Envirotech vektoru datu Pamatnes GisLatvija
 I 2004)

Ainažu saimnieciskā dzīve neatjaunojās tik veiksmīgi kā Salacgrīvā. Lai gan XX gs. 20.-30. gados tika veikti darbi, lai Ainažu ostu atdzīvīnātu (atjaunots viļņlauzis, ostas akvatorija tika atbrīvota no nogrimušo kuģu vrakiem un padziļināta, uzcelta bāka u.c.), to izdevās tikai daļēji. Kuģi ostā joprojām nevarēja piestāt pie piestātnes, to kravas nācās pārkraut uz baržām ar velkoņu palīdzību. Piemēram, tādā veidā Staiceles papīra fabrikai tika piegādātas akmeņogles.

Pēc I. Pasaules kara saimnieciskā dzīve attīstījās arī Liepupes pusē - tagadējā pagasta teritorijā izveidoja Duntē, Liepupes un Tūjas pagastus. Liepupe ieguva savu nosaukumu 1921.

⁶ Salacgrīvas novada pašvaldības mājas lapa. Salacgrīvas vēsture. Sk. 21.04.2010. Pieejams www.salacgriva.lv

gadā, nomainot Pernigeles vārdu. Lembužos pie Laveru mājām atradās kuģu piestātne, kurā divreiz nedēļā piestāja tvaikoņi, kas kursēja pa maršrutu Pēterupe-Dunte-Liepupe-Vitrupe-Salacgrīva. Trīsdesmitajos gados kuģu piestātne izbūvēja arī Tūjā; tā tika izmantota galvenokārt eksporta produkcijas (sviesta, bekona) sūtīšanai uz Rīgu. 1936. gadā Tūjā sāka darboties ķieģeļceplis. Tā apdedzināšanas krāsnis sākotnēji darbojās ar malku, bet vēlāk – ar elektrību, kas bija tiem laikiem ļoti moderns risinājums. Turpat atrodamais labas kvalitātes māls kādu laiku izmantots arī trauku ražošanai. Vēl svarīgi ražošanas uzņēmumi bija ūdensdzirnavas Liepupē, Mežciemā un Duntē. Sabiedrisko un kultūras dzīvi veidoja dažādas biedrības, darbojās pārvaldājamā grāmatnīca, kas apskatāma vēl šodien⁷.

Otrais pasaules karš un tam sekojošā padomju okupācija Salacgrīvas novada teritorijā ienesa lielas pārmaiņas. Sākotnēji Ainažos paredzētā zivju fabrika tika izvietota Salacgrīvā, kā arī tika nodibināts zvejnieku artelis "Brīvais vilnis". Reizē ar zivrupniecības attīstību no jauna tika izbūvēta osta, uzcelti jauni dzīvojamie nami, auga pilsētas iedzīvotāju skaits. 1960. gadā Salacgrīvu ar Rīgu savienoja jaunā, iztaisnotā Tallinas šoseja. 1977. gadā Salacgrīvai tika pievienots bijušā zvejnieku kolhoza "Enkurs" centrs - Kuiviži. Pieaugot zvejnieku kolhozu turībai, arī pilsēta kļuva labiekārtotāka. Tās ziemeļu daļā tika izveidots Zvejnieku parks ar vienu no labākajiem stadioniem Latvijas provincē un brīvdabas estrādi. Lauku teritorijā pakāpeniski tika likvidēti pagasti, to vietā izveidojās trīs ciemi – Zonepe, Korģene un Salaca, kas 50-to gadu sākumā apvienojās vienā Korģenē. To vēlāk pārdēvēja par Salacas ciemu. Sākoties kolektivizācijai, Salacas ciema teritorijā izveidojās 4 mazi kolhozi, kas jau 1950.gadā apvienojās vienā saimniecībā. Uz 154,5 km² Salacas ciemā 1969. gadā dzīvoja 1081 iedzīvotājs. Darbojās viena astoņgadīgā skola, bērnudārzs, 2 klubi, 2 bibliotēkas, 2 feldšeru punkti un 2 sakaru nodaļas. Bija atvērti 2 veikali, ēdnīca, mehāniskās darbnīcas, dzirnavas un 2 krejotavas.⁸

Ainažiem Otrais pasaules karš nodarīja lielus postījumus - atkal tika nodedzināta jūrskola, izpostīta osta un labības noliktavas. Lai gan pēc kara osta tika daļēji atjaunota, uzplaukumu pilsēta vairs nepiedzīvoja.

Savukārt Liepupes pagastā tūlīt pēc okupācijas sākuma 1940. gadā Tūjā izveidoja zvejas kooperatīvu; valsts piešķīra līdzekļus zivju žāvētavas un ledus pagraba izveidei. Nodibināja padomju saimniecību "Liepupe". Karš teritoriju zināmā mērā tika saudzējis, jo intensīva karadarbība šeit nenotika ne kara sākumā, ne arī beigās. Galvenais represiju vilnis Liepupi skāra 1949. gadā, kad izveda vairāk nekā 100 iedzīvotāju. Pēc kara sākās piespiedu kolektivizācija, kas vietām izraisīja lielu. Tomēr piecdesmito gadu vidū zvejas nozarē sākās zināma saimnieciska augšupeja, ko pārtrauca patstāvības zaudēšana, pievienojot Salacgrīvas zvejnieku kolhozam "Brīvais vilnis".

Lauksaimniecības kolektīvo saimniecību dibināšana sākās 1948. gadā, bet visumā pabeigta tika 1950. gadā. 1972. gadā visus kolhozus pievienoja padomju saimniecībai "Liepupe", kas notika it kā resursu koncentrēšanas labad, bet faktiski lauksaimnieciskā ražošana kļuva vājāka. Jau okupācijas perioda beigās, 1988. gadā saimniecība sāka sadalīties – vispirms paju sabiedrībās, pēc tam arī individuālajās zemnieku saimniecībās⁹.

⁷ „GIS Projekts” 2008. *Liepupes pagasta teritorijas plānojums 2008.-2020.g* Liepupes pagasta pašvaldība. Sk.21.04.2010. Pieejams

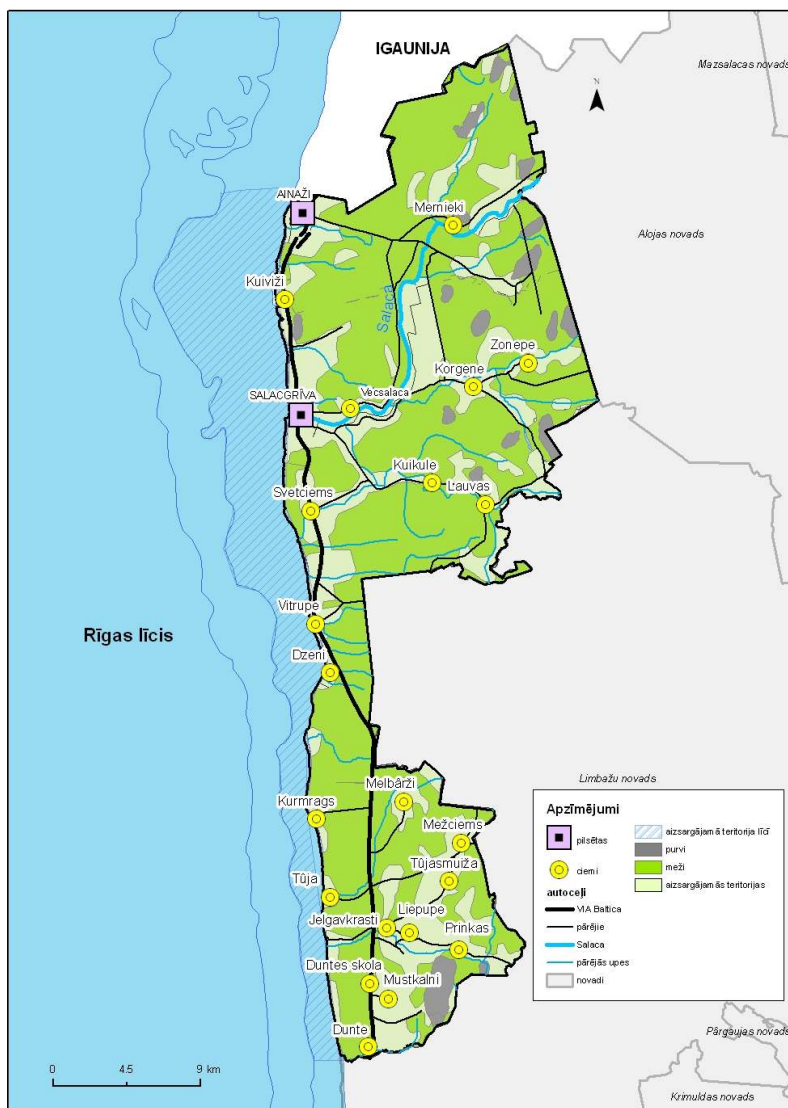
http://www.rpr.gov.lv/uploads/filedir/Ter_plaanojumi/Novadi%20un%20pagasti/Liepupe/_Paskaidrojuma_raksts_fin_al.pdf

⁸ Salacgrīvas novada pašvaldības mājas lapa. Salacgrīvas vēsture. Sk. 21.04.2010. Pieejams www.salacgriva.lv

⁹ „GIS Projekts” 2008. *Liepupes pagasta teritorijas plānojums 2008.-2020.g* Liepupes pagasta pašvaldība. Sk.21.04.2010. Pieejams

http://www.rpr.gov.lv/uploads/filedir/Ter_plaanojumi/Novadi%20un%20pagasti/Liepupe/_Paskaidrojuma_raksts_fin_al.pdf

Pašreizējā situācija

Salacgrīvas novada platība – 637.35 km², tai skaitā:

Salacgrīvas pilsēta	12.57 km ²
Salacgrīvas pagasts	312.83 km ²
Ainažu pilsēta	5.02 km ²
Ainažu pagasts	149.1 km ²
Liepupes pagasts	157.9 km ²

4.attēls. Salacgrīvas novads
(izstrādāja Santa Buholce, izmantojot
Envirotech vektoru datu
Pamatnes GisLatvija 2004)

Teritorijas sadalījums

Salacgrīvas pilsētā un pagastā no kopējās platības¹⁰:

- mežu platības 36,6 %,
- lauksaimniecības zemes – 60,3 %

Ainažu pilsētā un pagastā no kopējās platības¹¹:

- mežu platības 65%,
- lauksaimniecības zemes - 22 %

¹⁰ SIA Witteveen+Bos 2006. Ainažu, Salacgrīvas un Haademeeste ostu attīstības stratēģija. Sk.11.05.2010. Pieejams www.ainazi.lv/projekti

¹¹ Limbažu novada pašvaldība Ainaži. Sk.27.04.2010. Pieejams <http://limbazi.lv/public/31139.html>

Liepupes pagastā no kopējās teritorijas¹²:

- mežu platības 53%,
- lauksaimniecības zemes – 35%.

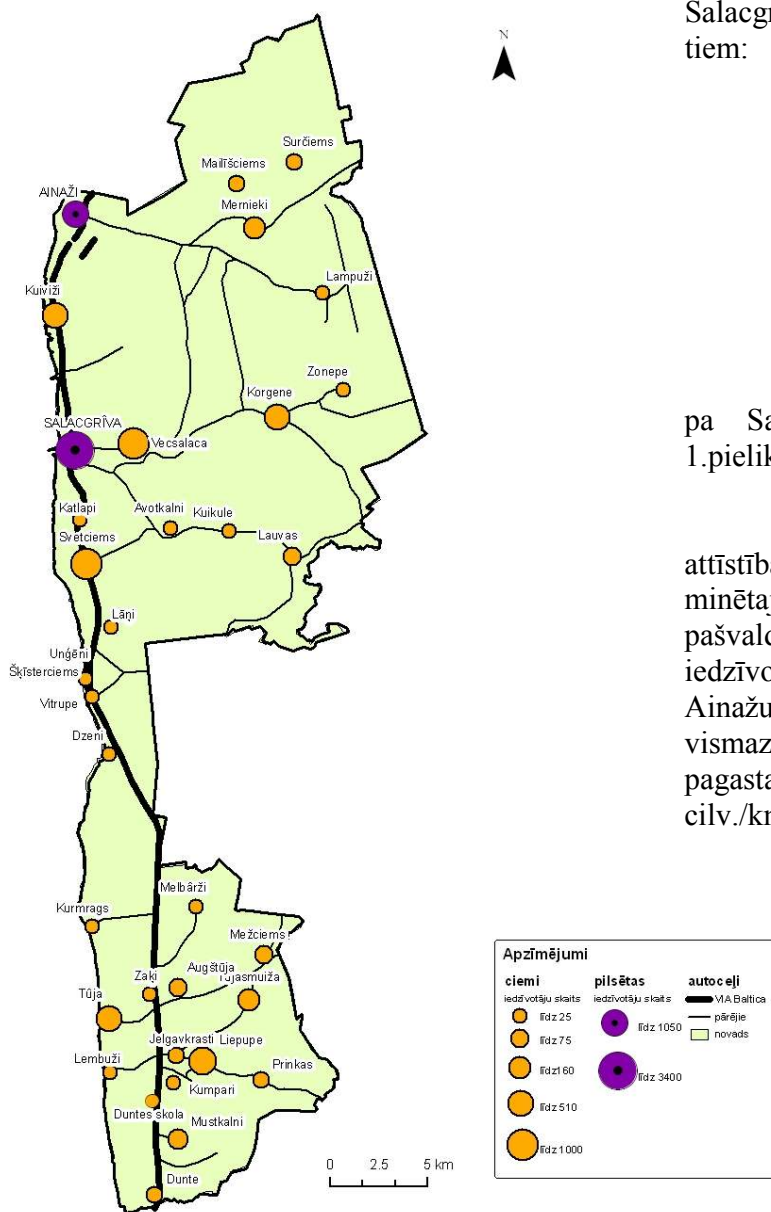
Iedzīvotāji

Pēc Salacgrīvas novada pašvaldības apkopotajiem datiem uz 2010.gada 2.februāri Salacgrīvas novadā dzīvo 9482 iedzīvotāji, no tiem:

Salacgrīvas pilsētā	3386
Salacgrīvas pagastā	2303
Ainažu pilsētā	1043
Ainažu pagastā	514
Liepupē	2236

Sīkāku iedzīvotāju skaita sadalījumu pa Salacgrīvas novada ciemiem skatīt 1.pielikumā.

Pēc biedrības „Jūrkanete” Lauku attīstības 2009-2013. gada stratēģijā minētajiem datiem bij. Salacgrīvas pašvaldības teritorijā ir vislielākais iedzīvotāju blīvums – 17,7 cilv./km², bij. Ainažu pašvaldības administratīvajā teritorijā vismazākais – 10,4 cilv./km². Bij. Liepupes pagasta teritorijā iedzīvotāju blīvums ir 14,3 cilv./km².

5.attēls. Apdzīvojuma struktūra (izstrādāja Santa Buholce, izmantojot Envirotech vektoru datu Pamatnes GisLatvija 2004)

¹² „GIS Projekts”2008. Liepupes pagasta teritorijas plānojums 2008.-2020.g Liepupes pagasta pašvaldība. Sk.21.04.2010. Pieejams

http://www.rpr.gov.lv/uploads/filedir/Ter_plaanojumi/Novadi%20un%20pagasti/Liepupe/_Paskaidrojuma_raksts_fin_al.pdf

Statistikas dati rāda, ka iedzīvotāju skaits novadā pastāvīgi samazinās:

1.tabula

Iedzīvotāju skaits un galvenie demogrāfiskie rādītāji Salacgrīvas novadā (Avots: LR Centrālā statistikas pārvalde)

IE47. IEDZĪVOTĀJU SKAITS UN GALVENIE DEMOGRĀFISKIE RĀDĪTĀJI REĢIONOS, REPUBLIKAS PILSĒTĀS UN NOVADOS				
	2009			
	Dzimušo skaits	Mirušo skaits	Iedzīvotāju dabiskais pieaugums	Iedzīvotāju ilgtermiņa migrācijas saldo
Salacgrīvas novads	72	127	-55	-69

Iedzīvotāju skaita izmaiņas Salacgrīvas novadā 2005. – 2006. gadā uzskatāmi parāda to skaita samazināšanās tendenci.

2.tabula

Iedzīvotāju skaita izmaiņas (Avots: Limbažu rajona nodarbinātības veicināšanas rīcības programma, Limbaži 2006, 26.lpp.)

	Iedzīvotāju skaits 2006.g. 1.marts	Iedzīvotāju skaits 2005.g. 1. marts	Samazinājums vai pieaugums
Ainaži	1700	1723	-23
Liepupes p.	2347	2405	-58
Salacgrīva	5920	5986	-66

Saskaņā ar 2010.g. "Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likuma" 11.pantu ciema statusu piešķir un atceļ novada dome, pamatojoties uz vietējās pašvaldības teritorijas plānojumu; ciema statusu var piešķirt tādai novada teritorijas daļai, kurā ir vai tiek plānota koncentrēta apbūve, pastāvīgi dzīvo cilvēki un ir izveidota attiecīga infrastruktūra. Lielākais ciemu blīvums ir bijušā Lielupes pagasta teritorijā. Iedzīvotāju skaits ciemos ir uz 2006.g.¹³, savukārt pilsētas uz 2010.gada sākumu¹⁴. **Visos ciemos ir negatīvi demogrāfiskie procesi, līdz ar to iedzīvotāju skaits gadu no gada samazinās¹⁵.**

¹³ Latvijas ģeotelpiskās informācijas aģentūra Latvijas ciemi Tūjasmuiža un Mežciemā dati uz 2001.g. 2007

¹⁴ LR CSP 2009. Demogrāfija: statistisko datu krājums. Rīga, Latvijas Republikas Centrālā Statistiskā pārvalde.

¹⁵ Salacgrīvas, Ainažu, Liepupes teritorijas plānojumi. Pieejami

http://www.rpr.gov.lv/uploads/filedir/Ter_plaanojumi/Novadi%20un%20pagasti/Liepupe/ Paskaidrojuma_raksts_fin_al.pdf

Nodarbinātība

Saskaņā ar Uzņēmumu reģistra datiem¹⁶, Salacgrīvas novadā līdz 2010.gadam reģistrēti 374 uzņēmumi, no kuriem 171 uzņēmums ir likvidēti vai uzsākta to likvidācija.

6.attēls. Uzņēmējdarbības rādītāji

(izstrādāja Mārtiņš Bilzēns, izmantojot Envirotech vektoru datu Pamatnes GisLatvija 2004

Reģistrētās uzņēmējdarbības rādītāji, kuri atainoti uz kartes, apstiprina pieņēmumu, ka lielāka ekonomiskā aktivitāte ir jūras piekrastē, galvenokārt koncentrējoties ap A1 šoseju. Kā redzams, arī dziļāk iekšzemē noris neliela ekonomiskā aktivitāte ar Korģeni kā nosacītu līderi. Jāatzīmē, ka lielākais īpatsvars starp reģistrētajiem uzņēmumiem un organizācijām ir pašvaldības iestādēm (skolas, bērnudārzi, bibliotēkas un veselība, ugunsdrošība). Otrā lielākā grupa ir lauksaimniecība (tai skaitā bioloģiskā), augkopība un lopkopība, kam seko mazumtirdzniecība. Ar lauksaimniecību un lopkopību pārsvarā nodarbojas zemnieku saimniecības un individuālie komersanti, līdzīgi kā ar mazumtirdzniecību. Nelielā skaitā ir pārstāvēta arī kokapstrāde (Mērniki, Lauvas, Vecsalaca). Korģenē un Lauvās ir sociālās aprūpes centri, kas iezīmē tendenci un arī iespējamo perspektīvu nomaļāko ciemu attīstībai.

Precīzi statistikas dati par uzņēmējdarbības aktivitāti ciemu līmenī nav pieejami, tādēļ precīzu dinamiku nevar noteikt. Redzot nesenākos likvidētos uzņēmumus pieejamajos UR datos, var redzēt, ka to skaits būtiski sarūk.

Novada pilsētās Salacgrīvā un Ainažos ir pārstāvēts plašs spektrs saimnieciskās darbības jomu, kā jebkurā pilsētā. Kā populāra joma jāmin ienākošā tūrisma apkalpošana ar daudzveidīgu piedāvājumu kā viesu izmitināšanas, tā apskates objektu ziņā. Negatīva tendence vērojama Ainažos, kur uzņēmumu skaits vēl pirms gada ir bijis tuvu diviem simtiem, bet tagad vērojama daudzu individuālo uzņēmumu un z/s likvidācija, kas negatīvi ietekmē ekonomisko situāciju un bezdarba līmeni Ainažos un tā apkārtnē. Salacgrīvā uzņēmumu skaits no iepriekš bijušajiem (pirms gada) tuvu trijiem simtiem pašlaik ir samazinājies gandrīz par simtu¹⁷.

Lielākie uzņēmumi Salacgrīvas novadā ir :

Ainažos: „Dandijs un BO”, z/s „Inumi” un SIA „Mičs un partneri” - kokapstrāde, mežistrāde, meža apsaimniekošana, transporta pakalpojumi. a/s „CATA” - transportu

¹⁶ www.lursoft.lv, Statistika Latvijas novadu/pilsētu griezumā, 29.05.2010.

¹⁷ Dati par aktuālo uzņēmumu skaitu iegūti no www.ZL.lv, www.lursoft.lv un Uzņēmumu reģistra uz 25.03.2010

pakalpojumu filiāle Ainažos. „Grandegs” - siltumapgādes katlu ražošana. Zemnieku saimniecības „Vecpuriņi” un „Punči” – piena lopkopība. Ainažos pēdējā gada laikā uzceltas un savu darbību uzsākušas divas jaunas viesu mājas – hotelis „A-1” un „Helmi”.

Salacgrīvā: a/s „Brīvais vilnis”- zivju konservu ražošana, SIA „Kuba”- būvniecība, SIA „Impress Metall Packaging” - konservu kārbu un vāku ražošana, SIA „Īveja” - kokmateriālu pārstrāde, SIA „Kopturis-A” - būvfirma, SIA „DIKSI-I”, ceptuve „Vārpa”, a/s „Grīva Salacgrīvā” - kokapstrāde, SIA „Kubikmetrs” - kokapstrāde, Rīgas starprajonu kooperatīvā biedrība - tirdzniecība, SIA „Salnams” - būvmateriālu tirdzniecība, SIA „Akrš” un SIA „Jaunarkādijas” - autotransporta pakalpojumi, SIA „Salacgrīvas Termināls” - stividora pakalpojumi. Lielākās zemnieku saimniecības, kas nodarbojas ar piena lopkopību ir z/s „Oši”, „Prauliņi”, „Taujāni”, „Madaras” un „Robežnieki”. Salacgrīvas pašvaldības teritorijā ir vairākas z/s saimniecības, kas nodarbojas ar piekrastes zveju - SIA „Baņķis”, kam pieder piekrastes zvejas licences un Baltijas jūras kuģu flote. SIA „Baņķis” ar ES struktūrfonda atbalstu izveidojis modernu zivju saldētavu, ar Salacgrīvas domes atbalstu un ES struktūrfonda naudu, 2007. gadā tika izbūvēta ostas piestātne Kuivižos.

Liepupē: Z/s „Unkas”- graudaugu audzēšana, lauksaimniecības un autotransporta pakalpojumi, z/s „Vīgantī”- graudaugu audzēšana, graudu pārstrāde. Liepupes pašvaldības teritorija saistās ar vairākām muižām un tūristu vidū aktuālu tēlu - Minhauzenu (Minhauzena muzejs, muižas ēkas, dabas takas). Liepupes pagasts ir ļoti piemērots tūrisma attīstībai, tajā atrodas vairākas viesu mājas.¹⁸

Bezdarba līmenis 2010. gada janvārī Salacgrīvas novadā bija 12%¹⁹, kas ir par 7,2 % vairāk, salīdzinot ar 2009. gada sākumu, kad bezdarba līmenis novadā bija 4.8 %²⁰.

3.tabula

Bezdarba līmenis Salacgrīvas novadā attiecībā pret Rīgas reģionu kopumā (Avots: www.kurzemesregions.lv)

Novads	Bezdarba līmenis 01.01.2009.	Iedzīvotāju skaits 01.01.2009.	Darbspējīgo iedzīvotāju īpatsvars kopējā iedzīvotāju skaitā 01.01.2009.	Nodokļu ieņēmumi 2008.gadā	Nodokļu ieņēmumi uz vienu iedzīvotāju 2008.gadā
Rīgas reģions (ĪAT iedzīvotāju īpatsvars reģiona kopējā iedzīvotāju skaitā -6,48%, t.i., 24 988)					
Salacgrīvas novads	4,8	9 560	65,46	3 163 549	330,9
Reģiona ietvaros novados vidēji	3,9	219 999	67,12	95 110 079	432,3

Pirms administratīvi reģionālās reformas 2008. gada janvārī bezdarba līmenis Salacgrīvā ar lauku teritoriju bija 2.9%, pašā Salacgrīvas pilsētā - 3.3%²¹, Ainažos ar lauku teritoriju - 3.6%²².

¹⁸ Biedrības „Jūrkante” Lauku attīstības stratēģija 2009-2013. gadam

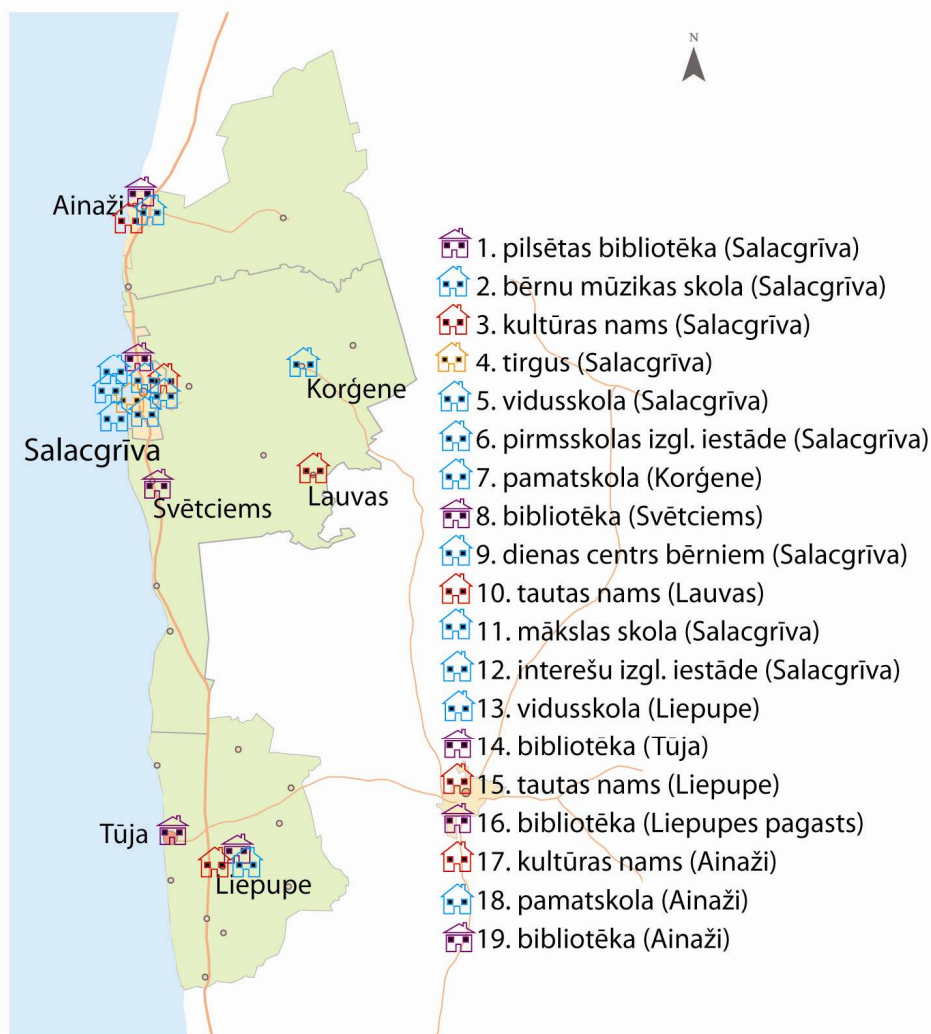
¹⁹ Vēja gaismā, 11.01.2010 Māra Grunte, Latvijas Avīze

²⁰ <http://www.vraa.gov.lv>

²¹ Biedrības "Jūrkante" Lauku attīstības stratēģija 2009.- 2013. gadam, 30. lpp

²² <http://www.vraa.gov.lv>

Lai novērtētu pilsētu, ciemu „dzīvīgumu”, vietas, kurām būtu sociālais potenciāls attīstībai, tika apzināti pašvaldības uzņēmumi, kas veicina sociālo aktivitāti. Perspektīvā potenciālākas būtu vietas ar lielāku pakalpojumu daudzveidību – Ainaži, Liepupe, kas atbilstoši lielākam iedzīvotāju skaitam norāda arī uz lielāku pieprasījumu un vajadzībām. Neracionāli būtu attīstību bāzēt „tukšās” vietās, kas liecina par mazo iedzīvotāju skaitu un aktivitāti. Protams, arī jāizvērtē, cik lietderīgas un izmantotas ir pašreizējās esošās pašvaldības iestādes un jāapzina, vai darbojas kādas nevalstiskās organizācijas vai interešu grupas, kas liecinātu par ciema dzīvotspēju.

7.attēls. Sociālo aktivitāti veicinošas pašvaldības iestādes (izstrādāja Uldze Liepiņa un Mārtiņš Bilzēns, izmantojot Envirotech vektoru datu Pamatnes GisLatvija 2004)

Iedzīvotāju plūsma novadā

Pēc 2004. gada datiem var secināt, ka Salacgrīvas novads ir ārpus Rīgas ietekmes zonas, jo no Salacgrīvas uz Rīgu ikdienā darba gaitā dodas zem 5% darbaspējīgo iedzīvotāju. No

Salacgrīvas un Liepupes pagastu teritorijām svārstmigrācija ir tikai Limbažu pilsētas virzienā, savukārt no Ainažiem un to lauku teritorijas vērā ņemama svārstmigrācija nenotiek vispār. Ainaži šajā ziņā izskatās kā pašpietiekama izolēta sala, jo ir vienīgā teritorija, kurā nav šādas parādības. Tomēr Ainažu teritorijas plānojumā atzīmēts, ka daudzi iedzīvotāji brauc uz Salacgrīvu strādāt. Vienīgā vieta, kas uzņem ikdienas svārstmigrantus novadā ir Salacgrīvas pilsēta, kas skaidrojams ar tās zivju pārstrādes uzņēmumiem un daudzajām darba vietām. Šādā veidā uz Salacgrīvu ikdienā dodas darbaspēks no Staiceles, Alojās un Viļķenes pagastiem, kas pašlaik ietilpst Limbažu novadā.

Kopumā var secināt, ka **visā plašajā Ziemeļvidzemes reģionā ir divi centri (Salacgrīva un Limbaži), kuri absorbē savstarpējo pagastu svārstmigrāciju un ir nopietns balsts visai reģiona ekonomikai. Pozitīvi ir tas, ka šie centri un arī novadi ir savā ziņā pašpietiekami, jo to iedzīvotāji nav atkarīgi no darba vietām citos tālākos novados.**

7.attēls. Svārstmigrācija Rīgas reģionā (2004.g.)

(izstrādāja Mārtiņš Bilzēns, izmantojot Envirotech vektoru datu Pamatnes GisLatvija 2004)

Ostas

Salacgrīvas tirdzniecības osta

Salacgrīvas osta atrodas Rīgas jūras līča ZA malā Salacas upes grīvā, 100 km no Rīgas un 13 km no Latvijas un Igaunijas robežas. Tās teritorija Salacgrīvā aizņem 14.4 ha lielu zemes platību, ūdeņu platība - 28.6 ha. Tuvākais ceļš līdz Salacgrīvas ostai ir VIA "Baltica" (attālums no ostas 300-400 m).

Pazīstamākais no ostā un blakus ostas teritorijai strādājošais uzņēmums ir zivju pārstrādes rūpnīca a/s "Brīvais vilnis", kas ir arī viens no lielākajiem darba devējiem Salacgrīvas novadā.

Salacgrīvas ostā no 2001 līdz 2003.gadam notika rekonstrukcijas darbi, pēc kuriem osta ir būtiski aktivizējusi savu darbību. Paplašināts kravu sortiments: ja līdz rekonstrukcijai notika galvenokārt kokmateriālu pārkraušana, tad pēc 2003.gada tika sākta beramo kravu apstrāde – keramzīts, koksnes šķeldas un kūdras kravas, vēlāk arī granīta šķembas. 2003.gadā beramo kravu apjoms no kopējā ostas apgrozījuma bija 0%, 2004.gadā - 12%, bet 2005. gadā tā jau bija 36% no visa kopējā ostas apgrozījuma.

Kravu baseinā sasniedzamie kravu resursi vērtējami kā ilgtermiņa un noturīgi, ļaujot organizēt dažādu kravu piesaisti:

- Salacgrīvas ostas kravu baseina mežu īpatsvars sastāda vidēji no 40-45%. Ostai, strādājot pie pašreizējiem apjomiem ar tendenci tos palielināt par 50%, koksnes resursi, tai skaitā kurināmā šķelda, pietiktu vairāk nekā 50 gadiem;

- Salacgrīvas ostas kravu baseins ir bagāts gan ar augstajiem, gan ar zemajiem purviem. Kūdras krājumi Vidzemes mazo ostu kravu baseinā sastāda aptuveni 200 milj. tonnu. Pie pašreizējiem kūdras izstrādes apjomiem, kuri 2004. gadā bija 129,53 tūkst. t un kūdras ieguves limitiem 8196 tūkst. t kūdras pietiktu vairāk nekā 50 gadiem. Bez tam aptuveni 30% no pārkrautā kūdras apjoma tiek ievests no Igaunijas pierobežas rajoniem – Pērnavas un Viljandes rajonos atrodas Igaunijas lielākās kūdras ieguves vietas;

- būtisks kravu pieaugums tuvākajos gados prognozējams enerģētiskās šķeldas eksportā;
- prognozētais apjoms, kas tuvākajos gados varētu tikt sūtīts caur Salacgrīvas ostu, ir 600 000 m³;

Ostā ir izbūvētas 6 piestātnes - divas Salacas upes kreisajā krastā un četras Salacas upes labajā krastā. Ostas teritorijā ir izbūvēti kraujlaukumi 45 000 m² platībā, kuri tiek intensīvi izmantoti. Vairāki kraujlaukumi atrodas ārpus ostas teritorijas, tālākais atrodas 6 km no ostas. Ostā papildus iespējams ir izbūvēt vairāk nekā 8 ha kraujlaukumus.

Salacgrīvas ostas noslodze ir ~60% no iespējamās jaudas.²³

Salacgrīvas jahtu osta

Salacgrīvas jahtu osta atrodas Salacas grīvas labajā pusē netālu no tirdzniecības ostas. Osta ir atklāta un izvietota tā, ka jahtu ienākšana un iziešana no tās, kā arī tajā atrodošās jahtas netraucē komercuģu kustībai un to apkalpošanu. 1999.gada vasarā tika veikti jahtu ostas remonta un padziļināšanas darbi, pēc kuriem pie jahtu piestātnes var pienākt jahtas ar iegrimēm līdz 2,5 m. Ostā ir 40 m peldoša piestātne ar 25 jahtu vietām.

Kuivižu zvejas un jahtu osta

Kuivižu osta atrodas 4 km uz ziemeļiem no Salacgrīvas un to galvenokārt izmanto vietējie zvejnieki. Kuivižos ostas zemes platība ir 24.9 ha, ūdeņu platība - 6.4 ha.

²³ Salacgrīvas ostas attīstības programma periodam līdz 2013. gadam .SIA Konsorts 2008.
<http://www.salacgrivaport.lv/assets/NewFolder/Salacgrivasostasattistibasprogrammaperiodamlisz20131.pdf>,
15.05.2010.

Kuivižu ostā atrodas jahtklubs, kurā atrodas piestātne ar 10 pastāvīgām jahtu vietām. Akvatorijas dziļums līdz 3 m, dziļums pie piestātnes 1,4 – 2,2 m²⁴.

Kopējās hidrotehniskās būves – Ziemeļu un Dienvidu moli Salacgrīvas un Kuivižu ostās ir nodoti Salacgrīvas ostas pārvaldes valdījumā. Dienvidu mols Salacgrīvā ir neapmierinošā tehniskā stāvoklī, kas veicina sanešu veidošanos kuģu ceļā un ostas akvatorijā, kas savukārt ierobežo ostā ienākošo kuģu ieģrimi.²⁵

Ainažu osta

Teritorija ar ostas statusu Ainažos atrodas bijušās tirdzniecības ostas vietā, tās platība ir 39,5 ha. Ostas robežas nosaka LR Ministru Kabineta noteikumi Nr. 59 „Noteikumi par Ainažu ostas robežām”, pieņemti 2000.gada 15.februārī. Aptuveni pirms 100 gadiem Ainaži bija trešā lielākā osta Latvijā. Šodien ostas infrastruktūra ir sagrūvusi un konstrukcijas sabrukušas, osta kuģniecībai nav lietojama.²⁶

²⁴ SIA Kuivižu osta, <http://www.kapteinuosta.lv/doc/pakalpojumi.pdf> 25.05.2010.

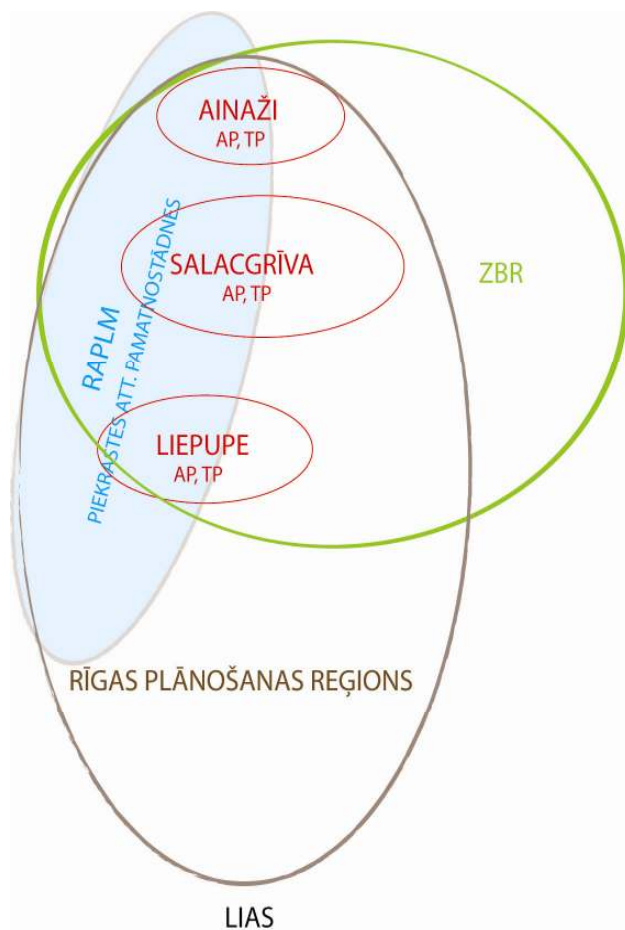
²⁵ Salacgrīvas ostas pārvalde, www.salacgrivaport.lv, 20.04.2010.

²⁶ Ainažu, Salacgrīvas un Haademeeste ostu attīstības stratēģija, 2006.g., SIA Witteveen+Bos

Aktuālie plānošanas dokumenti

Salacgrīvas novadā ir spēkā esoši apvienoto pašvaldību plānošanas dokumenti:

- Salacgrīvas pilsētas ar lauku teritoriju attīstības programma (2004);
- Salacgrīvas pilsētas ar lauku teritoriju teritorijas plānojums 2006.-2014.gadam;
- Ainažu pilsētas ar lauku teritoriju attīstības programma (1999);
- Ainažu pilsētas ar lauku teritoriju teritorijas plānojums 2005.-2017.gadam;
- Liepupes pagasta attīstības programma 2001.-2012.gadam;
- Liepupes pagasts teritorijas plānojums 2008.-2020.gadam.

8.attēls. Plānošanas dokumentu hierarhija un savstarpējā sasaiste
(izstrādāja Uldze Liepiņa)

Atsevišķi pieminams dokuments “Biedrības “Jūrkante” Lauku attīstības stratēģija 2009.-2013.gadam”. Biedrība „Jūrkante” dibināta 2008.gada sākumā, tajā iesaistījušās sešas pašvaldības: Ainaži, Salacgrīva, Skulte, Liepupe, Pāle un Viļķene. Biedrības valdes sastāvā 46 % ir pašvaldības pārstāvji, 54 % sabiedrisko un uzņēmēju pārstāvji, no kuriem 3 jeb 42 % pārstāv zivsaimniecības nozares. Biedrības „Jūrkante” mērķis ir saglabāt tās teritorijā esošās kultūrvēsturiskās vietas un vērtības, aktivizēt vietējos iedzīvotājus kopīgam darbam un motivēt jauniešus atgriezties laukos.

Visu novada teritoriju būtiski ietekmē Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta (ZBR) normatīvie akti un plānošanas dokumenti: likums „Par Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātu”, MK not.Nr.353 „ZBR individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”, kā arī Rīgas plānošanas reģiona telpiskais (teritorijas) plānojums, pieņemts 2007.gadā. Paredzams, ka nākotnē attīstības plānošanas procesus būtiski ietekmēs pašreiz tapšanas stadijā „Piekrastes telpiskās attīstības pamatnostādnes”, ko izstrādā Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrija.

Jāatzīmē, ka papildus šiem plānošanas dokumentiem pašvaldībās ir izstrādātas un pieņemtas atsevišķu nozaru stratēģijas:

- Salacgrīvas pilsētas ar lauku teritoriju tūrisma attīstības un mārketinga stratēģija 2008.-2017.gadam;
- Salacgrīvas ostas attīstības programma līdz 2013.gadam;
- Ainažu, Salacgrīvas un Haademeeste ostu vienotās attīstības stratēģija (2006)

Iepazīstoties ar novadā apvienoto pašvaldību plānošanas dokumentiem, tika definētas apvienoto pašvaldību izvirzītās attīstības prioritātes un dzinējspēki:

- Salacgrīva – osta, tūrisms, kultūra, mazā uzņēmējdarbība
- Ainaži – tūrisms, mazā uzņēmējdarbība, Salacgrīva
- Liepupe - tūrisms, mazā uzņēmējdarbība, lauksaimniecība, kokapstrāde

9.attēls. Salacgrīvas novada funkcionālā shēma

(izstrādāja Uldze Liepiņa un Mārtiņš Bilzēns, izmantojot Envirotech vektoru datu Pamatnes GisLatvija 2004)

SVID analīze

Apkopojot informāciju par esošo situāciju, tika noteiktas novada priekšrocības un problēmas, kā arī iespējas un draudi (SVID analīze):

<p><i>stiprās</i></p> <ul style="list-style-type: none">• Gara piekrastes teritorija• Salacgrīvas osta• Vēsturiskās mazās ostas – Ainaži, Lembuži, Tūja• Zvejniecības un zivju apstrādes tradīcijas• Transporta pieejamība - automaģistrāle Via Baltica, jūras ceļi• Lielas meža platības• Daudz unikālu dabas objektu, “neskartas” dabas• Savdabīga kultūrvēsturiska vide• Pierobeža• Galvaspilsētas tuvums• Vidzemes reģionālo centru tuvums• Atsaucīga un ieinteresēta novada vadība	<p><i>vājās</i></p> <ul style="list-style-type: none">• Samazinās pastāvīgo iedzīvotāju skaits• Iedzīvotāji noveco• Zems izglītības līmenis – maz iedzīvotāju ar augstāko izglītību• Nav auglīgu lauksaimniecības zemju• Nav nozaru, kas piesaistītu izglītotus cilvēkus• Maz līderu• Lielas reti apdzīvotas lauku teritorijas• Neattīstīti apdzīvojuma centri, padomju pagātnes paliekas – Lauvas, Mērnīeki, Korģene• Neattīstīts sabiedriskais transports (tikai starppilsētu satiksme)
<p><i>iespējas</i></p> <ul style="list-style-type: none">• Jūras līča piekraste piesaista sezonas apmeklētājus un iedzīvotājus• Igaunijas jahtu ostu tīkls – iespēja pagarināt to pa Latvijas piekrasti• Daudzie dabas objekti un kultūrvēsturiskā vide ir pateicīga vide tūrisma nozares attīstībai• Vieta ražošanas attīstībai – plašas teritorijas, tuvu transporta maģistrāles; neapsaimniekotās lauku teritorijas kā vieta atjaunojamo kurināmā resursu ražošanai• Mežu teritorijas• “Zaļā” enerģētika	<p><i>draudi</i></p> <ul style="list-style-type: none">• Jūras līča piekrasti pārņem sezonas iedzīvotāji, kas nav ieinteresēti teritorijas attīstībā – risks, ka piekraste kļūs nepieejama (pastāvošās tendences piekrastes ciemos un apdzīvotajās teritorijās)• Līderu trūkums veicina sabiedrības pasivitātes nostiprināšanos un teritorijas degradāciju• Pārlietu lielās noteiktās (plānotās) ciemu teritorijas – risks, ka veidosies nevienmērīga apbūve gar jūras krastu, mainīsies ainava, samazināsies jūras publiskā pieejamība• Vietas atmiņa – Ainaži un Salacgrīva, Liepupe un Limbaži, novada iedzīvotāji nesaista sevi ar novadu, neredz savu vietu• Vietējo ceļu tīkls – ja neuzlabos, tad iekšējā kustība nebūs• Negatīvā iedzīvotāju skaita dinamika noved pie nomaļo apdzīvoto vietu izzušanas

Izvērtējot teritorijas priekšrocības, problēmas, iespējas un draudus, varam secināt, ka Salacgrīvas novada būtiskākās problēmas ir:

- **iedzīvotāju skaita samazināšanas, novecošana;**
- **darba vietu trūkums, lēna uzņēmējdarbības attīstība;**
- **nomaļo apdzīvoto vietu izzušana;**
- **teritoriju pieejamība un sasniedzamība.**

Priekšrocības un iespējas, uz kā balstīt tālāko attīstību, ir novada **ģeogrāfiskais novietojums, dabas bagātības, jūras piekraste, Via Baltica, Igaunijas pierobeža, iestrādes atjaunojamo enerģijas resursu izmantošanā un kultūras pasākumu kalendāra veidošanā.** Tas ļauj izvirzīt sekojošas prioritārās nozares:

- **tūrisms**
- **ostas**
- **“zaļā enerģija”**
- **kultūra**
- **ciemu attīstība**

Nozaru attīstības scenāriji

Atsevišķi analizējot katru no izvirzītajām prioritārajām nozarēm, tika izvērtētas to iespējas un izstrādāti atsevišķi attīstības scenāriji.

Tūrisma attīstība

Novada attīstība tiek balstīta uz tūrisma attīstību. Lai to īstenotu, tiek apzināti un attīstīti tūristus piesaistoši objekti, pakalpojumi, transports un reklāma/ informācija tūristiem. Tūrisma attīstība ir atkarīga no pieaugoša tūristu skaita un to iesaistīšanas aktivitātēs.

1. lai palielinātu tūristu daudzumu, nepieciešams palielināt pieprasījumu un izvērst piedāvājumu;
2. lai paaugstinātu pieprasījumu, jāpalielina cilvēku vēlme un iespēja ceļot;
3. lai palielinātu piedāvājumu, jāpalielina pastāvošo iestāžu, organizāciju kapacitāte, kā arī jārada jauni uzņēmumi. Lai to veiktu, nepieciešams:
 - bagātīgs dabas un kultūras resursu piedāvājums. Novada tūrisma attīstība balstīta uz mazo ostu, jahtu ostu tīkla attīstību (pateicoties novada ģeogrāfiskajam novietojumam). Jādefinē interešu rādiusi no ostas kā potenciālās tūristu ierašanās vietas, no kurām tie gatavi doties uz iekšzemi objektu meklējumos, jānosaka valsts mēroga atraktīvie elementi un jāveicina to eksponēšana un izmantošana tūrisma nolūkos. Potenciāli izmantojamie dabas resursi novadā ir Baltijas jūras Rīgas līča piekraste, Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts, Salacas upe, savvaļas dzīvnieki, ceļš - vecā Ainažu šoseja gar jūras krastu, u.c.; kultūras resursi - Ainažu jūrskola, zvejniecības tradīcijas, muzeji, Salacgrīvas festivāls, utt. Jāveido tūrisma zonējums sadarbībā ar ZBR;
 - daudzveidīgs tūrisma pakalpojumu piedāvājums: jāmeklē īpašās, inovatīvās tūrisma nozares, ar ko pievilināt ceļotāju: zvejas tūrisms, izdzīvošanas takas, fototūrisms;
 - vieglāka pieejamība – transporta sistēmas uzlabošana, ceļu sakārtošana. Jānodrošina, lai tūrisma objekti un pakalpojumi būtu pieejami dažādu sociālo grupu pārstāvjiem, tai skaitā cilvēkiem ar īpašām vajadzībām;
 - dzīvotspējīgas pakalpojumu sniedzēju sabiedrības;

- iedzīvotāju akcepts tūrismam. Jāveicina iedzīvotāju izpratne par tūrisma sniegto labumu pašvaldības ekonomikai un iesaiste tūrisma nozarē.
- augšupejoša tūrisma reputācija,
- labvēlīga valdības kontrole - tūrisms tiek stimulēts ar nodokļu atlaidēm, iedarbinot mehānismus, kas veicina Aizsargjoslu likuma izpildi, nepieļaujot vienlaidus nepārtrauktus nožogojumus gar piekrasti aizsargjoslas teritorijā un nodrošinot netraucētu pārvietošanos u.tml.
- teritorijas, darbaspēks un finanses.

Neplānota attīstības balstīšana uz tūrisma nozari var novest arī pie negatīvām sekām: negatīva ietekme uz vidi (piesārņojums, augsnes erozija, ūdeņu piesārņojums, dzīvās dabas traucēšana), izjauktas lokālās tradīcijas un dzīvesveids, palielināta spriedze uz transporta sistēmu, vietas identitātes zaudēšana²⁷.

Saskaņā ar Salacgrīvas novada Tūrisma informācijas centra (TIC) sniegtajiem datiem pēdējā laikā kopējais tūristu skaits ir samazinājies. Tūristu skaita samazinājums, salīdzinot 2008. ar 2009. gadu, izskaidrojams ar globālo ekonomisko krīzi: ir samazinājies ārvalstu tūristu skaits, taču gan skaitliski, gan procentuāli ir pieaudzis vietējo tūristu skaits. Kopumā TIC dati parāda tūrisma tendences, bet nesniedz pilnīgu informāciju par tūristu skaitu, plūsmu apjomu - pat viena kempinga apmeklētāju skaits gadā pārsniedz TIC apkalpoto cilvēku skaitu gadā (skat. 8.pielikumu). Uzskaitē notiek vienīgi Salacgrīvā un Ainažos, kur ir TIC, savukārt par pārējo novadu informācijas nav. Tā kā abos TIC ir ļoti līdzīgs apmeklētāju skaits, varētu secināt, ka tie ir tūristi, kuri apceļo piekrasti kopumā nevis izvēlas vienu galamērķi.

Ostu attīstība

Ostu attīstība tiek izvirzīta par prioritāti, veidojot Salacgrīvas ostu par spēcīgāko reģionālo daudzfunkcionālo ostu. Ainažos, Kuivižos, Tujā izveidotas un nostiprinātas mazās jahtu un zvejas ostas.

Salacgrīvas ostā atjaunotas ostas hidrotehniskās būves, nostiprināti moli, padziļināts ostas baseins, rekonstruētas esošās piestātnes un izbūvēta jauna, pie kuras dziļums ir pietiekams jūras klases kuģu apkalpošanai. Ostas sauszemes teritorija tiek paplašināta uz jūras pusi, apgūstot applūstošās teritorijas pie Dienvidu mola un paplašinot kraujlaukumu platību no 6 ha līdz 18 ha. Tādējādi tiek palielināta ostas izmantošanas jauda un kravu apgrozījums palielinās par 50%, salīdzinot ar 2007. gadu.

Salacgrīvas ostas nozīmīgākais darbības virziens ir tirdzniecība. Zvejsaimniecībai vairs nav tik lielas nozīmes līdz ar vispārējām piekrastes zvejas apjomu samazināšanās tendencēm Baltijas jūras reģionā²⁸. Tiek saglabāta piestātne zvejas kuģu apkalpošanai, kā arī notiek zvejas tūrisma attīstība, taču pārsvarā ostas darbība tiek orientēta uz tirdzniecības kravu piesaisti un apkalpošanu. Palielinās beramo kravu apkalpošanas īpatsvars, galvenās eksporta kravas – šķelda, kūdra, reģionā saražotie bioenerģētiskie resursi, arī lauksaimniecības produkcija. Salacgrīvas tirdzniecības ostā ir pievilcīga un elastīga tarifu sistēma, kas to pozitīvi izceļ konkurencē ar Rīgas, Skultes un Pērnavas ostām. Pateicoties labi izplānotam un uzturētam pievedceļu tīklam, osta apkalpo visu Vidzemes reģionu, kā arī lielāko daļu Dienvidigaunijas.

Papildus šīm darbībām Salacgrīvas ostā tiek attīstīti pasažieru pārvadājumi pa jūru: tūrisma sezonā ir pasažieru kuģīšu satiksme gar Vidzemes piekrasti līdz Rīgai, nodrošināta satiksme ar Kurzemes ostām pāri Rīgas līcim, kā arī uz Igaunijas salām un Skandināviju.

Nozīmīgi attīstības procesi notiek mazajās ostās, pārveidojot tās par jahtu un zvejas ostām. Atjaunota Ainažu osta un tajā izveidota pilna servisa jahtu osta, kam piešķirta Zilā karoga

²⁷ Gunn, Clare.A. 2002.

²⁸ Ainažu, Salacgrīvas un Haademeeste ostu attīstības stratēģija, 2006.g., SIA Witteveen+Bos

kvalitātes zīme. Kuivižu jahtu osta tiek paplašināta, piedāvājot plašāku pakalpojumu klāstu, jahtu piestātnes ir arī Salacgrīvas ostā un Tūjā. Notiek sadarbība ar Igaunijas jahtu ostu tīklu. Lielākā daļa Salacgrīvas novada jahtu ostu viesu ir Skandināvijas, Igaunijas un Latvijas kuģotāji, kā arī burātāji no citām Eiropas valstīm.

Lai realizētu šo attīstības scenāriju:

- nepieciešamas lielas investīcijas ostu hidrotehnisko būvju un tehniskās infrastruktūras sakārtošanā, kā arī ostas teritorijas paplašināšanā;
- jānodrošina labvēlīgi apstākļi uzņēmējdarbības attīstībai ostā un ar to saistītajās nozarēs;
- jāattīsta, jāpilnveido un jāuztur ostu pievedceļu tīkls;
- pie jahtu ostām jānodrošina servisa un tūrisma pakalpojumu tīkls.

Riski:

- neizdodas piesaistīt finansējumu ostu paplašināšanai;
- nepietiek kvalificēta darbaspēka ostas darbības paplašināšanai un nodrošināšanai;
- uzņēmējdarbība reģionā nespēj nodrošināt kravu apgrozījumu Salacgrīvas ostā;
- nav pietiekams iedzīvotāju atbalsts jahtu ostu attīstībai un darbības nodrošināšanai.

“Zaļā stratēģija” novadam

Salacgrīvas pilsēta iegūst un saglabā zaļās galvaspilsētas statusu Latvijā²⁹. Alternatīvas enerģijas veidi tiek pielietoti arī daudzviet novadā – tiek uzbūvēta koģenerācijas stacija Korģenē. Tiek audzēti enerģētiskie (kārķļu) meži, atsevišķas saimniecībās audzē biomasas produktus (miežubrāli, graudzāles utml.). Zonepē, Kuiķulē un Lauvās arī notiek aktīva biomasas produktu audzēšana.

Katrā ciemā iedzīvotāji nodarbojas noteiktā nozarē: Mērniekos – bioloģiskās dzērvenes, mellenes, zilenes. Liepupē, Svētcieņā, Melbāržos, Mežciemā, Mustkalnos, Duntē, Prinkās, Duntē muižā, Jelgavkrastos, Tūjasmuižā – bioloģiskas ogas un augļkoki. Atsevišķos ciemos nodarbojas ar pavisam netradicionālu saimniecību – Kalifornijas slieku un vīngliemežu audzēšanu. Kuivižos, Tūjā, Dzeņos, Vitrupē, Ķurmjragā, Lembužos nodarbojas ar piekrastes zvejniecību, piedāvājot arī zvejas tūrisma pakalpojumus. Dažviet izveidotas neliela izmēra akvakultūras.

Notiek savstarpēja kooperēšanās - novadā ražotajai produkcijai ir vienots logo, kvalitātes zīme – „ražots Salacgrīvas novadā”.

Izaudzētā produkcija tiek piedāvāta zaļajos tirgos, kā arī tuvākām un tālākām pilsētām. Notiek eksports uz Skandināvijas un Rietumeiropas tirgiem.

Lai realizētu šādu attīstītu, nepieciešams:

- iedzīvotāju motivācija, novada vadības pretimnākšana
- sakārtotas lauksaimniecības un enerģētikas nozaru politikas
- sakārtota ceļu infrastruktūra

Lielākais ieguvums no šādas attīstības realizācijas būtu pašiem novada iedzīvotājiem un novadam kopumā – ekonomiskās labklājības augšupeja, kā arī nodarbinātība, kas šobrīd ir ļoti aktuāls jautājums ne vien novada robežās, bet arī valstiskā mērogā.

Iespējamie negatīvie aspekti:

- novada nevienmērīgās attīstības plaisas padziļināšanās – pilsētām un lielajiem ciemiem ir ekonomiska augšupeja, kamēr nomaļu ciemos attīstība nenotiek.

29 Galkina.I, 01.04.2010. Latvijā top zaļā galvaspilsēta. Latvijas Avīze.

- ievērojama iedzīvotāju skaita samazināšanās, kā ietekmē jebkāda veida saimnieciskā darbība nenotiek.

Kultūras piedāvājums

Mērķtiecīgi strādājot pie kultūras pasākumu kalendāra izstrādes un popularizēšanas, Salacgrīvas novads izveidojis un nostiprinājis savu kultūras centra tēlu, asociējot sevi ar dažādiem tradicionāliem kultūras pasākumiem, kas piesaista apmeklētājus gan no tuvākas, gan tālākas apkārtnes.

Kā pamatu ņemot Salacgrīvas pilsētu, kam jau ir vērā ņemamas iestrādes kultūras dzīves pilnveidošanā („Positivus” festivāls, Zvejnieku svētki, Pilsētas svētki), pasākumu organizācija pamazām tiek virzīta uz novada nomaļākajām teritorijām.

Ņemot vērā teritorijas sezonālās īpatnības, katram gadalaikam ir izvirzītas savas prioritātes. Vasarā – lielāka mēroga brīvdabas koncerti, festivāli, radošās nometnes, tematiskie svētki, sporta pasākumi, u.c., orientējoties uz apmeklētājiem arī no attālākiem reģioniem. Aukstākos gadalaikos – mazāka mēroga koncerti, izrādes, pasākumi, tematiskie svētki, gadatirgi utt., vairāk koncentrējoties uz vietējiem apmeklētājiem. Aukstajā sezonā apmeklētāji no attālākiem reģioniem tiek piesaistīti, piedāvājot telpas un pakalpojumus konferenču, semināru, mācību nometņu rīkošanai.

Kultūras dzīves organizētāji jau sākotnēji izvirzījuši sev augstus kvalitātes standartus, tāpēc pasākumi piesaista sev prasīgus apmeklētājus no plašas apkārtnes, vienlaikus veicinot vietējo novada iedzīvotāju kultūras izpratnes un izglītības līmeņa izaugsmi un noturību.

Kultūras pasākumu kalendārs tiek plānots visam novadam koordinēti, sekojot pieprasījumam gan novada iekšienē, gan ārpus tā. Katrai apdzīvotajai vietai tiek piemēroti pasākumi atbilstoši vietas ģeogrāfiskajām īpatnībām un pakalpojumu klāstam.

Lai realizētu kultūras attīstības scenāriju, nepieciešami:

- cilvēki – gan pasākumu apmeklētāji, gan pasākumu organizētāji un norises nodrošinātāji;
- izveidot un uzturēt infrastruktūru – kvalitatīvus pievedceļus, elastīgu un pieejamu sabiedriskā transporta sistēmu, telpas, uzņēmumus, kas nodrošina pakalpojumus, pieejamus IT pakalpojums;
- intensīvi un plaši informēšanas pasākumi, kas nav iespējami bez pašvaldības atbalsta.

Cienu attīstības scenārijs

Mērķis: Salacgrīvas novada ciemi no pašlaik inertās stadijas ar lēnu, bet mērķtiecīgu iedzīvotāju skaita samazināšanās tendenci, liek atgriezties mājās aizbraukušajiem iedzīvotājiem, un tiek padarīti pievilcīgi dzīves apstākļi arī citiem Latvijas iedzīvotājiem.

Šis mērķis nozīmē kompleksu cienu dzīves kvalitātes uzlabošanu, kas ietver mājokļus, infrastruktūru, darba iespējas, moderna cilvēka prasībām atbilstošu dzīves vidi un to trūku neesamību, dēļ kuriem cilvēki nevēlas dzīvot lielajās pilsētās.

Uzdevumi mērķa sasniegšanai novadā:

- Par iekšzemes cienu funkcionālā tīklojuma attīstības centriem tur atrodošās sociālās un publiskās infrastruktūras dēļ ir jāizvirza Korģene novada ziemeļu daļā un Liepupe dienvidos. Pēdējo desmit gadu laikā minēto cienu iedzīvotāju skaits ir samazinājies par

aptuveni ceturto daļu, Korģenē no 446 uz 798 un Liepupē no 538 uz 418 (salīdzinot 2000. un 2006. -2009. gada datus)³⁰, bet ciemi nav zaudējuši atbalsta centru potenciālu attīstībai.

- Jāizvērtē, kuri ciemi jaunu iedzīvotāju piesaistē netiks pastiprināti atbalsīti. Tālākie ciemi (piemēram, Mērnīki, Lauvas, Prinkas) varētu tikt plānoti kā turpmākās ražošanas, mežistrādes un lauksaimniecības teritorijas ar sociālā un publiskā atbalsta funkcijām lokālajos centros.
- No abiem centriem netālu izkārtotie mazie ciemi (Zonepe, Kuiķule, Mežciems, Tūjasmuiža) ir jāattīsta kā teritorijas uzņēmējdarbībai (lauksaimniecība, mežizstrāde, alternatīvie resursi), dzīves vietu radīšanai un kultūras dzīves organizēšanai.
- Jāapzina visi svarīgākie ciemu raksturojošie elementi un īpašības.
- Jāveic pētījumi par mūsdienu iedzīvotāju prasībām pret mājokli un dzīves vidi ārpus pilsētām. Jānedefinē, kādiem ciemiem ir jābūt, lai tie būtu pievilcīgi modernam mūsdienu iedzīvotājam.
- Precīzi jāsaprot, kādu iemeslu dēļ iedzīvotāji ir gatavi mainīt dzīves vietas un ko no tā var piedāvāt Salacgrīvas ciemi.
- Jāizpēta kaimiņu novados esošie ciemi un to priekšrocības/trūkumi, salīdzinot ar Salacgrīvas ciemiem.
- Jādefinē iedzīvotāji un to grupas, kuriem piemērota būtu dzīve ciemos.
- Jāplāno ciemu attīstības ietekme uz novadu un reģionu. Jāapzina infrastruktūras un komunikāciju nodrošināšanas problēmas, ar ko būs jāsaskaras.
- Ciemiem ir padomju laikos mākslīgi radīti centri, kuru atrašanās vietas pamatotība un pārbūve būtu jāizvērtē katrā ciemā individuāli. Iespējams, centru nespēja organiski iekļauties atsevišķos ciemos bojā citas ciema pozitīvās īpašības. Pārplānojot vai likvidējot centrus, mainītos visa ciema ierastā struktūra.
- Ciemu līderiem sadarbībā ar iedzīvotājiem un novada vadību jāizstrādā konceptuālas attīstības nostādnes, tās saistot ar novada nozaru vīzijām un citiem dokumentiem.³¹

Salacgrīvas ciemu priekšrocības:

- Ciemiem ir zema atpazīstamība ārpus reģiona, tādēļ to tēlu ir iespējams viegli veidot un mainīt. Nav jāiegulda lieli resursi negatīva tēla mazināšanā. Savukārt pozitīvu atpazīstamību radīt 'tukšā' vietā ir vieglāk.
- Iespēja būt pirmajiem Latvijā, kas sāks plānotu ciemu mērķtiecīgu attīstību. Tā ir priekšrocība, jo līdz šim Latvijā tas nav veikts. Potenciāls šādai darbībai nav neierobežots, jo iedzīvotāju skaits valstī pašlaik sarūk.
- Vēsturiskie iedzīvotāji, ēkas un esošā infrastruktūra.

Cienu vājās puses un trūkumi:

- Nelieli ciemi ar rūkošu iedzīvotāju skaitu un vāju infrastruktūru ir visā Latvijas teritorijā.
- Var nesasniegt piedāvājumu līmeni, kāds nepieciešams iedzīvotājiem, kuri vēlas dzīvot vidē ar laikmetam atbilstošu servisu un pakalpojumiem.
- Saglabājoties esošām tendencēm, ciemi turpinās pazust no kartes; pēdējos gados zem 20 iedzīvotāju atzīmes ir nokļuvuši 13 ciemi.³²

Attīstot ciemus, tiktu panākta to funkcionāla piesaiste centriem (Korģene, Liepupe) ar attīstītu sociālo un publisko pakalpojumu sfēru. Nenotiktu šo funkciju dublēšanās netālu esošos ciemos. Atjaunotos iedzīvotāju skaita līmenis starp vēsturisko trīsdesmito gadu un deviņdesmito

³⁰ Latvijas ģeotelpiskās informācijas aģentūra, 2007, Latvijas ciemi, nosaukumi, ģeogrāfiskais izvietojums

³¹ European Council for the Village and Small Town, <http://ecovast.webs.com/apps/forums/topics/show/1432556-new-development-in-villages-concept-statements>, 05.12.2010

³² Latvijas ģeotelpiskās informācijas aģentūra, 2007, Latvijas ciemi, nosaukumi, ģeogrāfiskais izvietojums

gadu beigu rādītājiem. Tiktu radīta mierīga, klusa, komfortabla un harmoniska vieta esošajiem un nākošajiem iedzīvotājiem. Tiktu piedāvāti kvalitatīvi mājokļi, kas būs pieejami plašām sabiedrības grupām, jaunām ģimenēm, kuras vairās no urbānās vides un tās negatīvajām sastāvdaļām. Kopumā tiek radīti labi dzīves apstākļi lauku vidē ar ērtu infrastruktūru, tuvu darba vietām. Ciemu attīstības scenārijs ir ieviešams kopā ar jaunajām novada ekonomiskajām stratēģijām, ciemu tuvumā radot augsni ekonomikas attīstībai, kas vienlaikus nozīmē arī darba vietu radīšanu

Kopējais Salacgrīvas novada attīstības scenārijs

Salacgrīvas novadā harmoniska ekonomiskā un sociālā vide attīstāma, galvenokārt sekojot līdzī konkrētu nozaru attīstībai un to ietekmei uz citām sfērām novadā, kā arī rīkojoties nekavējoši, kad tas nepieciešams. Šāda pastāvīga pārraudzība pār nozarēm jāveic, jo visa novada stabilas attīstības pamatā tiek noteiktas dažas prioritāras nozares, kuras savstarpēji viena otru ietekmē, papildina vai apdraud. Kā novada nākotnes attīstības prioritārās nozares tiek noteiktas: lielo un mazo ostu vispusīga attīstība, Salacgrīvas kā ‘zaļā’ novada potenciāla izmantošana, mazo ciemu potenciāla izmantošana un apdzīvotības attīstīšana, kultūras un tūrisma nozare.

Šo nozaru vienlaicīga, plānota attīstība spēj sasniegt šādus rezultātus:

1) Lielo un mazo ostu attīstība jūtami uzlabos: eksporta apjomu, ienākošo tūrisma, tūrisma pakalpojumu klāstu, vietējās saražotās produkcijas noietu, nodarbinātību novadā. Pastarpināti tiktu attīstīta bioloģiskā lauksaimniecība un alternatīvo energoresursu ieguve. Mazo ostu skaita palielināšanās jāizmanto ne tikai piekrastes ekonomikas celšanai, bet tūrisma plūsmu tālākai novirzīšanai uz iekšzemes objektiem. Ostām jā saglabā esoša elastīgā tarifu politika, tā atbalstot ne tikai vietējos uzņēmējus, bet arī turpinot veiksmīgi konkurēt ar Igaunijas ostām, ceļot pārkrauto kravu īpatsvaru. Šādi attīstoties, ostas nostabilizēs pozīcijas Latvijas reģiona mērogā (Ziemeļvidzeme, Vidzeme) un arī plašākā Baltijas jūras reģionā, konkurējot ar Igauniju.

2) Tūrisma nozare novadā ir pagaidām maz attīstīta joma, kura tieši ietekmē visas piekrastes (īpaši ostu) attīstību, bet, profesionāli to veidojot, iegūtu visa novada teritorija. Tūrisma piedāvājuma tīklojums ir jāizstrādā, aptverot tālākos mazos ciemus, izstrādājot maršrutus dažādi auditorijai, interesēm un ceļā pavadāmajam laikam. Svarīgi ir iepriekš apzināt novada sniegtās tūrisma iespējas, akcentējot netradicionālos tūrisma maršrutus, produktus un apskates objektus. Tūrisma jāiesaista visa sabiedrība, īpaši akcentējot lauku teritorijas. Tūrisms ir jāiesaista ar kultūras dzīvi, kura Salacgrīvas novadā ir ļoti aktīva. Ūdens tūrisms jāiesaista ne tikai ar pārējām Latvijas ostām, bet arī Igauniju, attīstot pārrobežu tūrisma sadarbību. Tūrisma nozarē jāiesaista bijušie un esošie zvejnieki, kā arī tālāko ciemu iedzīvotāji, piedāvājot dažādu tematisko ekskursiju organizēšanu jauniešiem un citiem interesentiem. Tūrisma nozare pati par sevi ir jārada kā ‘ceļš’, kas saista visas novada svarīgās nozares un ģeogrāfiskās apdzīvotās vietas, domājot arī par komercializāciju.

3) Salacgrīva ir sevi pieteikusi kā ‘zaļo’ galvaspilsētu. Šis process ir jāattīsta, strādājot pie visā Latvijā atpazīstama ‘zaļā Salacgrīvas novada’ tēla. Zaļš dzīvesveids, ekoloģiska lauksaimniecība, atjaunojamie energoresursi – šīs perspektīvās nozares būs vieglāk attīstīt, ja visam novadam būs izveidots atbilstošs tēls. Efektīvs darbs ar videi draudzīgo energoresursu ražošanas ieviešanu ir nopietns ekonomisks stimuls lauku reģioniem. Izveidojot koģenerācijas staciju Korģenē un stimulējot biomasas un citu produktu audzēšanu, mazajos ciemos spētu iedvest jaunu dzīvību. Mērķtiecīgi attīstot alternatīvo energoresursu ieguvī, jācenšas panākt, lai novads var tos arī piedāvāt par zemākām cenām saviem iedzīvotājiem, kas būtu svarīgs apstāklis cilvēkiem dzīves vietas izvēlē. Ne mazāk jāattīsta bioloģiskā lauksaimniecība, specializējoties uz plašu zaļo kultūru klāstu. Plānojot abas pieminētās ražošanas nozares, jau sākotnēji jāplāno noieta tirgi, izmantojot vietējās ostas. Jāapzina arī potenciāls darba vietu radīšanā, kas nozīmētu arī

ietekmi uz apdzīvojumu mazajos ciemos. Šādā ekoloģiskā novadā pavērtos arī svaigas tūrisma iespējas, izmantojot ZBR iespējas.

4) Kultūras nozare pašlaik iespējams ir vislabāk dabiski attīstītā nozare (skat.7.pielikumu). Kultūras pasākumu klāsts Salacgrīvā ir plaši zināms („Positivus” festivāls, Zvejnieku svētki, Pilsētas svētki, Vijoles meistarklases u.c.). Mazāk zināmi ir lokālie pasākumi ciemu kultūras namos, kuriem arī ir potenciāls. Ciemu mākslinieciskie un dramaturģiskie pasākumi ir jāsaista ar kopējo tūrisma stratēģiju, šādi ciemus iesaistot kopējā tīklā. Kultūras nozare pati par sevi ir cieši saistīta ar tūrismu, un tās būtībā nedrīkstētu skatīt un attīstīt atsevišķi. Pirmkārt, tādēļ, ka jebkurš kultūras pasākums ir vienlaicīgi veidojams par tūrisma produktu. Pie kultūras pasākumiem būtu pievienojami arī brīvdabas sporta pasākumi (tradicionālie un alternatīvie), kur būtu iespējas izvērst Salacas upes, mežonīgās dabas un jūras tuvuma iespējas.

5) Novada ciemi attīstāmi, veicot precīzu funkcionālo zonēšanu un fundamentālu integrāciju ar iepriekš aprakstītajām nozarēm. Novada ziemeļos un dienvidos veidojami divi atbalsta centri (Korģenē un Liepupē), tur nodrošinot visas sociālās, institucionālās un pakalpojumu sniegšanas atbalsta funkcijas. Nodalāmi ir ciemi, kas atrodas gar jūru un A1 šoseju, un tie, kas atrodas tālāk iekšzemē. Pirmie ir pašpietiekamāki, pateicoties izdevīgajam ģeogrāfiskajam novietojumam. Tālākajos ciemos novada ‘zaļā’ tēla ietvaros ir jāattīsta alternatīvās enerģijas ieguve un bioloģiskās lauksaimniecības iespējas. Katram ciemam var piemeklēt perspektīvas attīstības iespējas jomās, kas sīkāk aprakstītas nozaru vīzijās. Liela nozīme ražotās produkcijas izvēlē būtu eksporta iespējām caur novada ostām. Tādēļ veicama nopietna izpēte un ekonomiskā pamatojuma gatavošana pirms kādu produktu akcepta. Attīstot ražošanu, ne tikai vietējie iedzīvotāji būs nodrošināti ar darba vietām, tādējādi varētu arī stimulēt aizbraukušo un citu iedzīvotāju piesaisti novada lauku teritorijām. Modernu dzīvesvietu radīšana lauku teritorijās ir Latvijā vēl neizmantota iespēja, ko, labi plānojot, pirmie varētu veikt Salacgrīvas novads. Ņemot vērā, ka pilsētās ir iedzīvotāji, kuri labprāt bēgtu no urbānās vides un tās neiztrūkstošajām negatīvajām īpašībām, Salacgrīvas novads varētu radīt tiem lielisku piedāvājumu. Kvalitatīvi un pieejami mājokļi, apmierinoša infrastruktūra, darba perspektīvas un lieliskas dzīves vide – tā ir dzīve ciemos, ko novads varēs piedāvāt, attīstot minētās pieejas nozares. Visu ciemu apdzīvojuma atjaunošana nav plānota. Svarīgi izveidot atbalsta centrus, ap kuriem perifērijā tiktu balstīti ciemi.

Secinājumi un ieteikumi:

Lai visas pieejas vīzijas komponentes tiktu ieviestas, veicinot vispusīgu novada attīstību, tām ir vairāki kopīgi nosacījumi, no kuriem atkarīgs rezultāts.

- **Jāveido iekšējā novada telpiskās informācijas sistēma (TIS)** – tas prasa gan finansiālus, gan cilvēku resursu ieguldījumus, taču atmaksājas ilgtermiņā, jo pašvaldība iegūst apkopotus telpiskos datus, apvienotus ar statistikas pārskatu par sociālekonomiskajiem procesiem novadā dažādās nozarēs un ļauj laicīgi prognozēt notikumu attīstību un reaģēt uz situācijas maiņu. Sistēma jāpapildina arī ar bāzi par iedzīvotājiem, to pārstāvētajām grupām un dominējošām interesēm konkrētās novada ģeogrāfiskajās teritorijās. TIS palīdzētu noteikt iespējamās attīstības virzienus un ierobežojumus.
- **Jāveido jauna, vienota teritorijas attīstības programma, ietverot visu apvienoto pašvaldību teritorijas.** Ja bijušajām Ainažu un Salacgrīvas pašvaldībām ir savstarpējās sadarbības pieredze un tās savā līdzšinējā attīstībā ir rēķinājušās viena ar otru, tad bijušais Liepupes pagasts līdz šim vairāk sevi saistījis ar Limbažiem. Ir jāatrod Liepupes pagasta vieta kopējā Salacgrīvas novadā, lai veidotu vienotu novada struktūru gan fiziski, gan mentāli.

- **Jāveido stratēģiju un attīstības programmu ieviešanas un īstenošanas pārraudzības sistēma**, kura sasaistāma ar TIS. Jāizvirza konkrēti mērķi un uzdevumi, jānosaka indikatori, kas liecina par mērķu un uzdevumu izpildi.
- **Jāizmanto pašvaldības iespējas piedalīties uzņēmumu iniciēšanas procesā kā līdzdibinātājam.** Ņemot vērā līderu trūkumu un valdošo pasivitāti iedzīvotājos, pašvaldībai ir jāuzņemas vilcējspēka loma, publiskās un privātās partnerības ietvaros piedaloties uzņēmumu attīstībā, kurus pēc laika, sasniedzot noteiktus rādītājus un atgūstot ieguldījumus, varētu nodot pilnīgi privātās rokās. Tādējādi tiktu sasniegti divi mērķi: attīstīta nozare un izglītoti un piesaistīti cilvēki, kas strādā attiecīgajā nozarē. Lai neradītu augstā korupcijai un attiecīgi neuzticībai no iedzīvotāju puses, jāveido caurskatāma, visiem skaidri saprotama sistēma un noteikumi, kā notiek uzņēmumu dibināšana un to darbības izvērtēšana.
- **Pašvaldībai aktīvi jāmeklē iespējas Eiropas fondu līdzekļu piesaistē.** Jāizmanto novada speciālistu pieredze, un jāmeklē fondu programmas, kuras ir piemērojamas prioritāri definēto mērķu sasniegšanai. Salacgrīvas novadam, ģeogrāfiski atrodoties pierobežā un jūras krastā, ar lielu aizsargājamo teritoriju pārklājumu, funkcionējošām lauksaimniecības un zivsaimniecības nozarēm, ar iespējām attīstīt videi draudzīgu energoresursu ražošanu un nepieciešamību pārkvalificēt un izglītēt daļu sabiedrības u.t.t., ir iespējas izmantot ļoti plaša spektra fondu programmas un iekļauties to atbalstāmajos mērķos. Prioritāro nozaru attīstībā pašvaldībai jāpiedalās ar līdzfinansējumu.
- **Pašvaldībai ir jābūt kā starpniekam starp novada potenciālajiem uzņēmējiem un novadā investēt vēlošām personām.** Šī funkcija būtu līdzīga kā LIAA, tikai lokālā mērogā un gadījumos, kad tiek saskatītas perspektīvas un nepieciešama palīdzība kontaktu dibināšanā. Ir jācenšas informēt potenciālie komersanti un sadarbības partneru meklētāji par iespējām, nepieciešamības gadījumā pašvaldībai uzņemoties mediatora lomu. Nepieciešamības gadījumā pašvaldībai arī jāpalīdz ar profesionāļu un konsultantu piesaisti.
- Visu prioritāšu ieviešanai svarīga ir **kvalitatīva transporta infrastruktūra.**
- Novada attīstībā svarīga ir **objektīva iedzīvotāju nostājas un viedokļu apzināšana** par dažādiem attīstības aspektiem. Novads tikai iegūtu, ja spētu iedzīvotājus motivēt iesaistīties novada attīstībā.
- Ļoti svarīga ir **tēla un atpazīstamības veidošana caur mārketinga kampaņām un sabiedriskajām attiecībām visam novadam.** Uz šo aktivitāti jāliek liels akcents. Vienlaikus mērķējot uz konkrētām auditorijām jāveido atpazīstamība katram novada perspektīvajam komponentam atsevišķi, kā Latvijas līmenī tā ārpus tās robežām. Mārketinga nozīme mūsdienās ir milzīga, un ar tās palīdzību arī vesels novads spētu ietekmēt savu attīstību un nākotni vēlamajā virzienā.

TŪJAS CIEMS

Esošās situācijas analīze

Tūjas ciems atrodas Salacgrīvas novada dienvidu daļā, Rīgas līča krastā, 75 km attālumā no Rīgas un 33 km attālumā no novada centra – Salacgrīvas. Ciema platība 132 ha.

10.attēls. Tūjas novietojums novadā
(izstrādāja Uldze Liepiņa, Mārtiņš Bilzēns, izmantojot Envirotech vektoru datu Pamatnes GisLatvija 2004)

Tūjas ciemam ir izteikti sezonāls raksturs. To spilgti ilustrē iedzīvotāju skaits ciemā - pēc Liepupes pagasta pārvaldes datiem tas iedalāms:

- pastāvīgie iedzīvotāji ~ 300
- sezonas iedzīvotāji ~900

Saskaņā ar Liepupes pagasta teritorijas plānojumā 2008.-2020.gadam atrodamo informāciju 2006.gadā Tūjā bija 341 pastāvīgais iedzīvotājs, 2007.gadā – 332 iedzīvotāji.

Tūjas ciemā pastāv 18 uzņēmumi, kas pārsvarā darbojas pakalpojumu sfērā – viesu nami, atpūtas bāzes, veikali un pašvaldības iestādes (pasts, bibliotēka)³³.

Ciemā ir vienota elektroapgāde, taču centralizēta apkure, ūdensapgāde un kanalizācija ir tikai Tūjas centrālajā daļā, galvenokārt bijušā ķieģeļu cepla strādnieku daudzstāvu mājām. Pārējām ciema ēkām ir lokālas kanalizācijas sistēmas un ūdensapgāde, kā arī individuālās apkures sistēmas.

Tūjas ciema ielas pārsvarā ir ar grants segumu, asfalta klājums ir tikai ciema centrālajā daļā un galvenajai ielai. Ceļu stāvoklis ir neapmierinošs, jo sevišķi slapjajos gadalaikos.

Tūjas ciems ir viena no iecienītākajām vasaras atpūtas vietām Vidzemes reģiona pilsētu Limbažu, Cēsu un Valmieras, kā arī lauku teritoriju

iedzīvotājiem, tāpēc vasaras sezonā Tūjas apmeklētāju skaits ir milzīgs. Tomēr Tūjā nav pietiekamas infrastruktūras tik liela apmeklētāju skaita uzņemšanai: trūkst labiekārtojuma ciemā un pludmalē, trūkst auto stāvvietu, atkritumu urnu, informatīvu norāžu, labiekārtotu publisku teritoriju un pieeju jūrai.

Tūjas ciema vēsture

Pēc vācu invāzijas 13. – 14. gs. Liepupes teritoriju pārvaldījušas dažādas vācu muižnieku dzimtas. Par Tūju zināms, ka 1564. gadā te valdījis Heinrihs Ulenbroks. 1624. gadā muiža piederējusi Jurgenam Aderkasam, bet 1646. gadā – Hansam Engedesam. Tāpat kā Dunti, kopš 17.gs. 70. gadiem Tūju pārņēmuši fon Dunteni.

19.g.s. 70. gados sākās zemnieku saimniecību izpirkšanas process. Tomēr vairums zemnieku to nedarīja, jo tiem nepietika naudas. Šai laikā bija arī konflikti par nodevu lielumu un darbiem muižā. Muižu darbības ekonomiskais pamats bija lauksaimniecība, piekrastē – arī zveja.

³³ www.zl.lv 10.05.2010

Pēc I Pasaules kara, Latvijas pirmās brīvvalsts periodā tika izveidots Tūjas pagasts. Pamazām attīstījās ciema saimnieciskā dzīve, līdz 30-tajos gados Tūjā tika izbūvēts mols un kuģu piestātne, kas tika izmantota galvenokārt eksporta produkcijas (sviesta, bekona) sūtīšanai uz Rīgu. 1936. gadā Tūjā sāka darboties ķieģeļceplis. Tā apdedzināšanas krāsnis sākotnēji darbojās ar malku, bet vēlāk – ar elektrību, kas bija tiem laikiem ļoti moderns risinājums. Turpat atrodamais labas kvalitātes māls kādu laiku tika izmantots arī trauku ražošanai. Tāpat tika ražoti augstas kvalitātes ķieģeļi, ar kuriem apšuva, piemēram, Rīgas Pulvertorni. Starp steķiem un Tūjas ķieģeļu fabriku bija izveidots sliežu ceļš, pa kuru transportēja labākās kvalitātes ķieģeļus.

Līdz ar padomju varas ienākšanu mainījās saimnieciskās attiecības - Tūjā tika izveidots zvejas kooperatīvs; valsts piešķīra līdzekļus zivju žāvētavas un ledus pagraba izveidei. Nodibināja padomju saimniecību “Liepupe”.

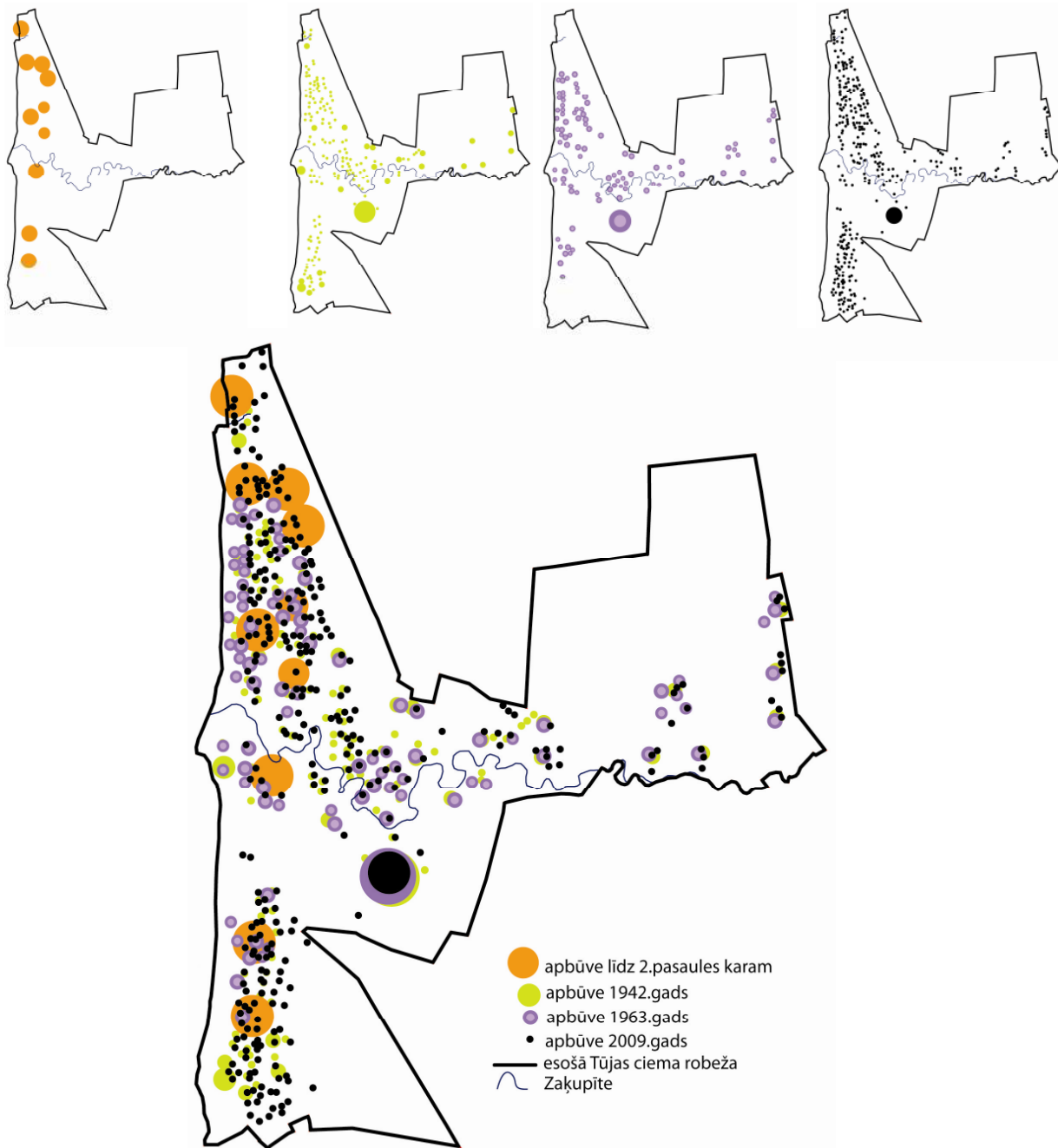
II pasaules kara laikā līdz ar vācu karaspēka ienākšanu pārstāja strādāt Tūjas ķieģeļu fabrika. Pēc padomju varas atjaunošanas fabrika atkal atsāka darbus un tos turpināja vismaz vēl 20 gadus. Kad savā teritorijā izbeidzās māla atradnes, valsts neļāva postīt mežus, tāpēc darbi apsīka. Vēl 80-to gadu sākumā bija jauns uzrāviens ar sameklētu mālu privāto robežās, bet ar atmodas sākumu viss beidzās, jo privātpašnieki par mālu un izmantojamo zemi prasīja pārāk dārgu maksu.

Pēc II pasaules kara beigām 1945.gadā Tūjas pagasts tika sadalīts, izveidojot Tūjas un Mežciema ciemu, bet 1954.gadā Tūjai tika pievienots likvidētais Mežciems. 1960.gadā no Tūjas ciema tika atdalīta un pievienota Vitrupes ciemam padomju saimniecības “Vitrupe” brigādes teritorija. Tūjas ciems tika likvidēts 1962.gadā, pievienojot to Liepupes ciemam. Tūjā izveidojās kolhozi “Padomju Latvija”, “Rainis” un “Laima”, kurus 1972. gadā pievienoja padomju saimniecībai “Liepupe”. Jau padomju perioda beigās, 1988. gadā saimniecība sāka sadalīties – vispirms paju sabiedrībās, pēc tam arī individuālajās zemnieku saimniecībās.

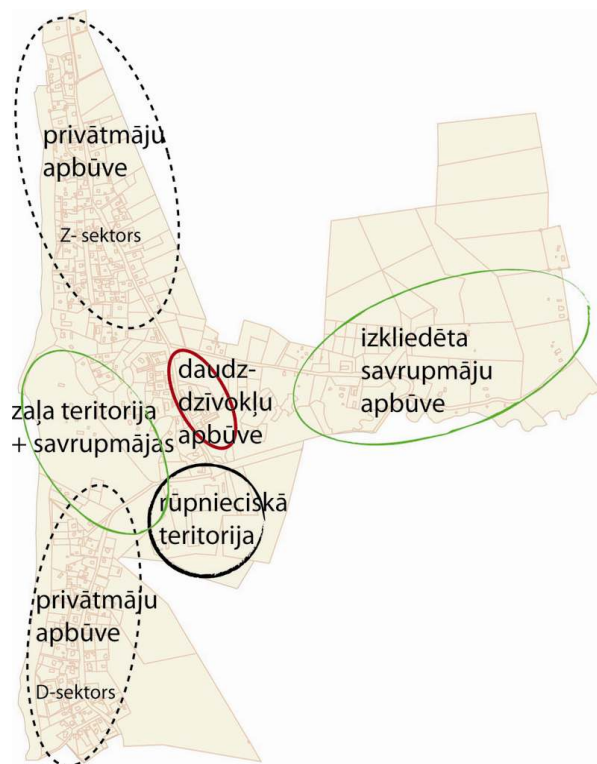
Pēckara gados t.s. „Dzeņu” krastā uzcēla zivju pārstrādes rūpnīcu, bet pāri steķiem – cauruli, pa kuru ar ventilatora palīdzību sūknēja zivis no kuģiem, kas bija piestājuši steķu galā. Līdz ar piekrastes zvejas liegumu 80-to gadu vidū šī zivju fabrika pārstāja darboties. Tagad tās vietā ir pamests grausts, kas redzams, no Tūjas centra ejot jūras virzienā.

Apbūves struktūra

Tūjas ciema apbūvi sākotnēji ir veidojušas atsevišķas zvejnieku sētas gar jūras piekrasti. Pakāpeniski pēc I pasaules kara apbūve attīstījies līdz ar saimnieciskās dzīves aktivizēšanos un ķieģeļu cepļa uzcelšanu, koncentrējoties ap esošajām ēkām un pamazām virzoties uz iekšzemes pusi gar Zaķupīti un Tūjas – Limbažu ceļu.

11.attēls. Tūjas ciema apbūves struktūras analīze
(izstrādāja Uldze Liepiņa, izmantojot par pamatni kartes
no <http://kartes.geo.lu.lv/>)

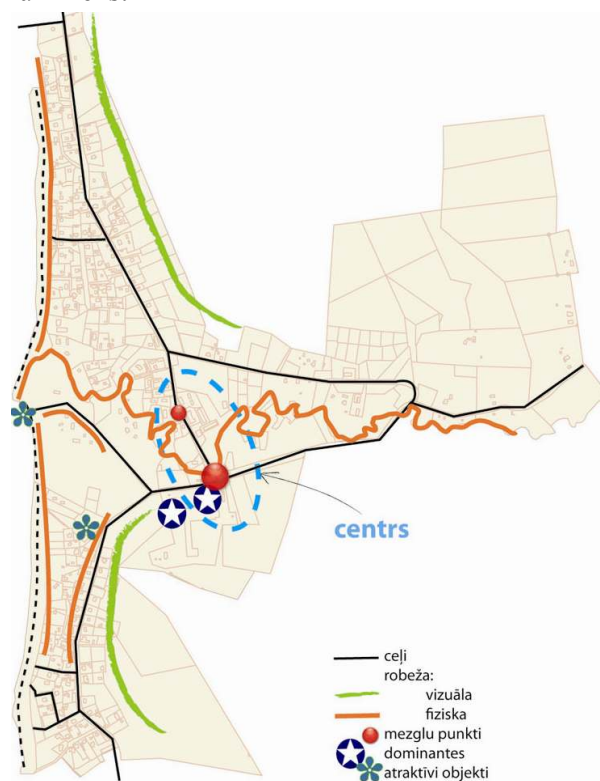
12.attēls. Tūjas ciema apbūves struktūra (izstrādāja Uldze Liepiņa, izmantojot Liepupes pagasta teritorijas plānojuma 2008.-2020.g. esošās situācijas karti M:1000)

Tūjas ciemā ir vienkāršs galveno ceļu tīkls, ko veido iebraucamais ceļš, kam paralēli stiepjas vietējas nozīmes ceļš caur apbūves teritorijām un kam līdzās bijušajam Tūjas ķieģeļu ceplim pieslēdzas ceļi ziemeļu - dienvidu virzienā paralēli jūras piekrastei. Šķērslas privātmāju teritorijās veido haotisku un blīvu tīklu, kas tāds izveidojies zemes reformas laikā sadalīto un apbūvēto zemes gabalu novietnes dēļ. Daudzas ielas tādēļ kļuvušas par strupceļiem un veido neizprotamu struktūru.

Ciema teritorijā ir nosakāmas vizuālās un fiziskās robežas, kas attiecīgi rada necaurejamus un necaurredzamus šķēršļus. Viens no fiziskajiem šķēršļiem ir ciemam cauri tekošā Zaķupīte, kas Tūjas teritoriju sadala divās gandrīz vienādās daļās. Upes šķērsošana pa ceļiem ir iespējama tikai divās vietās. Autosatiksmei tas varētu būt pietiekami, savukārt gājējiem un velotransportam

Tūjas apbūves pašreizējo struktūru galvenokārt veido samērā haotiska privātmāju apbūve, kas gan teritoriāli, gan arī sabiedrības apziņā ir sadalīta Ziemeļu un Dienvidu sektorā. Šīs ļoti blīvi apbūvētās teritorijas ir izvietojušās paralēli jūras piekrastei Tūjas ciema ziemeļu un dienvidu pusēs abpus ciema nosacītajam centram, ko veido nedaudzas sabiedriskās ēkas, dažādu laika posmu mazstāvu daudzdzīvokļu mājas, privātmājas. Starp privātmāju sektoriem plūst Zaķupīte un izvietojusies plaša, salīdzinoši maz apbūvēta privātpašumā esoša teritorija ar bagātīgu apzaļumojumu. Ļoti izteikta telpiskā dominante ir Tūjas ciema rūpniecības teritorija, kas atrodas tieši līdzās Tūjas centrālajai daļai. Tā ir šobrīd degradēta teritorija, kas prasa rekultivāciju, jo ir nozīmīgs Tūjas identitātes elements.

Pa labi no Tūjas – Limbažu ceļa, kas ir galvenais iebraucamais ceļš ciemā, atrodas izklidēta savrupmāju apbūve, ko no ceļa nodala zaļa teritorija – pašvaldības sakņu dārzi un mežs.

13.attēls. Tūjas ciema mentālā karte

(izstrādāja Uldze Liepiņa, izmantojot Liepupes pagasta Teritorijas plānojuma 2008-2020.g. esošās situācijas karti M1:10000)

nepieciešamas papildus pārejas, kas savienotu ciema abas daļas.

Otrs izteiktākais šķērslis ir specifiskā privātmāju apbūve, kas sev līdzī ir nesusi ļoti būtiskas pārvietošanās problēmas. Cilvēku pārvietošanās ir nodrošināta gar jūru gan pludmalē, gan ciemā, savukārt kustība uz/no jūras ir vai nu neiespējama, vai ļoti apgrūtināta.

Vizuālo robežu galvenokārt veido mežu teritorijas, kas ieskauj ciemu.

Izteikts mezglu punkts ir ciema centrā, kur ir galveno autoceļu krustpunkts, kas no iebraucamā ceļa sadala kustības virzienus gar piekrasti. Vienlaicīgi tas ir tilts pār Zaķupīti, autobusu pietura, kā arī viens no Tūjas diviem veikaliem un ēdināšanas iestāde ar autostāvvietu. Otrs mezglu punkts veidojas ciema centrālajā daļā tuvāk D sektoram, kur satiekas vairākas sabiedriskas funkcijas – veikals, autostāvvietu, bibliotēka.

Tūjas ciema telpiskās dominantes neapšaubāmi ir bijušā ķieģeļu cepla palikušie augsti skursteņi (dūmeņi). Tie ir kā apliecinājums galamērķa sasniegšanai – ierašanās Tūjā. Šīs zīmes ir arī uzskatāmi orientieri ceļiniekiem, kas iet pa jūras piekrasti (pludmali).

Neapšaubāmi pats atraktīvākais šeit sastopamais dabas elements ir jūra, kura ir galvenais apmeklētāju pievilinošais spēks. Ciema atraktīvākie elementi, kuru izcelsme saistīta ar cilvēku darbību, ir vecais mols, kas liecina par izzudušu, bet kādreiz nozīmīgu saimniecisko darbību piekrastē, nedaudz sastopamā vēsturiskā apbūve atsevišķu ēku veidolā, kā arī jau iepriekš minētie ķieģeļu cepla skursteņi.

14. attēls. Cepla skursteņi

Foto: Karīna.Jansone

15.attēls. Tūjas mols

Foto: Karīna Jansone

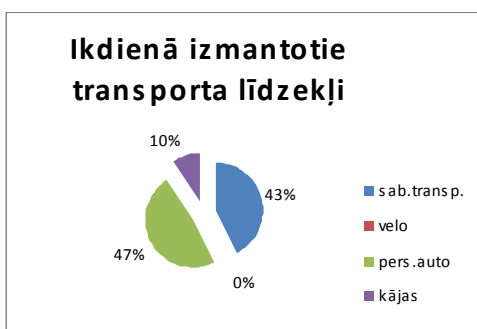

16.attēls. Vēsturiska ēka Tūjas ciemā

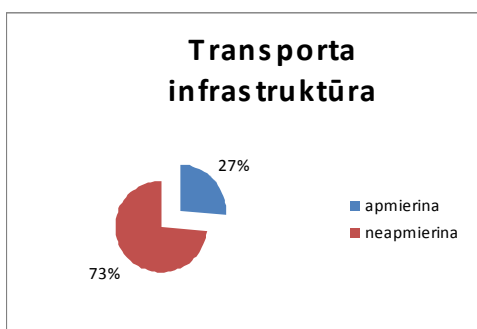
Foto: Karīna Jansone

Tūjas iedzīvotāju aptaujas analīze

Lai noskaidrotu iedzīvotāju viedokli par dzīves vides kvalitāti Tūjas ciemā, tika veikta aptauja ar anketēšanas metodi (skat. 3.pielikumu). Aptaujā kopumā tika aptvertas visas vecuma grupas. Aptaujas rezultāti liecina, ka lielākā daļa aptaujāto iedzīvotāju ikdienā lieto privāto autotransportu un nedaudz mazāk – sabiedrisko transportu.

17.attēls.

18.attēls.

Interesanti, ka neviens no respondentiem kā pārvietošanās veidu neminēja velosipēdu, lai gan Tūjas apmeklējuma laikā redzējām vairākus velobraucējus, nepārprotami vietējos. Lielākā daļa strādājošo respondentu strādā Tūjā, vairāki brauc strādāt uz Limbažiem, Salacgrīvu, Rīgu un citur.

Pēc apkopotajiem rezultātiem redzams, ka būtiskākā problēma iedzīvotāju skatījumā ir apgrūtinātā pieeja jūrai (skat. 4.pielikumu), transporta infrastruktūra – ceļu kvalitāte un sabiedriskā transporta nodrošinājums, veselības aprūpe, vides pieejamība un dabas aizsardzība. Gados vecāki respondenti kā lielu trūkumu atzīmēja sabiedriskā transporta neesamību vakaros, kā arī to, ka ciemā nav aptiekas. Vairāki respondenti norādīja uz nepietiekamo labiekārtojumu pludmalē, publisku atpūtas un izklaides vietu trūkumu, daži atzīmēja, ka ciemā pietrūkst vietas sporta spēlēm pusaudžiem un jauniešiem. Aptaujātie iedzīvotāji kopumā ir apmierināti ar kultūras un izglītības iestāžu nodrošinājumu, pēc jauniešu aizpildītajām anketām noprotams, ka svarīga ir bibliotēka.

Vērtējot aptaujas rezultātus, var redzēt, ka iedzīvotāji labprāt strādātu Tūjā, ja būtu tāda iespēja, turklāt vairāki ir gatavi darboties tūrisma nozarē, kā arī atbalstītu tūrisma pakalpojumu infrastruktūras attīstību ciemā. Detalizētus aptaujas rezultātus skatīt 5.pielikumā.

Tūjas ciema priekšrocības un trūkumi

Izvērtējot iedzīvotāju aptaujas rezultātus, esošās situācijas datus un Tūjas ciema lauka pētījuma rezultātus, tika noteiktas ciema priekšrocības un trūkumi.

Priekšrocības:

- piekraste;
- tuvu Rīgas - Ainažu šoseja, ātri sasniedzama no Vidzemes pilsētām, Rīgas;
- iespēja attīstīt tūrismu; vietējiem iedzīvotājiem ir interese par darbošanos šajā nozarē;
- Vidzemes un daļēji Rīgas reģiona iedzīvotāju apziņā Tūjai ir noturīgs vasaras atpūtas vietas tēls.

Trūkumi:

- haotisks plānojums, sarežģīta zemesgabalu un ielu konfigurācija;
- pieejas jūrai grūti atrodamas, šauras
- maz publisku teritoriju (telpu) – atpūtai, sportam, nav bērnu rotaļu laukumu;
- trūkst labiekārtojuma publiskām vajadzībām
- trūkst informatīvu norāžu
- trūkst publisku bezmaksas autostāvvietu
- nepietiekams sabiedriskā transporta nodrošinājums
- pārvietošanās balstās uz privāto autotransportu.
- trūkst ugunsdzēsēju ūdens ņemšanas vietas

Tūjas ciema strukturālie scenāriji

Izvērtējot Tūjas ciema priekšrocības un trūkumus tika modelēti dažādi iespējamie strukturālās attīstības scenāriji.

Scenārijs Nr.1

19.attēls. Tūjas ciema attīstības strukturālā shēma (1. variants)

Riski:

- nepieciešams definēt funkciju „zaļai” teritorijai ciema centrā, kas būtu izdevīga gan zemes īpašniekam, gan ciema apmeklētājiem, lai šī teritorija neveidotos „tukša un slēgta”.

Ciema „mugurkaulu” veido centrālā ass, kas savieno Via Baltica lielceļu ar piekrasti.

Centrs tiek veidots, apvienojot jau esošo „centra” teritoriju ar bijušo ķēģeļu cepļa rūpniecības teritoriju un piešķirot tai jaunu kvalitāti. Rūpniecības teritoriju tiek veidot par publisko zonu, kur izvietota centrālā bezmaksas autostāvvietā, galvenokārt, lai nodrošinātu šo pakalpojumu atpūtniekiem, autoosta, u.c. publiskie pakalpojumi.

Starp centra zonu un pludmali kā robežjosla „zaļā” teritorija, būtiski nepalielinot pašreizējo apbūves blīvumu.

Privātmāju apbūves teritoriju izvietojums Z un D daļā paliek nemainīgs, turpinot izaugsmi iekšzemes virzienā.

No centrālās ielas līdz Zaķupītei – Tūjas ciema centrālā pludmale ar maksimālu pludmales labiekārtojuma nodrošinājumu: ģērbtuvēm, tualetēm, atkritumu urnām, glābšanas staciju, spēļu laukumiem.

Scenārija plusi:

- tiek izveidots nepārprotams kustības virziens ar pieeju jūrai ;
- skaidra ciema struktūra;
- regulēta atpūtnieku plūsma.

Scenārijs Nr.2

20.attēls. Tūjas ciema attīstības strukturālā shēma (2. variants)

rekreācijas zonas izveidi, ir „pabīdīti” ziemeļu virzienā. Šajā zonā ir pieejama plaša pakalpojumu infrastruktūra - veikali, kafējnīcas, nakts mītnes. Šeit atrodas arī Tūjas kultūras centrs - bibliotēka ar plašām telpām dažādu pasākumu rīkošanai. Centra zona ir mezglu punkts gan pastāvīgajiem Tūjas iedzīvotājiem, gan arī iebraucējiem/tūristiem.

Pārējā Tūjas teritorijā atrodas dzīvojamā zona: ziemeļu, dienvidu daļā, kā arī ciema austrumu daļā gar ceļu. Tūjā lielākoties ir saglabājusies savrupmāju apbūve.

Scenārija plusi:

- atrisināta problēma ar nodarbinātību ciemā un tuvējā apkārtnē, samazināta sezonālā ietekme;
- ekonomiskās situācijas uzlabošanās;
- skaidra ciema struktūra;
- definētas zonas ciema viesiem;
- sakārtota pakalpojumu infrastruktūra;

Riski:

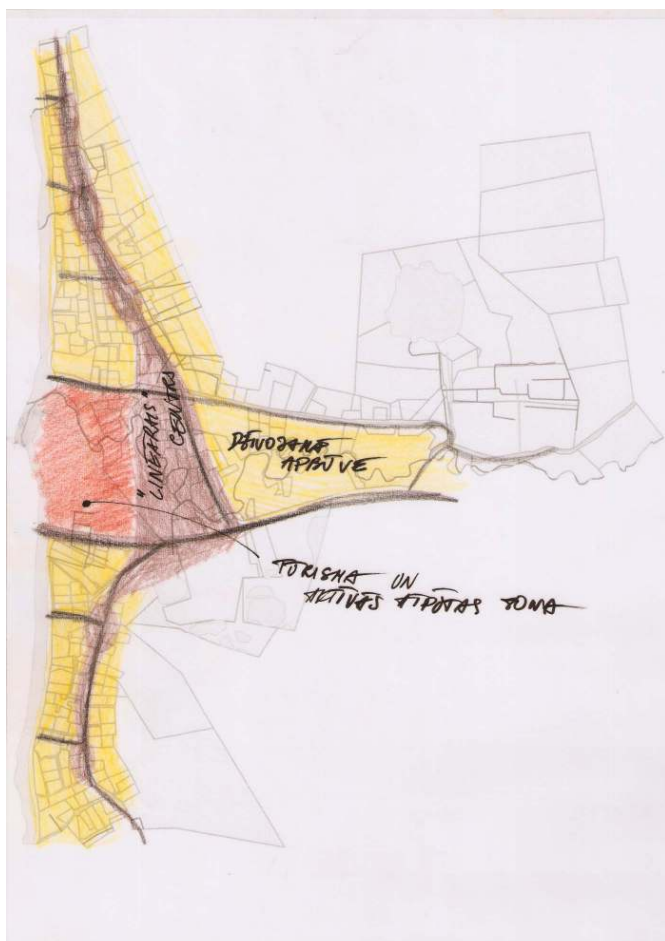
- traucēta ceļa izbūve, centra „pārbīdīšana” – zemju atsavināšanas problēmas
- samazināta pieeja pie jūras (dzīvojamo zonu rajonā)
- ekonomikas lejupslīde – ražošanas zonas neizveidošanās
- iedzīvotāju skaita samazināšanās/ novecošana – darbaspēka trūkums

Bijušais Tūjas ķieģeļu ceplis ir rekonstruēts un pārveidots par ražošanai piemērotām telpām. Daļu teritorijas aizņem skārda taras ražošanas uzņēmums, kurš ekonomisku iemeslu dēļ pārcelts no Salacgrīvas. Sarežģītā novietojuma un attiecību pret pievedceļiem dēļ, attīstības iespējas Salacgrīvā ir ierobežotas, līdz ar to izvietošana Tūjā šo problēmu atrisina. Savukārt otru daļu rūpniecības teritorijas aizņem novadā saražotās produkcijas pārstrādāšanas uzņēmums ”Zaļam būt”. No bioloģiski audzētām ogām (dārza un meža) un augļiem tiek taisīti vīni, džemi, marmelādes, žāvētas ogas, sukādes, morsi, izejvielas citu produktu ražošanai, kā arī krāsvielas. Salacgrīvas ostas tuvums un Via Baltica nodrošina ērtu un ātru saražotās produkcijas loģistiku. Uzņēmumi nodarbina lielu daļu tūjēniešu, kā arī apkārtējo ciemu iedzīvotājus.

Tūjas centrālajā daļā izvietota rekreācijas zona ar labiekārtotu vidi - izveidotām atrakcijām (šķēršļu joslas), kas paredzētas aktīviem tūrisma baudītājiem, kā arī vietām, kur iespējams baudīt nesteidzīgu pastaigu vai braukšanu ar riteni, tiem, kam ir vēlme pēc mierīgas atpūtas.

Centrs un centrālā ass ceļš, līdz ar

Scenārijs Nr.3

21.attēls. Tūjas ciema attīstības strukturālā shēma (3. variants)

Šajā daļā arī iekārtota Tūjas ciema centrālā pludmale ar maksimālu pludmales labiekārtojuma nodrošinājumu: ģērbtuvēm, tualetēm, atkritumu urnām, glābšanas staciju, spēļu laukumiem.

Scenārija pozitīvie ieguvumi:

- izveidoti pārskatāmi kustības virzieni ciemā, pieejas jūrai, autostāvvietas;
- ciema attīstībā iesaistīti vietējie iedzīvotāji ne tikai Tūjas centrālajā daļā;
- regulēta atpūtnieku plūsma;
- iespējams funkcionāli dalīt skaļo un kluso atpūtu, variējot ar pakalpojumu daudzumu un intensitāti.

Riski:

- liela slodze uz centrālo tūrisma un aktīvās atpūtas zonu;
- nespēja vienoties ar centrālās tūrisma un aktīvās atpūtas zonas teritorijas īpašniekiem par abpusēji izdevīgu sadarbību;
- var rasties grūtības saskaņot privāto zemju īpašnieku intereses mazo pakalpojumu mezglu veidošanai un pieeju jūrai nodrošināšanai;
- var pietrūkt interesentu Tūjas iedzīvotāju vidū mazo pakalpojumu mezglu veidošanā.

Scenārijs paredz liela centra veidošanu Tūjas pašreiz visaktīvākajā ciema daļā starp pievedceļu no Rīgas - Ainažu šosejas un tai paralēlo ielu, kā arī mazāku pakalpojumu centru izveidošanu uz galvenās ielas, kas ved cauri Tūjai D-Z virzienā.

Centrs tiek attīstīts, palielinot pakalpojumu klāstu, izveidojot labiekārtojumu un tūristu uzņemšanai nepieciešamo infrastruktūru. Abi piekrasti un Via Baltica savienojšie ceļi iezīmē galvenās pieejas jūrai. Paredzams, ka lielais centrs uzņems lielāko tūristu un atpūtnieku daļu.

Centra zona turpinās Z un D virzienā šaurā joslā abpus galvenajai ielai, noteiktā attālumā veidojot mazākus pakalpojumu mezglu punktus, kur izvietotas stāvvietas un citi publiskie pakalpojumi, kā arī iekārtotas ērtas pieejas jūrai. Attālinoties no lielā centra, šie pakalpojumu mezgli kļūst aizvien mazāki, orientējoties vairāk uz vietējo pieprasījumu un klusākas atpūtas cīnītājiem.

Abpus centrālajai ielai paredzēts saglabāt dzīvojamās zonas, paredzot to paplašināšanos iekšzemes virzienā.

Starp lielo centru un pludmali paredzēta aktīvās atpūtas un tūrisma zona.

Scenārijs Nr.4

22.attēls. Tūjas ciema attīstības strukturālā shēma (4. variants)

Viens no Tūjas attīstības scenārijiem ir liela centra (administratīvais, pakalpojumu, izklaides, tūrisma utt.) izveide jūras krastā. Plānotajā vietā arī pašlaik ir vienīgā zemes īpašnieka organizētā piekļuves un atpūtas vieta pie jūras. Šāda centra risinājums ir analīzes vērts, jo Tūjā pašlaik ir slikti organizēta ciema struktūra ar nenoteiktu centru, kas nav ērts iedzīvotājiem un nav saprotams ciema viesiem. Plānotā centra izbūves variantā pašlaik esošos Dienvidu un Ziemeļu sektorus paredzēts saglabāt, nākotnē attīstību izvēršot ziemeļu virzienā, Dienvidu sektoru saglabājot kā kluso ciema teritoriju. Pašreizējā centra apkārtnē esošajās zaļajās teritorijās starp Dienvidu un Ziemeļu sektoriem paredzēts izveidot kvalitatīvu rekreācijas zonu ciema iedzīvotājiem.

Šāda attīstības scenārija pozitīvie ieguvumi:

- visas iedzīvotājiem un viesiem nepieciešamās funkcijas izvietotas kompakti;
- ciema attīstībā tiktu iesaistīti vietējie iedzīvotāji;
- tiktu atrisināta piekļuves pie jūras problēma;
- tiktu atrisināta transporta novietnes problēma;

- tiktu radīti labvēlīgi apstākļi gan tiem ciema iedzīvotājiem, kuri vēlas turpināt dzīvi netraucētā 'klusumā', gan tiem, kas vēlas iesaistīties aktīvajā ciema dzīvē. Būtu definēts tālākās attīstības virziens.

- ciema iedzīvotājiem, kuriem piekrastes „zilajā” zona nešķiet interesanta, būtu iespēja komunicēt un ar ģimenēm pavadīt laiku „zaļajā” zonā.

- iespēja Tūjā radīt plaša reģiona nozīmes tūrisma un atpūtas centru.

Riski:

- nespēja vienoties ar zemju īpašniekiem par sadarbības modeli;
- grūtības piesaistīt finansējumu;
- nespēja veidot augsta līmeņa mārketinga kampaņu un Tūjas tēlu, rezultātā netiktu piesaistīti pietiekami daudz ciema viesu;
- ziemeļu sektora iedzīvotāju pretestība pret turpmāku attīstību viņu teritorijā.

Jāsecina, ka Tūjas ciema „Trakā” centra pārbūve var notikt, tikai novada vadībai to vēloties un aktīvi stimulējot šo procesu. Šāda attīstība būtu stratēģisks lēmums, pie kā būtu nopietni jāstrādā. Turklāt rezultāts ir tieši atkarīgs no dialoga ar sabiedrību un spējas ieinteresēt zemju īpašniekus.

Telpiskās informācijas sistēmas

Telpiskās informācijas sistēmas (TIS) izveidei un ieviešanai Tūjas ciemā būtu jāsasniedz šādi rezultāti:

- 1) Jāveicina plānota ciema telpiskā attīstība. Lēmumiem par attīstību jābūt balstītiem uz reāliem faktiem. Arī attīstības vīzijai un mērķiem jābūt savstarpēji saistītiem.
- 2) Jāveicina tūjas iedzīvotāju savstarpējā komunikācija. Ar TIS palīdzību jāpanāk homogēnākas sabiedrības un grupu veidošanās, to iesaiste ciema dzīvē un attīstībā.
- 3) TIS risinājumi jāizmanto iedzīvotāju ekonomiskā stāvokļa uzlabošanai, paplašinot iespējas attīstīt komercdarbību. Vienlaikus jāveicina plānotas tūrisma industrijas attīstība ciemā un iespējas to veicināt novada mērogā.
- 4) Ciema un novada vadībai TIS jānodrošina efektīvākas investīcijas ciema infrastruktūrā ilgtermiņa plānošanā. Plānošanai izmantojot pozitīvi jāietekmē ciema kopējā energoefektivitāte.

Uzskaitītie rezultāti ir noteikti, vadoties no ciemā apzinātajām problēmām, kā arī darba gaitā izveidotās SVID analīzes; rezultāti ir sasniedzami, izveidojot TIS sistēmu, kuras komponenti būtu pieejami un atšķirīgi izmantojami dažādām ieinteresētajām personām un organizācijām.

1. Telpiskās attīstības plānošanai būtu praktiski noderīga TIS datu bāze ar kartogrāfiski apkopotiem izejas datiem. Pilnvērtīga informācija var būtiski ietekmēt attīstības iespējas un palīdzēt izdarīt secinājumus. Sistēmai nepieciešams apkopot datus par pašvaldības īpašumā esošajiem zemes īpašumiem. Jāveic aptauja pārējo zemes īpašnieku vidū, noskaidrojot, kuri no tiem vēlētos iznomāt savas zemes pašvaldībai vai arī paši gribētu veidot autostāvvietas, publisko pakalpojumu teritorijas utt. Jāapkopo informācija par teritorijām, kur iedzīvotāji labprāt saskaras ar ciema viesiem, un tām teritorijām, kur iedzīvotāji labprātāk izvairās no tiem. Jāatzīmē īpašumi, kur dzīvo patstāvīgie iedzīvotāji un kur sezonālie. Jāatzīmē esošās pieejas pie jūras un autostāvvietas, kā arī vietas, kur tās būtu iespējas izveidot. Jāņem vērā aizsargājamās teritorijas un to ierobežojumi ciema teritorijas attīstībai. Apkopojot minētos datus (dažādas piederības īpašumus, īpašnieku plānus, esošās publiskās zonas u.c.), būtu iespējams noteikt potenciālās attīstības teritorijas. Papildus tam būtu iespēja aktīvos vietējos iedzīvotājus iesaistīt ciema dzīves un telpas attīstībā.

2. Ciema iekšējās dzīves daudzveidības attīstībā TIS arī var būt kā efektīvs instruments. Jāņem vērā, ka līdz šim ciema iedzīvotāju savstarpējā komunikācija ir bijusi zema, tādēļ liela daļa ciemā ir svešinieki. Iesākumā būtu jāapkopo dati par iedzīvotāju izglītību, darba pieredzi, specifiskām zināšanām, brīvā laika pavadīšanas paradumiem un hobijiem. Rezultātā tiktu radīts pilnvērtīgs ciema iedzīvotāju profils. Klasificējot šos datus un ļaujot iedzīvotājiem dalīties pie tiem piekļūt, varētu panākt dažādu interešu klubu izveidi (rokdarbi, kultūra, literatūra, valodas, ekonomika, tehnika, kolekcionēšana, mūzika utt.). Radītā komunikācija mobilizētu ciema iekšējo dzīvi, izveidotu interešu grupas, izsijātu vietējos līderus un pašorganizētu iedzīvotājus. Ieguvums arī būtu izglītības līmeņa celšana, jo iespējams, ka vecāki atrastu privātskolotājus saviem bērniem, vai arī paši apgūtu kādas iemaņas (valodas u.c.). Šāda procesa rezultātā radītās sabiedrības grupas būtu vieglāk integrēt citos ciema dzīves procesos. Apkopota informācija par iedzīvotājiem var būt noderīga pašvaldībai operatīvi izmantojot iekšējos cilvēkresursus, kad tas iespējams, tādejādi tos iesaistot un nodrošinot ar darbu.

3. TIS funkcijām būtu jāpievieno arī vienotas tūrisma informācijas un koordinācijas datu bāzi ar mērķi palīdzēt iedzīvotājiem attīstīt uzņēmējdarbību. Šāda sistēma būtu izveidojama

novada mērogā. Sistēmā būt jāapkopo dati par visām esošajām viesu mājām, kempingiem un citiem lokālajiem tūrisma pakalpojumiem. Īpaši būtu jāpievērš uzmanība individuālajiem nestandarta tūrisma produktiem (laivu īres, zvejas tūrisms utt.). Sasaistot šos datus ar iepriekš pieminētajiem datiem par iedzīvotājiem, kuri vēlētos veikt kādas darbības savos īpašumos, būtu iespējams gūt priekšstatu par potenciāliem ciema ekonomiskās attīstības centriem. Liels ieguvums no šādas sistēmas būtu arī pašvaldībai, ja tā vēlētos radīt vienotu tūrisma nozares tēlu un uzrunāt pēc iespējas plašāku auditoriju. Vienmēr aktuālas informācijas pieejamība un visu darbību elektroniska veikšana būtu ērts ieguvums ciema viesiem, ekonomisks stimuls ciema iedzīvotājiem un kā pārraudzības instruments pār nozari novada vadībai.

4. Ņemot vērā sezonāli nevienmērīgo iedzīvotāju skaitu Tūjā, problemātisks ir jautājums par nepieciešamo komunikāciju un energoresursu sistēmu ieviešanu vai to

renovāciju. Ar TIS palīdzību kontrolējot, kuros īpašumos dzīvo patstāvīgie iedzīvotāji un kur nē, varētu noteikt prioritātes veicamajiem darbiem. Ar sistēmas palīdzību varētu iegūt datus par ekonomisko pamatojumu arī ilgtermiņa, rēķinot izdevumus un ienākumus. Panākot sistēmas ieviešanā sadarbību ar iedzīvotājiem, varētu ieviest elektronisku resursu/ komunikāciju infrastruktūras darbības intensitātes kontroli atkarībā no apdzīvotības sezonās. Rezultātā sistēmai jāsniedz atbildes ne tikai par nepieciešamiem attīstības virzieniem, bet arī jāspēj optimizēt energoresursu patēriņu.

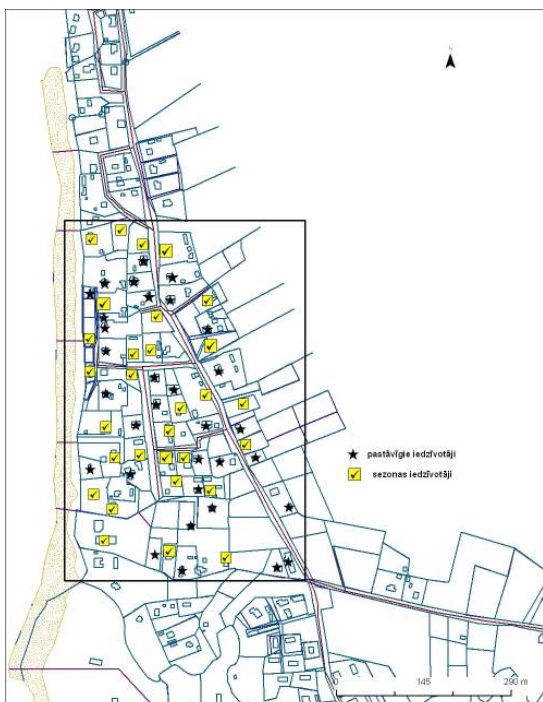
Ieviešot TIS Tūjā, tai ir kompleksi jānodrošina ne tikai telpiskās attīstības plānošana, bet arī sociālās un ekonomiskās vides uzlabošana, integrējoties visa novada kopējā monitoringa un plānošanas sistēmā.

4.tabula

TIS datu bāze (autors Santa Buholce)

	A	B	C	D	E
1	Nrpk	Īpasnieks	Adrese	Pastāvīgi dzīvo	Sezona
2	1	Grava J.	Māja nr.7	jā	
3	2	Liepa G.	Māja nr.6		jā
4	3	Mariss D.	Ziemeļu sektors nr.27		jā
5	4	Skujiņa S.	Ziemeļu sektors nr.16		jā
6	5	Stiebra M.	Ziemeļu sektors nr.5		jā
7	6	Galvanovskis	Ziemeļu sektors nr.17	jā	
8	7	Saule R.	Māja nr.13		jā
9	8	Priedaine H.	Māja nr.12 b	jā	
10	9	Sviklis T.	Māja nr.2	jā	
11	10	Popovičs K.	Vīķi	jā	
12	11	Tomass L.	Ziemeļu sektors nr.25	jā	
13	12	Krasts E.	Ziemeļu sektors nr.26	jā	
14	13	Oruss W.	Ziemeļu sektors nr.28		jā
15	14	Freiberģis T.	Vājrozes		jā
16	15	Traube L.	Kraujņiņas	jā	
17	16	Popovs E.	Liedaģa iela nr.16	jā	
18	17	Votišķe L.	Paeģlītes	jā	
19	18	Lūsis A.	Akrmeņlauki		jā
20	19	Avots N.	Kadiķi	jā	
21	20	Bumbiers D.	Gundegās	jā	
22	21	Vārna M.	Liedaģa iela nr.7	jā	
23	22	Mieriņš S.	Ziedgravas		jā
24	23	Jaunbērzs F.	Laši		jā
25	24	Felšs H.	Sāres	jā	
26	25	Hauka P.	Liedaģa iela nr.2		jā
27	26	Mauriņš K.	Māja nr.7	jā	
28	27	Lairiņš A.	Liedaģa iela nr.21		jā
29	28	Ābols R.	Liedaģa iela nr.3		jā
30	29	Krūmiņa P.	Māja nr.8	jā	
31	30	Ruisa A.	Liedaģa iela nr.23	jā	

Tabulā attēlots fragments no datu bāzes, kas sasaistīta ar telpiskajiem datiem. Konkrētajā piemērā ir veikta analīze par ciema īpašumu sezonālu vai patstāvīgo apdzīvotību. Šo datu analīze tālākā ciema attīstībā var sniegt atbildes uz infrastruktūras attīstības prioritāšu noteikšanu. Šie dati izmantojami, arī plānojot ciema energoefektivitātes palielināšanas pasākumus, kā arī var sniegt informāciju par vietējo centru izveidi un klusajām zonām.

23.attēls. Analīze, izmantojot telpiskos datus ĢIS sistēmā 1. (izstrādāia Santa Buholce)

Viens no TIS sistēmas pielietojuma piemēriem. Dati par patstāvīgajiem un sezonālajiem iedzīvotājiem attēloti kartogrāfiski sasaistīti ar kadastra informāciju un attiecīgajiem datiem par īpašumiem.

24.attēls. Analīze, izmantojot telpiskos datus ĢIS sistēmā 2. (izstrādāia Santa Buholce)

Kartogrāfiski attēlota statistika par iedzīvotāju nostāju attiecībā pret tūrisma attīstību, un pašu vēlmi iesaistīties uzņēmējdarbībā. Šāda veida dati būtu svarīgi, plānojot tūrisma infrastruktūru un iesaistot iedzīvotājus (un to grupas) ciema dzīvē. Kartogrāfiski ir redzamas zemes vienības, kurās perspektīvā var tikt veidotas pakalpojumu teritorijas, autostāvvietas un piekļuves jūrai. Ņemot vērā sasniedzamību un attālumus, var tikt veidoti lokālie centri.

Šeit ir attēloti tikai divi uzskatāmi piemēri no funkcionējošas TIS sistēmas ciemā, bet iespējas ir neierobežotas. Līdzīgas sistēmas iespējams veidot, meklējot risinājumus uz visiem ciema attīstības jautājumiem.

Positīvi, ka dažādi datu slāņi apvienojami savā starpā, lai grafiski attēlotu analītiski un intuitīvi uztveramu informāciju.

Secinājumi un ieteikumi:

Tūjas ciema vēsturiskā izveide un attīstība ir balstījusies uz jūras, kā resursa, izmantošanu zivsaimniecībā un tuvākā reģiona saražotās produkcijas eksportā caur ostu. Osta sen likvidēta, no zvejniecības nozares ciemā palikušas vien atmiņas. Laikam ejot un ekonomikai attīstoties, Tūjā tika izveidots, attīstīts un beigās likvidēts ķieģeļu ražošanas ceplis un zivju apstrādes rūpnīca. Vairāk liecību par ražošanas nozari Tūjā nav. Mainoties ekonomikai un sabiedrības dzīves veidam visā pasaulē, tostarp arī Latvijā, uz Tūju ir iedarbojušies divi sociālekonomiskie procesi:

- Tūja ir kļuvusi par 'otro mājvietu' izveides vietu Vidzemes un arī Rīgas reģiona pilsētu iedzīvotājiem.
- Blakus esošās jūras iespaidā un zemes reformas rezultātā Tūja ir padarīta par haotiski attīstījušās tūrisma industrijas un vietējo iedzīvotāju konflikta zonu.

Ņemot vērā vēsturisko attīstību un izvērtējot pašreizējo situāciju, jāsecina, ka Tūjas ciema attīstības manevru iespējas ir ierobežotas:

- Tūrisma nozares attīstība
- Pakalpojumu jomas attīstīšana ciema iedzīvotājiem un viesiem
- Tuvu esošās A1 šosejas un tās plūsmas potenciāla izmantošana
- Ostas atjaunošana
- Sezonas un patstāvīgo mājvietu piedāvājuma izvēršana Latvijas iedzīvotājiem

Maz ticams, ka Tūjā izdosies atjaunot vērā ņemamu ražošanu, jo esošā rūpnieciskā infrastruktūra ir novecojusi un lielā mērā izzudusi. Tā faktiski jāveido no jauna. Piekrastes teritorijā kā ierobežotas ekonomiskās darbības zonā šāda attīstība nav mērķtiecīga, jo ieguldāmie līdzekļi un pārvaramie birokrātiskie šķēršļi ražošanas atjaunošanai ir pietiekami nepievilcīgi faktori potenciālajiem investoriem.

Vērtējot Tūjas ciema atpazīstamību Vidzemes reģiona un arī visas Latvijas mērogā, jāsecina, ka tās spēcīgākā identitāte ir jūras piekrastes teritorija ar rekreācijas iespējām. Tūrisma nozarei ir potenciāls, bet tā ir jāattīsta plānoti, veicot vairākas telpiskas izmaiņas ciemā. Tūrisma nozares attīstībā svarīgi ņemt vērā vietējo iedzīvotāju viedokļus un vēlmes. Tā kā brīvu pašvaldības zemju attīstības izvēršanai trūkst un iedzīvotājiem ir pretrunīga nostāja šajā jautājumā, plānošanas procesā efektīvi būtu ieviest telpiskās informācijas sistēmu (TIS). Sistēmā būtu jāapkopo zemes īpašnieku vēlmes un iespējas iesaistīties ciema attīstībā un uzsākt komercdarbību. Vienlaikus svarīgi ir apzināt pastāvīgo un sezonas iedzīvotāju koncentrāciju ciema teritorijā.

Prioritāri risināmo problēmu - transporta stāvvietu un noeju pie jūras izveide visefektīvāk var notikt sadarbībā ar iedzīvotājiem un ar viņu ieinteresētību tūrisma jomas sakārtošanā. Tūrisma nozare pašlaik Tūjā ir neefektīva, jo tās finansiālais iespaids uz ciema ekonomiku ir niecīgs. Tūristiem piedāvāto pakalpojumu klāsts ir ļoti ierobežots – divi veikali, kafejnīca, daži viesu nami un kempingi.

Interesants ciema atpazīstamības elements ir Limbažu ceļa / A1 šosejas krustojums, kurš sabiedrībā pazīstams kā 'Tūjas krusts'. Šī spēcīgā vietas atpazīstamība ir jāizmanto, ciema attīstībā meklējot veidus, kā no tā gūt ekonomisku labumu.

Ieteicamās darbības ciema attīstības virziena definēšanai un tā sasniegšana:

- **Tūrisma attīstības nozares definēšana. Kvantitatīvo un kvalitatīvo rādītāju izstrāde.**
- **Diferencēta tūrisma nozares komercializācija. Tūrisma ir jābūt ciema ekonomikai finansiāli izdevīgam, taču vienlaikus sociāli atbildīgi plānotam.**

Jāsaglabā izvēles iespējas tūristiem starp pieejamiem maksas un bezmaksas pakalpojumiem, kā arī jārespektē dažādu sociālo grupu vajadzības un iespējas.

- Ekonomikas attīstība jābalsta uz A1 un atpazīstamo ‘Tūjas krusta’ potenciālu.

- Jāizskata Tūjas centra strukturālā un telpiskā pārveide, balstot to uz ilgtermiņa sociālekonomiskām analizēm.

- Jāapsver ostas atjaunošana, tā iekļaujoties jahtu ostu tīklā un piesaistot ūdens tūristus. Šeit ir iespējas attīstīt zvejas tūrismu.

- Jāveic pārdomāta un plānota Tūjas kā tūrisma un atpūtas vietas popularizācijas kampaņa tālākos Latvijas reģionos, piemēram, Latgalē. Iespējams, jāveido sadraudzības / sadarbības projekti.

- Jāizveido TIS sistēma, kura aptvertu statistiskos un sociālos datus par iedzīvotājiem un telpiskajiem datiem. Ar sistēmas palīdzību jāpieņem lēmumi par attīstības virzienu.

- Jāveido sadarbības modelis ar Tūjas ciema zemju īpašniekiem, izmantojot plānošanas instrumentus, lai motivētu viņus iesaistīties ciema attīstībā. Jāveido izsvērts, abpusēji izdevīgs kompensācijas mehānisms par teritorijas izmantošanas ierobežojumiem atbilstoši telpiskajam plānojumam – iespējams, vienošanās par nekustamā īpašuma nodokļa atlaidēm, apbūves blīvuma palielināšana, utt.

- Jārada publiska telpa kā vieta socializācijai Tūjas iedzīvotājiem. Jāapsver iespēja bijušo ķieģeļa cepla ēku un teritoriju izmantot sabiedriskai funkcijai.

- Jāapzina sezonas iedzīvotāju īpatsvara izmaiņas, to ietekme uz ciema infrastruktūru, energoefektivitāti un vienoto attīstību.

- Funkcionāli jāzonē pludmales teritorijas, ņemot vērā dažādo apmeklētāju grupu prasības.

IZMANTOTĀ LITERATŪRA UN AVOTI

Gunn, Clare.A. 2002. *Tourism planning: basics concepts cases*. Taylor and Francis Books, Inc.

Latvijas ģeotelpiskās informācijas aģentūra, 2007, Latvijas ciemi, nosaukumi, ģeogrāfiskais izvietojums. Kartogrāfijas departaments Toponīmikas laboratorija, Rīga, 211, 603.

Periodika

Grunte M. 2010. Vēja gaismā. *Latvijas Avīze*, 11. janvāris

Galkina, I., 2010. Latvijā top zaļā galvaspilsēta. *Latvijas Avīze*, 1. aprīlis. Pieejams http://www2.la.lv/lat/latvijas_avize/jaunakaja_numura/latvijas_zinas/?doc=75696

Izmantotās interneta vietnes

Dabas aizsardzības pārvalde. Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts. Sk. 21.04.2010. Pieejams http://www.daba.gov.lv/public/lat/ipasi_aizsargajamas_dabas_teritorijas/biosferas_rezervati/

Salacgrīvas novada pašvaldības mājas lapa. Salacgrīvas vēsture. Sk. 21.04.2010. Pieejams <http://www.salacgriva.lv>

Ainažu pilsētas pārvaldes mājas lapa. Pilsētas vēsture. Sk. 21.04.2010. Pieejams <http://www.ainazi.lv>

Salacgrīvas pilsētas ar lauku teritoriju teritorijas plānojums Sk. 21.04.2010. Pieejams http://www.rpr.gov.lv/uploads/filedir/Ter_plaanojumi/Pilsetas/Salacgriva/esoshaa_situaacijas_apr_aksts.pdf

Ainaži. Wikipedia: the Free Encyclopedia. Sk. 21.04.2010. Pieejams <http://lv.wikipedia.org/wiki/Aina%C5%BEi>

„GIS Projekts” 2008. Liepupes pagasta teritorijas plānojums 2008.-2020.g Liepupes pagasta pašvaldība. Sk. 21.04.2010. Pieejams http://www.rpr.gov.lv/uploads/filedir/Ter_plaanojumi/Novadi%20un%20pagasti/Liepupe/_Paskai_drojuma_raksts_final.pdf

SIA Witteveen+Bos 2006. Ainažu, Salacgrīvas un Haademeeste ostu attīstības stratēģija. Sk. 11.05.2010. Pieejams <http://www.ainazi.lv/projekti>

Limbažu novada pašvaldība. Ainaži. Sk. 27.04.2010. Pieejams <http://limbazi.lv/public/31139.html>

Statistika Latvijas novadu/pilsētu griezumā. Sk. 29.05.2010. Pieejams https://www.lursoft.lv/estadistic?act=UR_STAT&novads=100016181&id=263

Bezdarba līmenis Salacgrīvā ar lauku teritoriju un Ainažu pilsētā ar lauku teritoriju. Sk. 24.05.2010. Pieejams http://www.vraa.gov.lv/uploads/Bezdarba%20limenis%20uz%2001%2001%202008%20_pilsetas.pdf

Biedrības "Jūrkante" Lauku attīstības stratēģija 2009.- 2013. gadam, 30. lpp

„SIA Konsorts”. Salacgrīvas ostas attīstības programma periodam līdz 2013. gadam . 2008. Sk. 15.05.2010. Pieejams

<http://www.salacgrivaport.lv/assets/NewFolder/Salacgrivasostasattistibasprogrammaperiodamlisz20131.pdf>,

SIA Kuivižu osta. Kuivižu jahtu ostas pakalpojumi. Sk. 25.05.2010. Pieejams

<http://www.kapteinuosta.lv/doc/pakalpojumi.pdf>

Reģistrēto uzņēmumu skaits Salacgrīvas novadā. Sk. 10.05.2010. Pieejams <http://meklesanas-rezultats.zl.lv/?QProdukts=&QAdrese=salacgr%C4%ABvas+novads&Meklet.x=0&Meklet.y=0>

<http://kartes.geo.lu.lv/>

PIELIKUMI

1. pielikums. Iedzīvotāju skaits Salacgrīvas novada ciemos (2006., 2001.g.)

N r.p.k.	Pag asts	Nosa ukums	Ied zīvotāju skaits	G ads
1	Ain aži	Mērn ieki	92	20 06
2	Lie pupe	Dunt e	68	20 06
3	Lie pupe	Dunt es skola	33	20 06
4	Lie pupe	Jelga vkrasti	75	20 06
5	Lie pupe	Ķurm rags	<1 0	20 06
6	Lie pupe	Lemb uži	30	20 06
7	Lie pupe	Liepu pe	418	20 06
8	Lie pupe	Must kalni	96	20 06
9	Lie pupe	Porka s	33	20 06
10	Lie pupe	Prink as	60	20 06
11	Lie pupe	Tūja	322	20 06
12	Lie pupe	Tūjasmuiža	141	20 01
13	Sal acgrīva	Korģ ene	298	20 06
14	Sal acgrīva	Kuiķ ule	12	20 06
15	Sal acgrīva	Lāņi	14	20 06
16	Sal acgrīva	Lauv as	44	20 06
17	Sal acgrīva	Svētc iems	473	20 06
18	Sal acgrīva	Vecs alaca	239	20 06
19	Sal acgrīva	Vitru pe	17	20 06
20	Sal acgrīva	Zona pe	22	20 06
21	Ain aži	Lamp uži	10	20 06
22	Ain aži	Mailī šciems	23	20 06
23	Ain aži	Surčc iems	32	20 06
24	Lie pupe	Kum pari	16	20 06
25	Lie pupe	Augšt ūja	66	20 06
26	Lie pupe	Melb ārži	14	20 06

27	Lie pupe	Mežc iems	65	20 01
28	Lie pupe	Zaķi	19	20 06
29	Sal acgrīva	Avot kalni	16	20 06
30	Sal acgrīva	Kotla pi	<1 0	20 06
31	Sal acgrīva	Lāņi	14	20 06
32	Sal acgrīva	Šķist erciems	15	20 06
33	Sal acgrīva	Uņģe ni	<1 0	20 06

b) veselības aprūpes iestādes

- apmierina neapmierina

Jūsu ieteikumi.....

c) kultūras iestādes un pakalpojumi

- apmierina neapmierina

Jūsu ieteikumi

d) sporta aktivitātes

- apmierina neapmierina

Jūsu ieteikumi

e) tirdzniecības pakalpojumi (daudzums un izvietojums)

- apmierina neapmierina

Jūsu ieteikumi

11. Jūsu vecums:

- līdz 21 gadam 22-35 gadi 36-55 gadi 56 un vairāk

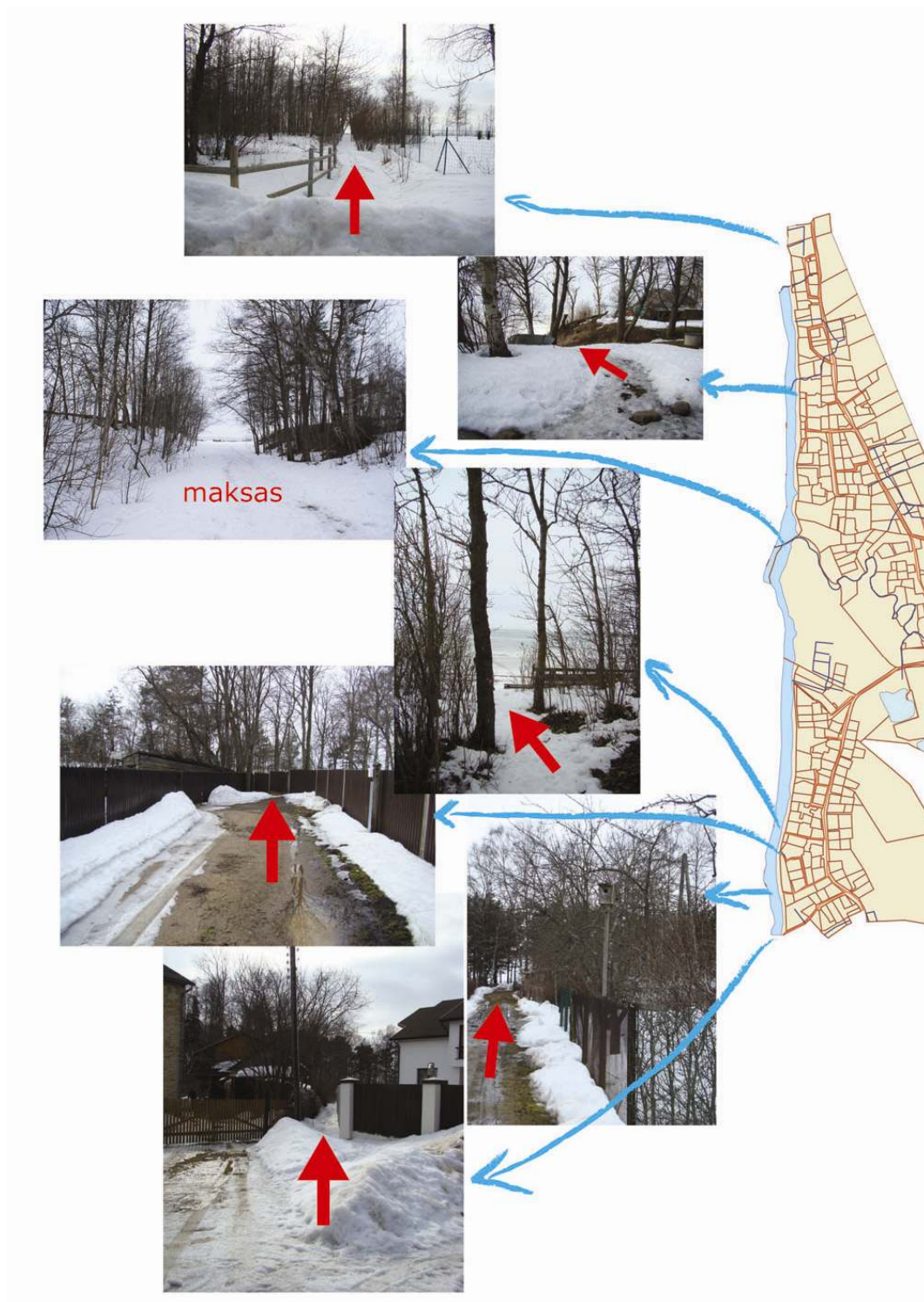
IEROSINĀJUMI:

Ko Jūs vēlētos mainīt Tūjā (savā ielā, ciemā kopumā)?

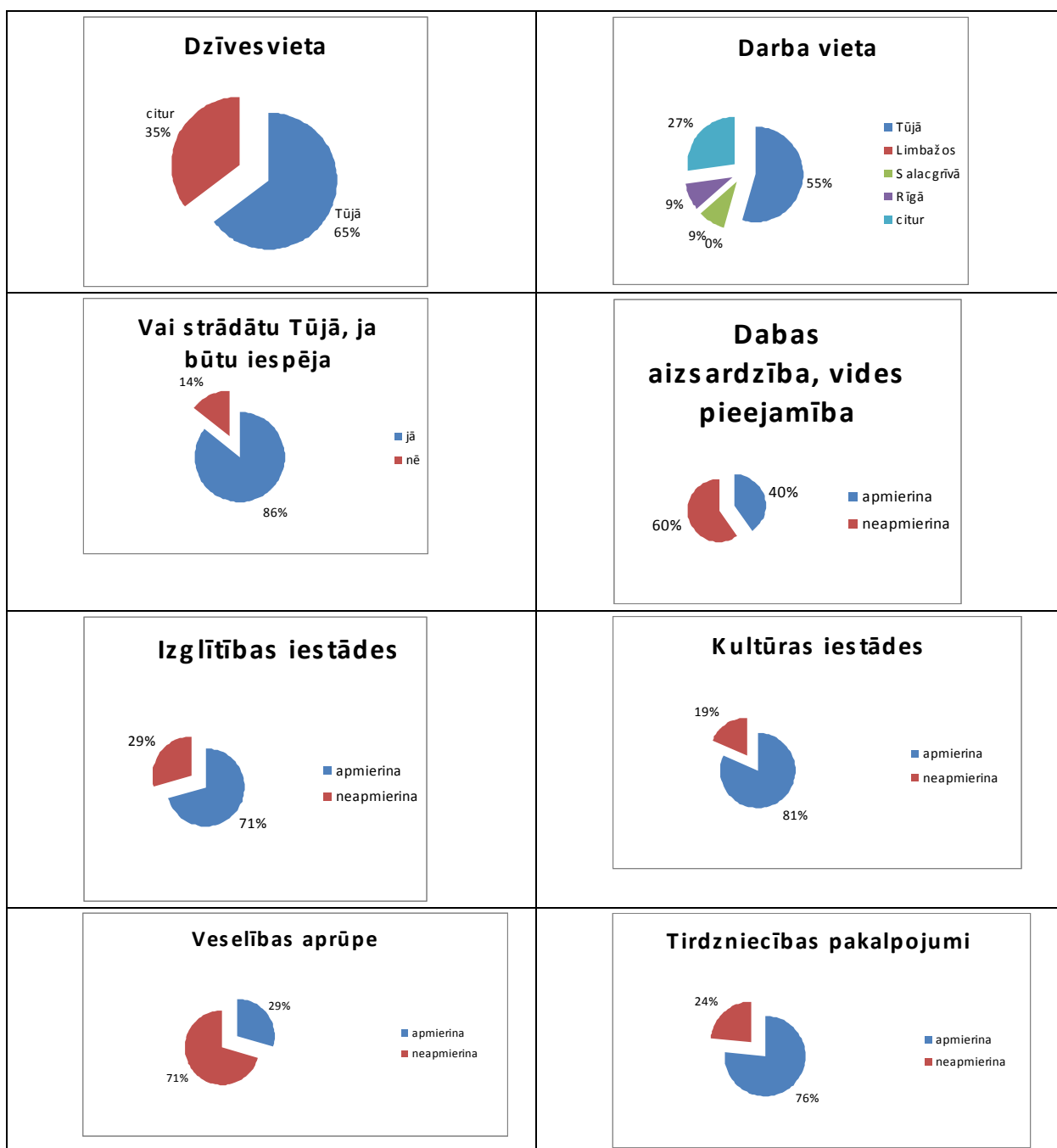
Ko Jūs vēlētos saglabāt bez izmaiņām (savā ielā, ciemā kopumā)?

Paldies par atsaucību!

4. pielikums. Pieeju jūrai apsekojums Tūjas ciemā.

5. pielikums. Aptaujas anketu Tūjas ciema iedzīvotājiem rezultāti

6.pielikums. Izvērstie Salacgrīvas novada attīstības scenāriji

Apdzīvojuma attīstības scenārijs

Tāpat kā jebkuru precī, arī dzīves vietu, ieguldot pūles un līdzekļus tās kvalitatīvajos rādītājos un mārketingā, tēla radīšanā, var pārdot. Šis tirgus, salīdzinot ar citu patēriņa preču tirgu, ir inerts un daudz mazaktīvāks, tomēr tas ir ietekmējams. Jebkurā apdzīvotā teritorijā ir patriotiski iedzīvotāji, kuriem piesaiste konkrētai vietai saistās ar vēsturiskām ģimeniskām tradīcijām. Šādi cilvēki pat neapsvērs dzīvesvietas maiņu. Vienlaikus ir arī tādi, kuri meklē savām prasībām atbilstošākus un piemērotākus dzīves apstākļus, kuriem jābūt labi savietotiem ar darba vietu, kas automātiski ietver prasības pret satiksmes infrastruktūru un pieejamo pakalpojumu klāstu. Šī ir sabiedrības daļa, kura teorētiski ir piesaistāma jebkurai apdzīvotai vietai, svarīgs ir tikai piedāvājuma saturs.

Izejot no šāda uzstādījuma, ir vieglāk skatīties uz Salacgrīvas novada mazajiem ciemiem un objektīvi novērtēt to potenciālu. Jāatzīst, ka ciemiem ir viena liela priekšrocība – tiem nav nekādas plašākas (ārpus vietējā reģiona) atpazīstamības, līdz ar to nav jāiegulda resursi negatīva tēla likvidēšanā vai maskēšanā. Vienlaikus jāsaprot, ka uz izmiršanas esoši ciemi ir atrodami visā Latvijā, un pie arvien rūkošā iedzīvotāju skaita valstī ir naivi cerēt, ka ilgtermiņā visi ciemi saglabāsies. Salacgrīvas priekšrocība būtu tā, ka līdz šim valstī nav bijušas vērā ņemamas stratēģijas un centieni ciemus saglabāt un attīstīt. Tradicionāli iedzīvotāju skaita pieauguma plānošana ir bijusi pilsētu kompetencē – ar individuāli ieguldītiem resursiem mērķa sasniegšanai. Ņemot vērā minētos apstākļus, jāsecina, ka pirmie novadi/reģioni, kas uzsāks reālu plānotu darbu ciemu izaugsmes veicināšanai, to varētu arī sasniegt.

Ne vien ciemu saglabāšana, bet arī to attīstība būtu jāplāno novada līmenī, objektīvi novērtējot arī blakus novadu iespējas un potenciālu. Sākotnēji ir jāapzina divas svarīgas lietas – novada raksturojošie elementi un prasības, kas ir svarīgas un noteicošas mūsdienu cilvēka mājokļu un dzīvesvietas izvēlē. Uzsākot šo darbu, pašvaldībai būtu iespējams koncentrēties uz konkrētām iedzīvotāju grupām, kuras tā vēlas redzēt savā novadā.

Piemēram, ja novada ekonomiskajās vīzijās ir paredzēts ražot alternatīvu enerģiju, tad projekta īstenošanas gadījumā iedzīvotājiem varētu piedāvāt gan darba vietas, gan iespējas dzīvot, izmantojot lētus energoresursus. Šis būtu ļoti svarīgs punkts, jo mūsdienu pasaulē enerģija lētāk nekļūst, kaut arī pati nozare piedzīvo vērā ņemamas transformācijas. Tieši ļoti augstie komunālie izdevumi ir iemesls, kāpēc cilvēki bieži sāk apsvērt domu par dzīvesvietas maiņu. Turklāt, ja novads pievērštos alternatīvās degvielas ražošanai un spētu to lētāk piedāvāt saviem iedzīvotājiem, populārākas dzīvesvietas Latvijā nebūtu. Tad arī attālumam līdz lielajiem centriem nebūtu nozīmes.

Nākošais elements, ko ciemi spētu piedāvāt bez lieliem ieguldījumiem, ir drošība, miers, klusums – arī svarīgas iedzīvotāju prasības, kuras novērtē, izvēloties dzīvesvietu. Būtu iespējams orientēties uz jaunajiem vecākiem, kuri savus bērnus varētu audzināt tālāk no urbānās vides parādībām – jauniešu kolektīvas dīkdienības, huligānisma, narkomānijas, agra alkoholisma, haotiskās popkultūras diktētās modes utml. Ciemos nav mērķis radīt rezervātu, kur cilvēki dzīvotu noslēgti no ār pasaules, bet gan radīt harmonisku vidi dzīves vadīšanai. Lielās pilsētās tāpat ir izglītības un sociālās komunikācijas centri, no kuriem cilvēks nedrīkst norobežoties, bet tās nebūtu viņu mājas. Pilsētu sliktās īpašības nebūtu viņu īpašības.

Kopumā, plānojot ciemu attīstību, ir jākoncentrējas uz to iedzīvotāju daļu, kura vēlas pamest pilsētas, jo ne jau mazajiem lauku ciemiem būtu jāstarpā konkurēt savā starpā (kas varētu notikt laika gaitā). Ir jāizpēta to cilvēku prasības, kuri ir noguruši no pilsētas, un kā viņi redz sevi dzīvojam „laukos”. Vienlaikus jāņem vērā cena, par kuru potenciālie iedzīvotāji būtu gatavi pārcelties, un tā nedrīkstētu būt augsta.

Apzinot jau augstāk aprakstītos jautājumus, būtu iespējams projektēt dažādu ciemu attīstību dažādiem cilvēkiem, ņemot vērā arī pamatiedzīvotāju viedokli. Tie var būt „klusie, modernie, digitālie, aizmirstie, ražojošie, stilīgi, ekoloģiskie, mūžīgās izklaides utt.” ciemi. Ciemi varētu būt kā mazas pilsētiņas, kuras spēj nodrošināt pierasto komforta līmeni bez nevēlamām blakusparādībām, un savienojot šo kopā ar novada priekšrocībām, jūras tuvumu sanāktu labs „materiāls” pievilcīgu dzīvesvietu radīšanai.

Dinamiska ciemu attīstība mainītu situāciju visā apkārtējā reģionā, tai skaitā Limbažos. Tomēr ciemu pašmērķis nav kļūt par pilsētām, tāpēc to pašmērķis nav piesaistīt maksimāli daudz iedzīvotājus, bet tikai tik, cik nepieciešamas turpmākai attīstības un pastāvēšanas nodrošināšanai, un tie nav tūkstoši.

Daudz darba būtu jāiegulda satiksmes infrastruktūras izbūvē, jāplāno kā ciemus piesaistīt pie A1 šosejas, lai mobilitāte un attālums nebūtu aktuāli jautājumi.

Iedzīvotāju pieaugums atdzīvina ciemus, bet līdz tam nāk arī dažādi draudi un situācijas, ar ko jārēķinās – potenciālais bezdarbs un pašvaldības reakcija šādās situācijās, nepietiekama satiksmes infrastruktūra, noziedzības draudi (gan bezdarba ietekmē, gan piesaistot no citiem reģioniem), vides aizsardzības un drošības jautājumi, pakalpojumu pieejamības nodrošināšana u.c. Jāapzinās, ka šādi ciemi Latvijā nevarētu rasties pārāk daudz, tāpēc, izmantojot Salacgrīvas lēnām attīstīto „zaļo” tēlu, A1 šoseju un jūras tuvumu, izmantojot pareizas pētījumu un mārketinga stratēģijas, būtu iespējams pirmajiem radīt ko nebijušu.

Iedzīvotāju samazināšanās

Gaidu gaitā ciemu iedzīvotāju skaita sarukums ir skaidri redzams. Izteikta kļūst iedzīvotāju migrēšana no mazpilsētām un Latvijas reģionu pilsētām uz Rīgu vai citām Eiropas valstīm. Lauku ciemi šādā situācijā ir visneērtākā situācijā, jo tiem ir vismazāk ko piedāvāt prom bēgošajiem iedzīvotājiem. Galvenais iemesls, kāpēc cilvēki izvēlas pamest šīs apdzīvotās vietas, ir bezdarbs un perspektīvas neesamība. Pašu iniciatīva nav pietiekošā līmenī, vai arī tā nespēj panākt cerēto. Lai iedzīvinātu ciemu ekonomikas, iedzīvotāji gaida valsts vai pašvaldības rīcību, bet tas nenotiek, jo no otras puses tiek gaidīta pašu iedzīvotāju aktivitāte. Rezultātā, aktīvajiem cilvēkiem aizbraucot, ciemos paliek vecie iedzīvotāji un tādi, kas nespēj vairs nekur aizbraukt. Šāds sociālais un ekonomiskais profils nav interesants uzņēmējiem, kuri piedāvā ierastos ikdienas pakalpojumus, jo pie tik niecīga iedzīvotāju skaita tie paši veikali sāk kļūt nelikvīdi un nes zaudējumus. Piegādātāji atsakās vest nelielus preču daudzumus tik tālu.

Vienlaikus pašvaldība no savas puses neredz iemeslu uzturēt izglītības iestādes, un Korģenes skolas un pirmsskolas izglītības iestādes pastāvēšana ir apdraudēta. Arī satiksmes infrastruktūras prioritāte uz tukšajiem ciemiem ir ļoti zema, kā rezultātā laika gaitā ceļi kļūst neizbraucami un mazie ciemi sasniedzami vel grūtāk.

Arī valsts iestādes neredz iemeslu uzturēt ciemos savas filiāles, tādēļ tiek slēgtas pēdējās pasta nodaļas, un pastnieks pa retam ierodas no Salacgrīvas, Ainažiem vai Liepupes. No A1 un Limbažu šosejā sabiedriskais transports uz ciemu pusēm vairs nenogriežas, un cilvēki sāk aizmirst, ka šādas pieturas vispār ir bijušas.

Šādā veidā savstarpēji mijiedarbojoties – cilvēkiem aizbraucot un pakalpojumiem izsīkstot, īsā laika posmā cilvēku pamesti kļūst tādi ciemi kā Mērniki, Zonepe, Lauvas, Kuiķule, Melbārži, jo tur jau sen kā nav dzīvojuši vairāk par 20 iedzīvotājiem, un visi jaunie perspektīvie cilvēki ir tuvākais Salacgrīvā. Vecās iedzīvotāju mājas tiek izmantotas tikai sezonāli, dažas reizes gadā. Nedaudz ilgāku laiku prasa Korģenes, Tūjasciema, Prinkas un Mustkalnu iztukšošanās, jo šeit iedzīvotāju skaits svārstījās 50-150, kas tomēr nozīmē arī zināmu ekonomisku aktivitāti. Bet neparādoties ienākumu perspektīvām ikdienā sasniedzamos attālumos cilvēku plūsmas arī no šīm apdzīvotajām vietām ir divos virzienos – uz ekonomiskiem centriem pilsētās/ārzemēs vai uz vietējo kapu kalniņu.

Kopējais Salacgrīvas novada attīstības scenārijs

Pateicoties veiksmīgai dažādu termiņu attīstības stratēģiju izstrādei, kā arī laicīgai iespēju un risku apzināšanai, Salacgrīvas novadā ir radīta harmoniska ekonomiskā un sociālā vide. Rezultāti sasniegti, rīkojoties nekavējoši, kad tas nepieciešams, bet galvenokārt sekojot līdzi konkrētu nozaru attīstībai un to ietekmei uz citām sfērām novadā. Šāda pastāvīga uzmanība tiek veltīta tādēļ, ka visa novada stabilas attīstības pamatā tika noteiktas dažas prioritāras nozares, kuras savstarpēji viena otru ietekmē, papildina vai apdraud. Kā novada nākotnes attīstības stūrakmeņi tika noteikti: lielo un mazo ostu vispusīga attīstība, Salacgrīvas kā 'zaļā' novada potenciāla izmantošana, mazo ciemu saglabāšana un apdzīvotības attīstīšana, kultūras dzīve un tūrisma nozare.

Katra minētā elementa svarīgums tika nopietni vērtēts un argumentēts caur novada attīstības prizmu. Mazo ciemu svarīgums meklējams apstākļi, ka novadā ir divas pilsētas jūras krastā, bet plašajā iekšzemes teritorijā nav spēcīgu attīstības atbalsta punktu. Mazajiem ciemiem bija potenciāls par tādiem kļūt, attīstot jebkuru citu nozari, kas nav saistīta ar tiešu piejūras zonu. Papildus tam, ciemos, kaut arī negatīvu tendenci, bija iedzīvotāji, un novads saskatīja iespējas to skaitu stabilizēt un palielināt. Savukārt ostas bijušas kā Salacgrīvas un Ainažu, tā visas garās krasta līnijas vēsturisks elements, ar spēcīgu ekonomisko potenciālu, kurš netika līdz galam izmantots. Tūrisms Salacgrīvai kā piejūras novadam arī bijis pašsaprotams kā ekonomisks stimulants, bet nekad netika īsti apzināts un profesionāli mērķtiecīgi organizēts. Haotiskā tūrisma nozare bieži bija vairāk drauds aizsargājamajai videi un pamatiedzīvotājiem, mazāk jūtams kā ekonomisks ieguvums. Kultūra kā materiāls novada attīstībā parādījās vēlāk, bet bija labāk aptverams un organizējams nekā tūrisms. Šie divi elementi dēļ to ciešās saistības bieži tika skatīti kopā, jo viens otru savā būtībā papildina. Jaunākais ieguvums novada attīstības vīzijās bija 'zaļās' galvaspilsētas tēla iegūšana. Tas tika panākts pateicoties 21. gadsimta aktuālajiem alternatīvās enerģētikas jautājumiem un novada mērķtiecīgai darbībai dažādu inovatīvu risinājumu ieviešanā, to popularizēšanā un finansējuma piesaistīšanā. Šis bija svarīgs komponents gan tādēļ, ka palīdzēja novadam izcelties pārējās Latvijas mērogā, gan arī tādēļ, ka šis simbols un nozare kā tāda ir mūsdienīga, laikam līdzīgi ejoša. Šis bija kā trūkstošais elements starp vēsturiskajām ostām, konstanto tūrisma un visur citur dažādos apmēros atrodamo kultūru.

Plānošanas procesā tika izstrādātas konkrētas attīstības vīzijas katrai no minētajām nozarēm, izejot no jau iepriekš apzinātām iespējām, riskiem un draudiem visam novadam plašā mērogā. Rezultātā Salacgrīvas novads šodien ir sasniedzis vērā ņemamus kopējus rezultātus, kur katrs no attīstības stūrakmeņiem spēlē lielu nozīmi.

Salacgrīvas osta, kas jau bija nopietns ekonomisks dzinulis, ir nostiprinājusi savas pozīcijas kā eksporta un pārkraušanas vārti gan novada, gan citu reģionu un Igaunijas klientiem. Padziļinot ostu un palielinot maksimālo kravnesību ostas izmantošanas intensitāte ir sasniegusi 80% no pietātnes teorētiskās jaudas, kas ir par 20% vairāk, kā iepriekš. Pārkraušanas laukums ir palielināts vairāk nekā divas reizes - tas panākts, neskatoties uz ostas neērto atrašanos pilsētas centrā, jo platība iekarota applūstošajās piejūras teritorijās. Pateicoties tam, ka osta nezaudē savu personisko attieksmi pret katru klientu un saglabājusi elastīgo tarifu sistēmu, tā ir izkonkurējusi Skultes un Pērnavas ostas, kļūstot par līderi Vidzemes reģionā un piesaistot arvien vairāk kravas no Dienvidīgaunijas. Pateicoties veiksmīgajai 'zaļajai' attīstībai un akcentiem uz enerģētiku, dominējošās eksporta kravas ir šķelda, bioenerģētikas resursi, kūdra, lauksaimniecības produkcija un kokmateriāli. Izvesto kravu apjoms uz energoresursu rēķina ir audzis par 40%. Ostas teritorijas attīstība un uzņēmumi tajā ir devuši darba vietas vairāk kā 150 vietējiem iedzīvotājiem. Ievērojot tradīcijas, ostā vel joprojām notiek zvejniecība un zivju pārstrāde, bet dēļ augošajām ekoloģijas problēmām Baltijas jūrā un zivsaimniecības nozarē kopumā, apjomu nav iespējams palielināt. Sadarbībā ar tūrisma nozari attīstās pasažieru pārvadājumi pa jūru, īpaši kuģišu

maršruti gar Vidzemes piekrasti. Ir attīstījusies prāmju līnija uz Rīgu un Kurzemes piekrasti, kā arī izveidota sadarbība ar Igauniju un Skandināvijas valstīm, Salacgrīvai iekļaujoties populārajos tsajos kruīza braucienos uz Baltijas jūras salām un piekrastes pilsētām. Ainažos un Kuivižos darbību ir atjaunojušas mazās ostas, orientējoties uz jahtām un mazajiem peldlīdzekļiem. Arī Tūjā un Lembužos ir attīstītas jahtu ostas, kuras iekļāvušās vienotajā Baltijas jūras jahtu ostu tīklā.

‘Zaļā’ novada attīstības ietvaros arī ir panākts būtisks rezultāts, radot daudzas jaunas darbības sfēras un iespējas vietējiem iedzīvotājiem un novadam kopumā. Kas sākās ar enerģiju no jūras siltuma, tika attīstīts līdz pilnīgai pašvaldības funkciju ēku nodrošināšanai ar zemes siltumu, vienlaikus apgaismes stabiem un ūdens sildīšanai izmantojot saules un vēja enerģiju. Visā novadā ar pašvaldības atbalstu, ievērojot augstus vides standartus un tās aizsardzību, ir uzsākta alternatīvās enerģijas ražošana dažādos veidos. Paralēli ir uzsākti arī vairāki bioloģiskās lauksaimniecības projekti, eksportējot novada produkciju ar vienotu atpazīšanas zīmi. Gandrīz katrā iekšzemes ciemā vai tā tuvumā tiek audzēti kādi augļi vai dārzeņi, jo, kopā ņemot, apjoms ir pietiekami liels, lai to eksportētu tālāk uz Skandināviju zem jau minētās vienotās preču zīmes. Vairākās vietās cilvēki veiksmīgi uzsākuši Kalifornijas slieku audzēšanu biohumusa ieguvei, kam tirgū ir liels pieprasījums un noietu atrast viegli. Kopā ar bioloģisko lauksaimniecību arī jāmin zvejniecība piejūras ciemos, bet produkcija nelielo apjomu dēļ galvenokārt paredzēta vietējam tirgum un tūristiem. Enerģētikas jomā būtiskākais sasniegums ir Korģenes koģenerācijas stacija, kura ar enerģētiku nodrošina patērētājus 40 km rādiusā. Papildus tam, atsevišķos ciemos (Zonepe, Kuiķule, Lauvas) ZBR neitrālajā zonā tiek audzēti enerģētiskie kārklu meži, biomasas produkti. Svarīgi, ka ar zaļo enerģiju iespējams daļēji nodrošināt novada teritoriju, kā arī eksportēt uz Skandināviju, kur ir stabils pieprasījums un klientu loks. Zaļā enerģētika ir būtiska novada attīstībā, jo spēj radīt jaunas darba vietas, piedāvāt lētāku enerģiju iedzīvotājiem, un to ir viegli eksportēt no Salacgrīvas ostas.

Uzsākot darbu pie mērķtiecīgas tūrisma industrijas plānošanas un attīstības, novadam bija jāapzina potenciālās pievilcīgās vietas, kā arī vienlaikus jādomā par vides aizsardzības jautājumiem, lai izvairītos no neatgriezeniskām kļūdām. Svarīgi bija atlasīt ne tikai derīgus objektus, bet radīt tūrisma ceļus kā saistītu sistēmu pa visu novadu. Mērķis bija tūristus aizvilināt tālāk no piekrastes uz iekšzemē esošajiem objektiem, piedāvājot tos ērtos attālumos vienu no otra un izvairoties no situācijām, kad ‘ceļš beidzas’ un jādodas atpakaļ. Sistēmai jāsaturs izvēles iespējas virzīties gan pa piekrasti, gan iekšzemes ciemiem, sasniedzot gan labi organizētus objektus un pasākumus (kultūras), gan nomales ar nekādi neierobežotām, iespējams, fiziskām aktivitātēm. Rezultātā Salacgrīvas novadā ir muzeji (Ainažos, kultūras namos ciemos), dažādi festivāli un pasākumi, iespējas piedalīties zvejas tūrismā, ūdens tūrismā jūrā un Salacas upē. Lieli panākumi ir arī mazajām ostām, kuras iecienījuši tūristi, kas ceļo ar jahtām. Liels panākums bija Baltijas jūras kruīza prāmju piesaiste Salacgrīvas ostai, kuri reti, bet regulāri šeit pietauvojas ceļā uz Rīgu, Tallinu vai Skandināvijas ostām. Tūristi no šiem prāmjiem parasti izmanto krastmalai tuvākās atpūtas iespējas. Novadā tika ieviesti arī divi tūrisma novirzieni – ‘skaļais’ un ‘klusais’ tūrisms. Pirmajā ietilpst pludmales, viesnīcas, ostu piedāvājums, dažādi pasākumi utml. Pie ‘klusā’ ietilpst ceļojumi pa vēsturiskām vietām, muzejiem, meditācijas takām, un tas viss atrodas vairāk iekšzemē, kā arī īpaši aizsargājamās dabas teritorijās piekrastē. Tiek dota organizēta izvēles brīvība. Tūrisma ceļi un objekti saskaņoti ar vietējiem iedzīvotājiem, ja tas varētu skart viņu intereses, jo nedrīkstēja pieļaut situācijas, kad tūrisms liekas traucēts kādā no galamērķiem. Tādēļ pie objektiem tika rūpīgi strādāts un tie tiek attīstīti, ieguldot tajos darbu un līdzekļus arī popularizēšanā pa visu Latviju un arī ārpus tās. Kopumā Salacgrīvas tūrisma mugurkauls ir jūras piekraste, mazo ostu tīkls, Salacas upe un piekļūšana pa A1 šoseju pie visiem šiem un iepriekš minētajiem objektiem. Tūrisma nozarei bija kāds būtisks trūkums – sezonālitate, tādēļ tā tika risināta ar kultūras palīdzību.

orientējās uz jaunajiem vecākiem, kuri savus bērnus vēlētos audzināt tālāk no urbānās vides parādībām – jauniešu kolektīvas dīkdienības, huligānisma, narkomānijas, agra alkoholisma, haotiskās popkultūras diktētās modes utml. Ciemos nebija mērķis radīt rezervātu, kur cilvēki dzīvotu noslēgti no ār pasaules, bet gan radīt harmonisku vidi dzīves vadīšanai. Un tas arī izdevās.

Kopumā, plānojot ciemu attīstību, pašvaldība koncentrējās uz to iedzīvotāju daļu, kura vēlas pamest pilsētas, jo ne jau mazajiem lauku ciemiem būtu jāsāk konkurēt savā starpā (kas varētu notikt laika gaitā). Tika izpētītas to cilvēku prasības, kuri ir noguruši no pilsētas, un to, kā viņi redz sevi dzīvojam „laukos”. Vienlaikus tika ņemta vērā cena, par kuru potenciālie iedzīvotāji bija gatavi pārcelties, un tā nedrīkstēja būt augsta.

Cīnoties par iedzīvotāju pieaugumu, bija iespējams projektēt dažādu ciemu attīstību dažādiem cilvēkiem, ņemot vērā arī pamatiedzīvotāju viedokli. Tie bija „klusie, modernie, digitālie, aizmirstie, ražojošie, stilīgi, ekoloģiskie, mūžīgās izklaides utt.” ciemi. Ciemi tika pasniegti kā mazas pilsētiņas, kuras spēj nodrošināt pierasto komforta līmeni bez nevēlamām blakusparādībām, un savienojot šo kopā ar novada priekšrocībām, jūras tuvumu, sanāca labs „materiāls” pievilcīgu dzīvesvietu radīšanai.

Daudz darba tika ieguldīts satiksmes infrastruktūras izbūvē, plānojot kā ciemus piesaistīt pie A1 šosejas, lai mobilitāte un attālums nebūtu aktuāli jautājumi.

Iedzīvotāju pieaugums atdzīvināja ciemus, bet līdz tam nāca arī dažādi draudi un situācijas, ar ko jārēķinās – potenciālais bezdarbs un pašvaldības reakcija šādās situācijās, nepietiekama satiksmes infrastruktūra, noziedzības draudi (gan bezdarba ietekmē, gan piesaistot no citiem reģioniem), vides aizsardzības un drošības jautājumi, pakalpojumu pieejamības nodrošināšana u.c.

Var secināt, ka balstīšanās uz izklāstītajiem pieciem pamatelementiem bija veiksmīga stratēģija Salacgrīvas novadam. Zaļo perspektīvu sniegtās iespējas kopā ar ostu pilnvērtīgu izmantošanu sniegtu ekonomisko stabilitāti. Tāpat arī iedzīvotāju skaits un darbavietas ir tieši ietekmējami ar alternatīvo energoresursu un bioloģiskās lauksaimniecības iespējām. Savukārt kultūras un tūrisma kvalitatīva izmantošana sniegtu papildus ekonomisko labumu un sabiedriskās dzīves dažādību novadā. Visas piecas nozares savstarpēji neizbēgami mijiedarbojas, tāpēc bija svarīgi pārraudzīt to samērīgo izaugsmi un spēkus savstarpējās attiecībās, jo tikai tā varēja sasniegt konkrētos mērķus.

„Zaļā” novada attīstība

Salcgrīvas novads ir dzīvošanai un uzņēmējdarbībai pievilcīgu vide, bagāts ar dabas resursiem, vēsturisko mantojumu un tradīcijām.

Salacgrīvas pilsēta jau vairākus gadus ieguvusi zaļās galvaspilsētas statusu, jo pilsētā ievēro augstus vides aizsardzības standartus, realizē vides aizsardzības pasākumus: jūras siltumu izmanto visās pašvaldības ēkās, atsevišķās dzīvojamās mājās izmantojot zemes siltumu, ūdens uzsildīšanai tiek izmantoti saules kolektori, vēja enerģija tiek izmantota ielu un reklāmstabu apgaismojumiem. Ainažos, kā arī novadā, ņemot piemēru no Salacgrīvas un ar tās lielu atbalstu, tiek bruģēts ceļš zaļās enerģijas plašākai ražošanai un izmantošanai, realizējot vērienīgus vides aizsardzības pasākumus ciešā mijiedarbībā ar Ziemeļu Biosfēras rezervātu, ņemot vērā tā lielo ietekmes zonu novadā.

Novads ir atvērts visa veida uzņēmējdarbības iespējām. Novada uzņēmēji piedāvā konkurētspējīgu produktu ar augstu pievienoto vērtību tradicionālās (zvejniecība, lauksaimniecība) un netradicionālās ražošanas nozarēs (bioloģiskie produkti, enerģētika).

Nodarbināto skaits novadā ir atbilstošs nozaru daudzumam. Galvenās nozares ir lauksaimniecība, rūpniecība (zaļās enerģijas ražošana), mežsaimniecība un zvejniecība.

Tā kā novads atrodas ZBR ietekmes zonā, līdz ar to ir ierobežota lauksaimnieciska darbība- plašu plantāciju veidošana, zemes apstrāde. Ņemot vērā šo apstākli, cilvēki kooperējas savā starpā – izaudzētā produkcija no individuālajām saimniecībām tiek vestas uz konkrētu vietu, kur tā tiek sagatavota nepieciešamajā veidā. Šādi punkti ir ne vien viena ciema robežās, bet tur, kur neizaudzē tik daudz produkcijas – kooperējas vairāki ciemi savā starpā.

Novadā ražotajai produkcijai ir vienots logo, kvalitātes zīme – „ražots Salacgrīvas novadā”. Katrā ciemā iedzīvotāji nodarbojas noteiktā nozarē: Mērniekos– bioloģiskās dzērvenes, mellenes, zilenes. Piedāvātā produkcija svaigas un saldētas ogas, marmelādes, džemi. Liepupē, Svēciemā, Melbāržos, Mežciemā, Mustkalnos, Duntē Prinkās, Duntē muižā, Jelgavkrastos, Tūjasmuižā – bioloģiskas ogas (dārza un meža) un augļkoki (lielākoties ābeles) . Produkcija vīni, džemi, marmelādes, žāvētas ogas, sukādes, morsi, izejvielas citu produktu ražošanai, kā arī krāsvielas.

Atsevišķos ciemos nodarbojas ar pavisam netradicionālu saimniecību – Kalifornijas slietu audzēšana, biohumusa ieguvei.

Kuivižos, Tūjā, Dzeņos, Vitrupē, Ķurmjragā, Lembužos nodarbojas ar zvejniecību. Dažviet ciemu teritorijās izveidotas neliela izmēra akvakultūras.

Izaudzētā produkcija tiek piedāvāta gan pašiem novada iedzīvotājiem ikmēneša zaļajos tirgos, liels produkcijas skaits tiek piedāvāts tuvākām un tālākām pilsētām. Notiek arī eksports uz Skandināvijas un Rietumeiropas tirgiem.

Būtiska loma novada ekonomikā ir zaļās enerģijas ražošana. Vispirms pašu vajadzībām – novadā ir 1 koģenerācijas, kas apgādā galvenokārt novada ziemeļu daļu, 40 km rādiusā.

Korgēnē ir izveidota koģenerācijas stacija, jo ciems atrodas ZBR neitrālajā zonā, kā arī tam ir labs novietojums novada platajā galā. Biosfēras rezervāta neitrālajā zonā vietām tiek audzēti enerģētiskie (kārķu) meži, atsevišķas saimniecībās audzē biomasas produktus (miežubrāli, graudzāles utml.). Zonepē, Kuiķulē un Lauvās, arī notiek aktīva biomasas produktu audzēšana.

7. pielikums. Pārskats par kultūras pasākumiem un organizācijām.

2010. gada Kultūras pasākumi Salacgrīvas novadā.

SALACGRĪVĀ
6. Marts – <i>Atpūtas pasākums, humora šovs, veltīts Sieviešu dienai.</i>
13. Marts – <i>Jauno talantu konkurss – konkurss bērniem un jauniešiem vecumā līdz 18 gadiem, jauniem izpildītājiem un tēlotājmāksliniekiem.</i>
20. Marts – <i>„Lustes diena” Salacgrīvā – Latvijas jauniešu deju kolektīvu aktivitātēm, sporta spēlēm, deju koncertu un balli.</i>
25. Marts – <i>Piemīņas brīdis represētajiem baznīcā un pie piemīņas akmens.</i>
4. Aprīlis – <i>Lieldienas, tradicionāls pasākums ar olu ripināšanu, šūpošanos, koncertu un citām jautrām izdarībām pilskalnā.</i>
24. Aprīlis – <i>„Paņem draugu dziedāt nāc” iespēja dziedāt uz skatuves arī pieaugušajiem vecumā no 18. gadiem.</i>
8. Maijs – <i>„Saivas jampadracis”, Latvijas novadu senioru deju kopu saiets, jaunrades deju konkurss, koncerts un balle.</i>
9. Maijs – <i>Mātes dienai veltīts koncerts.</i>
15. Maijs - <i>Muzeja nakts pasākums – sadarbībā ar Salacgrīvas muzeju.</i>
19.-22. Maijs – <i>Plostnieku svētki, plostas siešana, palaišana pa Salacu un sagaidīšanas pasākums pilskalnā.</i>
23. Maijs – <i>Vasarsvētki, Salacgrīvas novada biedrības diena, koncerts un nevalstisko organizāciju prezentācijas.</i>
1. Jūnijs – <i>Bērnu svētki. Koncerts, sporta aktivitātes un izklaides atrakcijas, folkloras skola, Jāņu dziesmas un rituāli – mācāmieš svinēt Jāņus kopā ar „Cielavas” Zentu Menniku.</i>
22. Jūnijs plkst. 20.00. – <i>Jāņu ielīgošana, tautas mākslas kolektīvu koncertuzvedums.</i>
23. Jūnijs plkst. 22.00. – <i>Līgo vakars pilskalnā, ugunsкура iedegšana un balle.</i>
10. Jūlijs – <i>Jūras svētki – tradicionālie Salacgrīvas svētki ar sporta sacensībām sviedlīnes mešanā, zvejnieku zābaka mešanā, glābšanas riņķa mešanā, basketbolā un volejbolā, ar amatnieku tirgu un izklaides programmu dienā, t.i. koncertiem, zivju zupas smeķēšanu, lielā laša cepšanu, zivju apgleznošanu un izsoli, vakarā estrādē koncerts un svētku zaļumballe līdz rītam.</i>
16.-17. Jūlijs – <i>„Positivus” festivāls.</i>
2.-7. Augusts – <i>pirmais Salacgrīvas mūzikas festivāls.</i>

14. Augusts – Salacgrīvas pilsētas svētki ar dienas koncertiem, izstādēm, radošām darbnīcām un iestāžu gājienu, sportiskām aktivitātēm un balli.
18. Septembris – Tautas skrējieni „Trīs Tilti”, sacensības visās vecuma grupās.
2. Oktobris – Nēģu gadatirgus.
11. Novembris – Lāčplēša diena – lāpu gājiens.
11. Novembris – Vidzemes 4. Patriotiskais dzejas festivāls.
13. Novembris – Līnijdeju grupu deju maratons.
17. Novembris – Valsts svētku sarīkojums.
20. Novembris – Valsts svētku balle.
12. Decembris – Pilsētas egles iedegšana Bocmaņa laukumā.
18. Decembris – Ziemassvētku sarīkojums pensionāriem.
26. Decembris – Ziemassvētku pasākums bērniem.
31. Decembris – Jaungada sagaidīšana un balle.
Vēl: Latviešu tradicionālie un ieražu svētki kopā ar folkloras kopu „Cielava”. <ul style="list-style-type: none"> • Vienu reizi divos mēnešos – tematiskas diskotēkas jauniešiem. • Četras reizes gadā Neatkarīgā teātra „Kabata” viesizrādes. • Divas reizes ceturksnī izrāde bērniem. • Kamermūzikas un populārās mūzikas koncerti. • Tautas mākslas kolektīvu koncerti. • Tautas mākslas kolektīvu piedalīšanās valsts nozīmes pasākumos.

Ainažos
Sagatavoja Ainažu kultūras nama direktore Solveiga Muciņa, tel: 64043219
27. Februāris – „Laižam meteņos” jautrs pasākums visai ģimenei.
6. Marts – konkurss „Dziesma manai paaudzei”, svētku balle.
25. Marts – Piemiņas pasākums represētajiem.
4. Aprīlis – Lieldienas, tradicionāls pasākums visai ģimenei, pašdarbnieku koncerts, tradīcijas.
24. Aprīlis – Tradicionālais pasākums pilsētas senioriem.
30. Aprīlis – Koru sadraudzības koncerts.
9. Maijs - Mātes diena.
15. Maijs – Muzeju nakts – sadarbībā ar jūrskolas un ugunsdzēsības muzejiem.
22. Maijs – Teātru svēti, amatierteātru uzvedumi (skolēnu un pieaugušo).
22. Maijs – Atpūtas vakars.
29. Maijs – Bērnu pašdarbības kolektīvu sezonas noslēgums, sadarbībā ar Kr. Valdemāra Ainažu pamatskolu un pirmskolas izglītības iestādi „Randa”.
29. Maijs – Izklaidējoša pēcpusdienas bērniem.
5. Jūnijs – Starptautiskais Ziemeļlivonijas festivāls Heedemeestē. Piedalās kultūras nama mākslinieciskās pašdarbības kolektīvi.
23. Jūnijs – Līgo balle pie kultūras nama.
31. Jūlijs-8. Augusts – Mākslinieku plenērs „Ainaži” – 2010.

8. Augusts-21. Augusts – Mākslinieku plenēra „Ainaži” -2010 darbu izstāde.
21. Augusts – Starptautiskais Ziemeļlivonijas festivāls Ainažos.
22. Augusts – Motokross „Ainažu kauss”.
6. Septembris-11. Septembris – Dāliju ziedu izstāde.
16. Oktobris – Pašdarbnieku vakars uzsākot sezonu.
10. Novembris – Mārtiņdienas pasākums visai ģimenei.
17. Novembris – Valsts svētku svinīgs sarīkojums, svētku balle.
28. Novembris – Pirmās adventes pasākums.
5. Decembris – Otrās adventes pasākums.
12. Decembris – Trešās adventes pasākums, pilsētas egles iedegšana.
19. Decembris – Ceturtās adventes pasākums.
Vēl: bērnu deju kolektīvi piedalās skolēnu Dziesmu un deju svētku svētkos Rīgā. <ul style="list-style-type: none"> • Divas reizes paredzēts Neatkarīgā teātra „Kabata” viesizrādes. • Divas leļļu teātra viesizrādes. • Divas cirku izrādes. • Aprīļa mēnesī, Latvijas kultūras akadēmijas modernās dejas horeogrāfu trešā kursa studentu viesizrāde. • Divi Latvijas populāro mūziķu koncerti • Piedalīšanās draudzības koncertos (Pašdarbības kolektīvi).

Liepupē.
<i>Sagatavoja kultūras pasākumu organizators Andris Zunde.</i>
6. Marts – Tulpu balle.
Maijs – Deju pasākums „Tiksimies kādreiz Maijā”.
23. Jūnijs – Līgo!, pašdarbnieku koncerts.
17. Jūlijs – Sporta svētki.
24. Jūlijs – Liepupes svētki.
01. Septembris – Zinību dienu.
Oktobris – Ražas svētki.
11. Novembris – Lāčplēša diena.
17. Novembris – Latvijas proklamēšanas svētki.
18. Decembris – Ziemassvētki mazajiem.
19. Decembris – Pensionāru vakars.

Nometnes
1. "Cerību spārni" - Salacgrīva, 15. - 19. jūnijam 2009. gadā
2. Burāšanas nometne - Kapteiņu ostā
3. "Atklāj sevi" - austrumcīņu nometne Tūjā, 25. jūnija - 4. augustam
4. "Rakari - pie jūras" - 7. jūnija - 13. jūnijam, Svētciems

5. "Zelta ālants 1" - 6. jūnija - 18. jūnijam, "Kraukļos"

Nevalstiskās organizācijas
1. austrumu deju studija „Hasana” – lai arī oficiāli dibināta tikai 2007.gadā, jau 2008.gadā organizē un plaši popularizē Austrumu dejas, kultūru un mūziku
2. Salacgrīvas pensionāru biedrība – ļoti aktīvi piedalās pašvaldības sakopšanas talkās, organizē atpūtas vakarus, sveic gadus vecos un vientuļos pensionārus jubilejās, brauc ekskursijās
3. Lauku sieviešu klubs „Mežābele” – raksta projektus, piedalās sakopšanas talkās, organizē izglītojošus kursus, brauc ekskursijās, rīko izstādes, mācās pašas un māca citus
4. Hokeju klubs „Salacgrīva” – kurā apvienojušies dažāda vecuma hokeja spēlētāji. Kluba biedri organizē treniņus Rīgas, Ogres un Valmieras ledus hallēs, kuras apmeklē arī skolu jaunieši. Katru gadu notiek draudzības spēles ar sieviešu hokeja komandu un hokeja turnīrs „Salacgrīvas kauss”
5. Basketbola klubs „Salacgrīva” – aktīvākie un spēcīgākie pašvaldības basketbolisti pārstāv Salacgrīvu gan Limbažu rajona čempionātā, gan Latvijas Amatieru līgā, gan starptautiskos turnīros Igaunijā. 2008.gadā rajona čempionātā esam ieguvuši godpilno trešo vietu
6. Līnijdeju klubs – biedrība, kura regulāri rīko starptautisku līnijdeju salidojumus Salacgrīvā un tradicionāls ir kļuvis starptautiskais līnijdeju maratons – kurš katru gadu novembrī notiek Salacgrīvā. Meitenes no līnijdeju kluba piedalās starptautiskos konkursos Somijā un Zviedrijā
7. Makšķernieku klubs „Salackrasti” – klubs, kurā apvienojušies gan makšķernieki, gan zvejnieki. Vīri, kuriem ir svarīgi ne tikai noņemt lielo zivi, bet rīkoties tā, lai zivju resursi Salacā un tās pietecēs palielinātos. Makšķernieki regulāri rīko upju sakopšanas talkas, organizē sacensības lieliem un maziem makšķerniekiem, piedalās pašvaldības pasākumos un ir nodibinājuši jauno makšķernieku skolu
8. „Tingeltangels” – ir biedrība, kurā aktīvi darbojas tieši vidējās paaudzes dejojotāji, jo tā ir pašu dejojotāju dibināta organizācija. Šai biedrībai ir sena draudzība ar vācu draugiem Handevitā un holandiešiem Elburgā. Tingeltangels dejo paši un vienmēr aicina dejojot arī citus
9. Foto biedrība „Salacgrīva” – ir visjaunākā biedrība pašvaldībā. Tajā apvienojušies Salacgrīvas puses fotogrāfi un foto mīļi. Viņu galvenais uzdevums – mācīties ieraudzīt skaisto, neatkārtojamo un vienreizīgo. Foto biedrība organizē izglītojošus kursus, citu foto biedrību un foto mākslinieku foto izstādes Salacgrīvā un rīko izstādes arī paši.
10. Salacgrīvas lauku sieviešu apvienība "Mežābele"
11. Dāmu klubs "MODA"
12. Kuiviži" SO
13. Septītās dienas adventistu Salacas draudze
14. Lielsalacas Evaņģēliski Luteriskā draudze
15. Salacgrīvas Svētās dievmātes patvēruma pareizticīgo draudze
16. Salacgrīvas Romas katoļu draudze
17. "Salaca" SO
18. "Reiki" Latvijas asociācija
19. "Solis"
20. Salacgrīvas Zvejnieku parka attīstības fonds
21. "Salacgrīva" SO
22. Latvijas smiltsērķšķu audzētāju asociācija

23. OS "Salacgrīva" SO
24. "Dzirkstele" SO
25. "Mežgaiji" SO"
26. "Kolekte Sprīdīšu pansijai" SO
27. Salacgrīvas novada Zvejnieku apvienība

8. *pielikums*. Pārskats par tūristu plūsmu Salacgrīvas novadā

Salacgrīvas TIC statistika 2009. GADS.

1. Apkalpoto tūristu skaits.
 - Kopējais – 2469
 - No kopējā skaita personīgi TIC ienākuši – 2230
 - No kopējā skaita apkalpoti pa telefonu – 239

2. TIC apmeklētāju kopējā skaita sadalījums pa reģioniem.
 - Sava pilsēta rajons – 751
 - LV – 671
 - Ārzemes – 808

3. Piecas ārvalstis no kurām visvairāk apkalpoti tūristi.
 - Vācija (202)
 - Somija (101)
 - Igaunija (82)
 - Lielbritānija (46)
 - Lietuva (38)

4. Apmeklētāju interešu sadalījums par tēmām.
 - Ceļveži, kartes, suvenīri
 - Informācija par pilsētu
 - Naktsmītnes un ēdināšana
 - Biroja pakalpojumi

Viesu apmeklējums Salacgrīvas novada naktsmītnēs 2009. gadā

Viesnīcas

“Helmi”
“Pernigele”
“Kapteiņa osta”

Viesu mājas

“Rozēni”-(2 apmeklētāji mēnesī)
“Bērziņi”-(neveic apkopojumu)
“Roķi”
“Saules ligzda”-(~78 apmeklētāji , vasaras periodā)
“Vecmuiža”

Lauku mājas

“Kraukļi”-(neveic datus)
“Svētupe”
“Korķi”

Brīvdienu mājas

“Vējavas”
“Kapteiņa osta”

Jauniešu mītnes

“Salacgrīvas vidusskolas dienesta viesnīca”-(~50 apmeklētāji, vasaras periodā)

Kempingi un atpūtas bāzes

“Rakari”-(26 000 apmeklētāji)
“Jūrasdzeņi”-(3000 apmeklētāji)
“8 terases”

Telšu vietas

“Klintis”-(15 000 – 20 000 apmeklētāji)
“Kriminalieki”-(10 000 – 11 000 apmeklētāji)

9. pielikums. Datu un sasniedzamo rezultātu shēma

